

Slovenska izdaja

Informacije in objave

Letnik 60

21. marec 2017

Vsebina

I Resolucije, priporočila in mnenja

RESOLUCIJE

Odbor regij

119. plenarno zasedanje 10., 11. in 12. oktobra 2016

2017/C 088/01	Resolucija Evropskega odbora regij o vmesnem pregledu večletnega finančnega okvira	1
2017/C 088/02	Resolucija Evropskega odbora regij – Evropski semester 2016 in priprava letnega pregleda rasti 2017	4
2017/C 088/03	Resolucija Evropskega odbora regij – Evropsko leto kulturne dediščine 2018	7

MNENJA

Odbor regij

119. plenarno zasedanje 10., 11. in 12. oktobra 2016

2017/C 088/04	Mnenje Evropskega odbora regij – Poenostavitev evropskih strukturnih in investicijskih skladov z vidika lokalnih in regionalnih oblasti	12
2017/C 088/05	Mnenje Evropskega odbora regij – Državna pomoč in storitve splošnega gospodarskega pomena	22
2017/C 088/06	Mnenje Evropskega odbora regij – Digitalizacija evropske industrije	28
2017/C 088/07	Mnenje Evropskega odbora regij – Evropska pobuda za računalništvo v oblaku in prednostnih nalogah standardizacije IKT za enotni digitalni trg	34
2017/C 088/08	Mnenje Evropskega odbora regij – Akcijski načrt za DDV – Vzpostavitev enotnega območja DDV v EU	39

2017/C 088/09	Mnenje Evropskega odbora regij – Uresničevanje Pariškega sporazuma o podnebnih spremembah – teritorialni pristop h konferenci COP 22 v Marakešu	43
2017/C 088/10	Mnenje Evropskega odbora regij – Načrt EU za kolesarjenje	49

III *Pripravljalni akti*

ODBOR REGIJ

119. plenarno zasedanje 10., 11. in 12. oktobra 2016

2017/C 088/11	Mnenje Evropskega odbora regij – Evropski akcijski načrt za e-upravo za obdobje 2016–2020	54
2017/C 088/12	Mnenje Evropskega odbora regij – Evropski steber socialnih pravic	59
2017/C 088/13	Mnenje Evropskega odbora regij – Pregled evropske sosedске politike	64
2017/C 088/14	Mnenje Evropskega odbora regij – Letalska strategija	69
2017/C 088/15	Mnenje Evropskega odbora regij – Evropski sistem jamstva za vloge (ESJV)	74
2017/C 088/16	Mnenje Evropskega odbora regij – Akcijski načrt EU za krožno gospodarstvo	83
2017/C 088/17	Mnenje Evropskega odbora regij – Strategija EU za ogrevanje in hlajenje	91

I

(Resolucije, priporočila in mnenja)

RESOLUCIJE

ODBOR REGIJ

119. PLENARNO ZASEDANJE 10., 11. IN 12. OKTOBRA 2016

Resolucija Evropskega odbora regij o vmesnem pregledu večletnega finančnega okvira

(2017/C 088/01)

EVROPSKI ODBOR REGIJ

- ob upoštevanju sporočila Evropske komisije Evropskemu parlamentu in Svetu z naslovom Vmesni pregled/revizija večletnega finančnega okvira za obdobje 2014–2020 – Proračun EU, usmerjen v rezultate (COM(2016) 603 final) ⁽¹⁾, in spremnega dokumenta;
  - ob upoštevanju mnenja OR o vmesnem pregledu večletnega finančnega okvira ⁽²⁾;
1. je seznanjen s podrobnim predlogom za vmesni pregled večletnega finančnega okvira, ki ga je Evropska komisija predložila 14. septembra 2016;
  2. se strinja s tem, da se pogajanja o vmesnem pregledu povežejo s proračunskim postopkom za proračun EU za leto 2017; v tem časovnem okviru bo mogoče pravočasno sprejeti vmesni pregled in razpravljati o naslednjem večletnem finančnem okviru po letu 2020;
  3. izraža obžalovanje, da je bila Evropska komisija premalo ambiciozna in je predložila samo **pregled večletnega finančnega okvira**, ki je že dosegel svoje meje, namesto obsežne revizije, s katero bi zagotovila, da bi se Evropska unija lahko spoprijela s trenutnimi izzivi in da bi se proračun EU osredotočil na področja, usmerjena v trajnostno rast in ustvarjanje delovnih mest z veliko evropsko dodano vrednostjo. OR pričakuje, da bo prihodnji večletni finančni okvir bistveno prispeval k posodobitvi proračuna EU ter omogočil, da se EU spoprime s prihodnjimi izzivi in obravnava nove prednostne naloge;
  4. ugotavlja, da Evropska komisija v vmesnem pregledu uporablja pristop **proračuna EU, usmerjenega v rezultate**, vendar je zaskrbljen, ker je bila očitno stopnja črpanja programov EU glavno merilo za predlagane spremembe odobrenih proračunskih sredstev; evropskim institucijam znova predlaga, da bi imel aktivno vlogo pri ocenjevanju učinkovitosti in uspešnosti vseh programov EU;
  5. odločno nasprotuje temu, da se v sporočilu o večletnem finančnem okviru daje vtis, da programi deljenega upravljanja niso učinkoviti, in poudarja, da se je kljub zamudam pri sprejemanju novih uredb o evropskih strukturnih in investicijskih skladih ter zelo kompleksnemu načrtovanju programov začelo več kot 200 000 projektov in da je bilo iz teh skladov že dodeljenih 46 milijard EUR za sofinanciranje projektov v vrednosti 68 milijard EUR;

⁽¹⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:52016DC0603>.

⁽²⁾ Mnenje Cdr 9/2016.

6. v zvezi s tem opozarja, da bi morebitna začasna ustavitve dotoka sredstev iz evropskih strukturnih in investicijskih skladov za Španijo in Portugalsko ali katero koli drugo državo članico ogrozila izvajanje programov. Odbor poudarja, da nasprotuje makroekonomski pogojenosti, ker (a) se s tem kaznujejo mesta in regije, (b) je v nasprotju z določbami o preklicu že izrečenih sankcij iz Uredbe (EU) št. 173/2011 o učinkovitem izvrševanju proračunskega nadzora v euroobmočju ter (c) krši načelo sorazmernosti iz člena 5 PEU in njenega Protokola št. 2. Zato poziva, naj se v primeru začasne ustavitve uporabi stopnja nič, ob upoštevanju ekonomskih in socialnih razmer, stopnje brezposelnosti in učinkov začasne ustavitve na gospodarstvo držav, kot določa člen 23 Uredbe (EU) št. 1303/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 (uredba o skupnih določbah);

7. je resnično zaskrbljen zaradi teženj po **centralizaciji** proračuna EU, kar bi bilo v očitnem nasprotju s potrebo po iskanju prilagojenih rešitev za lokalne in regionalne izzive, zmanjšanje obsega deljenega upravljanja programov pa bi negativno vplivalo na izpolnjevanje obveznosti iz Pogodbe o EU glede ekonomske, socialne in teritorialne kohezije ter na izvajanje načel subsidiarnosti, partnerstva in upravljanja na več ravneh;

8. izraža obžalovanje, ker so prilagoditve proračuna za kohezijsko politiko vključene v vmesni pregled večletnega finančnega okvira, čeprav so obvezne v skladu s členom 7 uredbe o večletnem finančnem okviru in se o njih ne bi smeli več pogajati;

9. načeloma pozdravlja predlog za **podaljšanje in okrepitev Evropskega sklada za strateške naložbe**, ki ga bo obravnaval v ločenem mnenju; pričakuje nadaljnje izboljšave glede dodatnosti, geografske in sektorske pokritosti ter preglednosti; znova poziva, naj se ustrezno ocenijo rezultati Evropskega sklada za strateške naložbe, zlasti njegove sinergije z evropskimi strukturnimi in investicijskimi skladi ter dosedanji prispevek teh skladov k teritorialni koheziji; veseli se tesnega sodelovanja z Evropskim parlamentom pri spremljanju izvajanja evropskih strukturnih in investicijskih skladov v upanju, da bodo regije tesneje vključene v upravljanje, saj bo to zagotovilo dejansko povezavo s kohezijsko politiko;

10. pozdravlja povečanje odobrenih proračunskih sredstev za **programa Obzorje 2020** in **instrument za povezovanje Evrope**, vendar poudarja, da se s tem ne bo izravnalo prvotno znižanje sredstev za ta programa zaradi ustanovitve Evropskega sklada za strateške naložbe;

11. je seznanjen s predlogom Evropske komisije za pregled finančne uredbe in njeno namero, da poenostavi pravila, da bo mogoče odpraviti težave zaradi upravne zapletenosti in napake v kohezijski politiki, zlasti v zvezi z izvajanjem programov v okviru deljenega upravljanja in okrepljenimi sinergijami med nepovratnimi sredstvi in finančnimi instrumenti; to temo bo podrobno obravnaval v ločenem mnenju;

12. pozdravlja povečanje odobrenih proračunskih sredstev za **pobudo za zaposlovanje mladih** in **program Erasmus +**, vendar izraža razočaranje zaradi pomanjkanja pobud za odpravljanje dolgotrajne brezposelnosti;

13. je seznanjen z ukrepi za zagotavljanje prožnosti, ki jih je predlagala Evropska komisija, zlasti oblikovanje **krizne rezerve Evropske unije**, ki bi se financirala s ponovno uporabo sproščenih odobritev, odpravo letnih omejitev skupnih razlik do zgornje meje pri plačilih in usmerjeno uporabo tehničnih prilagoditev finančnih sredstev kohezijske politike; priznava, da so to koraki v pravo smer k reševanju sedanje krize s prožnejšim proračunom EU;

14. izraža obžalovanje, da Evropska komisija v vmesnem pregledu ni predlagala dodatnih ukrepov za rešitev številnih kriz v EU, povezanih s skupno kmetijsko politiko – sem med drugim sodijo kopičenje proizvodnje, ostrejša svetovna konkurenca, zmanjšanje števila delovne sile in vse večje nazadovanje podeželja –, s katerimi se bodo do konca sedanjega programskega obdobja soočali evropski kmetje, potrošniki ter lokalne in regionalne oblasti;

15. želi spomniti na cilj iz ambicioznega **svetovnega sporazuma o podnebnih spremembah, sprejetega leta 2015 v Parizu**, da se **20 % sredstev EU** porabi za projekte in politike na področju podnebja, vendar poudarja, da je to minimalen odstotek in da bodo po vsej verjetnosti potrebna dodatna prizadevanja za doseg tega cilja do leta 2020;

16. pozdravlja **podrobno srednjeročno napoved plačil**, ki obravnava zaskrbljenost zaradi zamud pri plačilih v sedanjem večletnem finančnem okviru; kljub temu je zaskrbljen glede prihodnjih plačil zaradi stalnih zamud pri izvajanju programov v okviru deljenega upravljanja; poudarja, da so države članice in Svet odgovorni, da v letnih proračunih zagotovijo dovolj odobrenih plačil, da bo lahko EU imela na voljo sredstva za reševanje sedanjih izzivov;

17. izraža zaskrbljenost, da razpoložljiva sredstva v sedanjem večletnem finančnem okviru – kljub povečanju sredstev v poglavjih 3 in 4 za obvladovanje begunske in migracijske krize, oblikovanju krizne rezerve Evropske unije in uvedbi „**prožnostne rezerve**“ – ne bodo zadostovala za zadovoljitev vse večjih zahtev, da se v proračunu EU predvidijo sredstva za sprejem, razporeditev in vključevanje beguncev in migrantov ali njihovo zaščito v kraju izvora; v zvezi s tem želi spomniti, da lokalne in regionalne oblasti nosijo glavno odgovornost za sprejem in vključevanje migrantov ter da bi jim neposreden dostop do ustreznega financiranja EU močno pomagal pri obvladovanju teh izzivov; opozarja, da se problema nezadostnih finančnih sredstev ne rešuje z večjo prožnostjo;
18. je seznanjen s predlogom za oblikovanje **Evropskega sklada za trajnostni razvoj** in bo to podrobneje obravnaval v ločenem mnenju;
19. ugotavlja, da bi morebitni izstop Združenega kraljestva iz Evropske unije lahko vplival na sedanji večletni finančni okvir; izraža zaskrbljenost glede posledic, ki bi jih to lahko imelo za tekoče izvajanje številnih programov EU, in predlaga, da se OR čim bolj zgodaj vključi v nadaljnje razprave o reviziji sedanjega večletnega finančnega okvira;
20. pozdravlja poglavje **Novemu večletnemu finančnemu okviru naproti** kot prvi prispevek k širši razpravi o prihodnosti proračuna EU; poziva institucije EU, naj čim prej začnejo dialog z evropskimi mesti in regijami o obsegu, strukturi in instrumentih prihodnjega večletnega finančnega okvira, in namerava pripraviti predloge v zvezi s tem, ko bo to ustrezno;
21. pooblašča predsednika, da to resolucijo predloži Evropski komisiji, Evropskemu parlamentu, Svetu in predsedniku Evropskega sveta.

V Bruslju, 12. oktobra 2016

Predsednik
Evropskega odbora regij
Markku MARKKULA

Resolucija Evropskega odbora regij – Evropski semester 2016 in priprava letnega pregleda rasti 2017

(2017/C 088/02)

Predložile politične skupine PES, EPP, ALDE in EA

EVROPSKI ODBOR REGIJ (OR)

- ob upoštevanju glavnih dokumentov evropskega semestra 2016, in sicer letnega pregleda rasti, poročil o državah, nacionalnih reformnih programov in priporočil za posamezne države;
- ob upoštevanju osnutka poročila Evropskega parlamenta o evropskem semestru za usklajevanje ekonomskih politik: izvajanje prednostnih nalog za leto 2016 (2016/2101(INI));

Ponoven zagon naložb

1. opozarja, da se je obseg javnih in zasebnih naložb v EU v primerjavi z letom 2007 zmanjšal za približno 15 %, v nekaterih državah članicah pa zaradi gospodarske krize in ukrepov fiskalne konsolidacije celo za 50 %; poudarja, da to pomanjkanje naložb (naložbena vrzel) po več zaporednih letih znatno omejuje konkurenčnost in kohezijo v Evropi, s tem pa tudi njeno sposobnost zagotavljanja trajnostne rasti in novih delovnih mest;
2. poudarja, da se v 40 % priporočil za posamezne države za leto 2016 obravnavajo ovire za naložbe, ki jih lahko pomagajo odpraviti lokalne in regionalne oblasti ⁽¹⁾, med katerimi so: slaba kakovost javne uprave in pomanjkanje usklajevanja, neskladje med nalogami in finančnimi viri lokalnih in regionalnih oblasti, obremenjujoče regulativno okolje za zasebne naložbe, korupcija, pomanjkanje strokovno usposobljene delovne sile in ustrezne prometne infrastrukture; napoveduje, da bo OR ta vprašanja obravnaval tudi v prihodnjem mnenju o ukrepih za zmanjšanje naložbene vrzeli: kako se lotiti izzivov?;
3. opozarja na izjavo o naložbah in povezovanju ⁽²⁾, sprejeto 9. julija 2016 na 7. evropskem vrhu regij in mest v Bratislavi, v kateri je bil poudarek na tem, da je treba odpraviti ovire za uporabo izjemnega neizkoriščenega potenciala mest, regij in podeželskih območij v Evropi za naložbe, ter na vlogi lokalnih in regionalnih oblasti pri zagotavljanju inovativne infrastrukture in storitev za spodbujanje naložb in izboljšanje kakovosti življenja državljanov EU;
4. izraža zaskrbljenost nad tem, da je približno 60 % sodelujočih v nedavni anketi OR med lokalnimi in regionalnimi oblastmi EU ⁽³⁾ zaznalo trend upadanja ali nespremenjenega obsega tako javnih kot zasebnih naložb v zadnjih 12 mesecih, in če se to potrdi, bi to pomenilo, da se trend pomanjkanja naložb, ki se je začel med gospodarsko krizo, nadaljuje;
5. poudarja, da je po podatkih iz omenjene ankete OR financiranje javnih naložb še vedno izziv za približno dve tretjini lokalnih in regionalnih oblasti, delno zato, ker nimajo dovolj zmogljivosti za ustrezno zasnovo javnih naložb, uporabo finančnih instrumentov, predložitev projektov Evropski investicijski banki in sodelovanje v javno-zasebnih partnerstvih;
6. pozdravlja prve pozitivne rezultate Evropskega sklada za strateške naložbe (EFSI), predvsem v zvezi z njegovim sklopom za MSP; hkrati poziva, naj se izboljšata dodatnost sklopa EFSI za infrastrukturo in inovacije ter geografska uravnoteženost tega sklada, tudi s spodbujanjem oblikovanja regionalnih naložbenih strategij in uporabo naložbenih platform, da se vsem regijam, zlasti pa manj razvitim, zagotovi možnost koriščenja sklada;
7. načeloma pozdravlja predlog za podaljšanje in okrepitev sklada EFSI, kar bo OR obravnaval v ločenem mnenju; pričakuje nadaljnje izboljšave glede dodatnosti, geografske in sektorske pokritosti ter preglednosti; znova poziva, naj se ustrezno ocenijo rezultati EFSI, zlasti njegove sinergije z evropskimi strukturnimi in investicijskimi skladi (skladi ESI) ter dosedANJI prispevek teh skladov k teritorialni koheziji; izraža zadovoljstvo, da bo tesno sodeloval z Evropskim parlamentom pri spremljanju izvajanja EFSI;

⁽¹⁾ OR, Evropski semester 2016 – teritorialna analiza priporočil za posamezne države, poročilo usmerjevalnega odbora platforme za spremljanje strategije Evropa 2020.

⁽²⁾ <http://www.cor.europa.eu/bratislavasummit/>.

⁽³⁾ Anketa OR o ovirah za naložbe na lokalni in regionalni ravni, julij 2016.

8. poudarja, da tri četrtine vprašanih v anketi OR o ovirah za naložbe ni vedelo za možnosti, ki jih nudijo EFSI in njegove naložbene platforme, s čimer bi bilo treba bolje seznaniti anketirance in druge zainteresirane strani;
9. ugotavlja, da manjše regije in občine ter regije, ki so hudo in stalno prizadete zaradi neugodnih naravnih ali demografskih razmer, kot so najsevernejše regije z zelo nizko gostoto prebivalstva ter otoške in gorske regije, zaradi visokih pragov za minimalni znesek naložb, ki se lahko podprejo, sklada EFSI pogosto ne morejo uporabiti, in pričakuje, da se bo pri reviziji EFSI ta prag znižal;
10. poudarja, da bi bilo treba tehnične zmogljivosti potencialnih nosilcev projektov na lokalni in regionalni ravni okrepiti s pomočjo Evropskega svetovalnega vozlišča za naložbe, zlasti v povezavi z oblikovanjem in vzpostavitvijo naložbenih platform;
11. poudarja, da bi se bilo treba pri pripravi regionalnih naložbenih strategij zavedati, da gospodarske in tehnološke spremembe naglo preoblikujejo naše družbe in območja; pri tem izpostavlja potrebo po spodbujanju naložb v nizkoogljično in krožno gospodarstvo ter podpiranju ekonomije delitve in sodelovalnega gospodarstva, s čimer bi znižali stroške razvoja inovativnih dejavnosti, spodbudili zagotavljanje javnih in zasebnih storitev državljanom in prispevali k večji učinkovitosti javnega sektorja;
12. izpostavlja, da je treba lokalne in regionalne oblasti spodbujati, naj za skupne strateške razvojne prednostne naloge uporabljajo strategije pametne specializacije in evropska partnerstva;
13. poudarja, da kohezijska politika ostaja najpomembnejše orodje EU za naložbe, zlasti za njene manj razvite države in regije, in želi, da bi se ta politika bolj dopolnjevala z EFSI;
14. opozarja na svoje mnenje o vmesnem pregledu večletnega finančnega okvira, v katerem je navedeno, da Komisija zaradi pomanjkanja odobritev plačil v večletnem finančnem okviru 2014–2020 morda ne bo mogla izpolniti svojih obveznosti, zato lahko pride do zaostankov pri plačilih, to pa bi negativno vplivalo na izvajanje operativnih programov v okviru skladov ESI;
15. meni, da bi lahko v okviru revizije financiranja iz strukturnih skladov nacionalnim vladam dovolili, da določen znesek sredstev EU namenijo za projekte na območjih, ki so izpostavljena zemeljskim plazovom, ali za ukrepanje ob hudih naravnih nesrečah;

Nadaljevanje strukturnih reform in odgovornih fiskalnih politik

16. poudarja, da je več kot polovica priporočil za posamezne države za leto 2016, pripravljenih za 26 držav, povezanih s posameznimi območji, tj. z izzivi, ki nekatere regije oziroma mesta zadevajo bolj kot druge, in/ali so za njihovo izvajanje zadolžene podnacionalne ravni upravljanja;
17. spomniti je treba, da je OR v mnenju *Odziv EU na demografske izzive* poudaril, da mora med demografskimi spremembami in evropskim semestrom obstajati povezava, ter opozoril na potrebo po teritorialni razsežnosti evropskega semestra. Pri ukrepih za reševanje demografskih izzivov, sprejetih v okviru evropskega semestra, bi morale dejavno sodelovati lokalne in regionalne oblasti, ki bi jih bilo treba upoštevati tudi v priporočilih za države članice o spopadanju s temi izzivi;
18. izpostavlja, da je OR vedno nasprotoval uporabi makroekonomske pogojenosti pri izvajanju kohezijske politike, kot je določeno v členu 23 uredbe o skupnih določbah, saj bi tako mesta in regije kaznovali, ko države članice ne izpolnijo svojih obveznosti v okviru Pakta za stabilnost in rast; zato izraža bojazen, da bi začasna prekinitev financiranja iz skladov ESI za Španijo in Portugalsko negativno vplivala na izvajanje operativnih programov, ki se je že tako precej zavleklo. Prav tako bi bilo kontradiktorno, če bi sankcije ukinili v okviru postopka v primeru prevelikega proračunskega primanjkljaja (Uredba (EU) št. 1173/2011 o učinkovitem izvajanju nadzora proračuna), nato pa jih hoteli uvesti na podlagi člena 23 uredbe o skupnih določbah. Hkrati izpostavlja potrebo po boljšem finančnem upravljanju na nacionalni ravni, kar je osnovni pogoj za učinkovito uporabo sredstev iz skladov ESI;
19. znova poziva, da se naložbe lokalnih in regionalnih oblasti v okviru strukturnih skladov in Kohezijskega sklada izvamejo iz izračunov proračunskega primanjkljaja in dolga držav EU;

20. poudarja, da so bila v skoraj 40 % priporočil za posamezne države za leto 2016 v primeru 20 držav članic obravnavana vprašanja upravnih zmogljivosti, zlasti na podnacionalni ravni, v povezavi s strukturnimi reformami in odpravo ovir za naložbe; priznava, da naj bi se upravne zmogljivosti sprostile predvsem z vzpostavitvijo učinkovitih upravnih struktur; opozarja na svoj predlog v zvezi s predlaganim programom za podporo strukturnim reformam, da se pripravi en sam strateški dokument, v katerem bi opredelili prednostne naloge in merila za usklajevanje vseh ukrepov za krepitev zmogljivosti, ki jih financira EU;
21. poudarja, da bi morala Komisija preučiti možnost, da za euroobmočje predlaga fiskalno zmogljivost za izvajanje proticikličnih politik in pospešitev oživitve, in napoveduje, da bo v prihodnjih mesecih sprejel mnenje na to temo;
22. priznava, da se je treba spoprijeti s socialnimi izzivi in izzivi trga dela; se strinja s tem, da je Komisija v postopek v zvezi z makroekonomskimi neravnotežji vključila socialne kazalnike;

Evropski semester in priprava letnega pregleda rasti 2017

23. ugotavlja, da je stopnja izvajanja priporočil za posamezne države nizka in da bi si morale vse ravni upravljanja intenzivneje prizadevati za izboljšanje izvajanja; ugotavlja tudi, da so za rešitev nekaterih izzivov potrebna dolgoročna prizadevanja, kot je razvidno iz tega, da je bilo okrog tri četrtine priporočil v zvezi s posameznimi območji za leto 2016 izdanih že leta 2015, dve tretjini poročil za leto 2015 pa že leta 2014;
24. poudarja, da so – kot je bilo letos potrjeno tako v nacionalnih reformnih programih kot v priporočilih za posamezne države – lokalne in regionalne oblasti v semester vključene predvsem v fazi izvajanja politik in da bi morale kot partnerice sodelovati tudi pri oblikovanju politik; izpostavlja, da bi se z njihovim sodelovanjem v zgodnji fazi znatno povečala stopnja izvajanja priporočil, s tem pa bi prispevali k odpravi vse večjih regionalnih razlik, spodbujali večjo odgovornost na lokalni ravni in povečali zaupanje v državah članicah in med njimi;
25. namerava predlagati kodeks ravnanja za sodelovanje lokalnih in regionalnih oblasti v evropskem semestru, v katerem bi se upoštevale nacionalne razlike in bi se skušale preprečiti nepotrebne upravne obremenitve, da bi tako prispevali k pristopu boljšega upravljanja. Pri tem predvideva, da bodo v kodeksu upoštewane raznolikost in ustavne ureditve držav članic;
26. poziva, naj se letni pregled rasti 2017 osredotoči konkretno na demografske izzive, zaradi katerih so potrebne tudi gospodarske in finančne politike, ki zagotavljajo uspešno in uravnoteženo vključevanje migrantov v EU;
27. poudarja, da se mora evropski semester nanašati na dolgoročni okvir politike na več ravneh, kar je trenutno strategija Evropa 2020; pozdravlja napoved Evropske komisije, da bo pripravila pregled politik EU na področju trajnostnega razvoja, in poudarja, da je treba v prihodnji strategiji rasti EU upoštevati posodobljeno teritorialno vizijo;
28. pooblašča svojega predsednika, da to resolucijo predloži Komisiji, Evropskemu parlamentu, Svetu ter predsednikoma Evropskega sveta in slovaškega predsedstva Sveta EU.

V Bruslju, 12. oktobra 2016

Predsednik
Evropskega odbora regij
Markku MARKKULA

Resolucija Evropskega odbora regij – Evropsko leto kulturne dediščine 2018

(2017/C 088/03)

EVROPSKI ODBOR REGIJ

— ob upoštevanju predloga Evropske komisije za sklep Evropskega parlamenta in Sveta o evropskem letu kulturne dediščine ⁽¹⁾;

I. POLITIČNA PRIPOROČILA

1. pozdravlja predlog Evropske komisije o razglasitvi leta 2018 za „evropsko leto kulturne dediščine“ in se strinja s splošnimi in posebnimi cilji, določenimi za to leto;
2. meni, da je evropsko leto, posvečeno kulturni dediščini, odlična priložnost za ozaveščanje državljanov o potrebi po zaščiti kulturne dediščine, za seznanjanje širše javnosti o njej in za doseganje skupnih ciljev v panevropskem okviru ⁽²⁾; evropsko leto bi moralo tudi spodbuditi izmenjavo primerov najboljše prakse pri razvoju učinkovitih sistemov upravljanja, ki prispevajo k ublažitvi tveganj, povezanih z razvojem mest in spremembami krajine, ter v boju proti nezakonitemu izkopavanju in nezakoniti trgovini s kulturnimi dobrinami;
3. poziva k celovitemu in vizionarskemu pristopu k pripravi evropskega leta kulturne dediščine 2018, ki ga pojmuje tudi kot priložnost za ponovno potrditev našega slogana „Združena v raznolikosti“. OR znova poudarja, da namerava podpreti evropsko leto kulturne dediščine 2018. Zato izraža pripravljenost, da bi sodeloval pri delu evropske usmerjevalne skupine, katere ustanovitev predlaga Evropska komisija v sklopu evropskega leta 2018;
4. ugotavlja, da proslave in počastitve kulturne dediščine Evropejcem pomagajo krepiti razumevanje, navdihujejo njihovo ustvarjalnost in krepijo aktivno državljanstvo. Promoviranje kulture in kulturne dediščine je zato bistvenega pomena za krepitev identitete in demokratičnih vrednot v Evropi ter večanje socialne in ekonomske kohezije. V tem smislu je treba zaščitene naravne prostore šteti kot del kulturne dediščine;
5. pozdravlja priznavanje kulture kot orodja za lokalni in regionalni razvoj ter pomen inovativnih modelov upravljanja na več ravneh ter upravljanja kulturne dediščine; vseeno pa poudarja, da mora imenovanje koordinatorjev na ravni držav članic v celoti odražati strukturo upravljanja posamezne države članice, vključno z zveznimi strukturami in/ali regijami/mesti z zakonodajnimi pristojnostmi;
6. ponovno poudarja pomen krajin kot osnovne komponente naravne in kulturne dediščine, ki močno vpliva na kulturno identiteto evropskih državljanov; zato verjame, da bi v skladu z Evropsko konvencijo o krajini in Evropsko agendo za kulturo lahko obogatili splošne cilje evropskega leta kulturne dediščine 2018 z močno komponento teritorialnega razvoja v obliki regionalnih in lokalnih strategij za kulturo, ki bi vključevale promocijo trajnostnega kulturnega turizma;
7. pričakuje, da bo evropsko leto kulturne dediščine 2018 spodbuda za to, da se povečajo sredstva, ki so v programu COSME na voljo malim in srednje velikim podjetjem, ki delujejo na področju kulturnega turizma;
8. pričakuje, da bo imel v letu 2018 turizem, zlasti kulturni turizem in turizem, povezan z dediščino, pomembno vlogo, saj je ena od najhitreje rastočih gospodarskih panog v Evropi, ki poganja svetovno rast in razvoj, ustvarja na milijone delovnih mest, spodbuja izvoz in naložbe ter spreminja življenja ljudi;
9. izpostavlja pomen kulture kot enega od ključnih dejavnikov za privabljanje turistov ter poudarja, da je treba promovirati evropsko kulturno in naravno dediščino v naših regijah, mestih in na podeželskih območjih, ki so dokaz naše raznolikosti, in zagotoviti boljši dostop do teh območij, ki so težko dostopna, na primer podeželske, gorske ali otoške regije;
10. opozarja, da je namen nove agende EU za mesta izboljšati kakovost življenja v mestih in razviti novo „mestno“ upravljanje, ter poudarja, da bi morali oblikovati partnerstva tudi za druge teme, pri katerih so potrebni celostni politični pristopi, kot na primer upoštevanje kulturne razsežnosti in razsežnosti turizma pri razvoju mest, novih vključujočih oblik participacije, inovacij in pametnih mest ⁽³⁾;

⁽¹⁾ COM(2016) 543 final.

⁽²⁾ COR-2014-05515-00-00-AC-TRA.

⁽³⁾ COR-2015-05511-00-01-AC-TRA.

11. poudarja, da sta kulturna dediščina in razvoj podeželja tesno povezana, in podeželska območja poziva, naj v svojih razvojnih strategijah večjo pozornost namenijo kulturni dediščini, ki prispeva k ohranjanju in ustvarjanju delovnih mest, podpora kmetijskih gospodarstev, varstvu kulturne krajine ter podpiranju umetnosti in rokodelstva na podeželju;
12. ponovno poudarja možne prednosti uporabe Evropskega združenja za teritorialno sodelovanje (EZTS) pri projektih upravljanja na več ravneh, ki omogočajo sodelovanje vseh organov, pristojnih za upravljanje čezmejnih ali evroregionalnih ozemelj⁽⁴⁾, ter spodbujanje sodelovanja na področju kulture, vključno z oprijemljivo in neoprijemljivo kulturno dediščino, s pozitivnim učinkom tudi na druge sektorje, kot sta turizem in industrija;
13. ponovno izraža podporo pobudam za evropsko prestolnico kulture in znak evropske dediščine, kakor tudi za dneve evropske dediščine in za nagrado EU za kulturno dediščino, ter poudarja potrebo po močni sinergiji z aktivnostmi v okviru evropskega leta 2018;
14. ugotavlja, da – kljub temu, da je sofinanciranje dejavnosti v podporo evropskemu letu na evropski ravni v okviru obstoječih možnosti za določitev prednostnih nalog na letni ali večletni osnovi ter v povezavi z obstoječimi programi – izbira politike, na katero bo osredotočeno posamezno leto, v veliki meri določa obseg razpoložljivega proračuna. To povzroča znatna nihanja v financiranju od enega do drugega leta, kar lahko ogrozi doseganje ciljev določenega leta;
15. ponovno poudarja, da lahko v globaliziranem svetu kultura določa tudi privlačnost nekega kraja in njegovo konkurenčnost za podjetja, vlagatelje ter ustvarjalne in podjetne posameznike;
16. meni, da je evropsko leto kulturne dediščine 2018 pomemben mejnik pri utrjevanju strategije EU za mednarodne kulturne povezave⁽⁵⁾;
17. ko razmišlja o vlogi dediščine na področju zunanjih odnosov, pozdravlja osredotočenost na Bližnji vzhod, saj je ta regija močno prizadeta zaradi namernega uničevanja kulturnih spomenikov na nekaterih konfliktnih območjih. Strinja se, da si je za sodelovanje na področju kulture treba prizadevati tudi z državami evropske sosedске politike in državami vzhodnega partnerstva;
18. poudarja, da je bistveno, da mladina priznava, razume in ceni svojo dediščino in jo občuti kot del svoje identitete. Zato poziva k bolj proaktivnemu pristopu k promoviranju evropske kulturne dediščine in njene raznolikosti med mladimi in otroki; priporoča, da se v šolski učni načrt vključi izobraževanje o evropski umetnosti, glasbi, gledališču in filmu, da bi bolje poznali oprijemljivo in neoprijemljivo kulturno dediščino Evrope;
19. ponovno poudarja pomen pridobivanja kulturnih in ustvarjalnih znanj in spretnosti že od mladih nog, tako v okviru izobraževalnega sistema kot v prostem času, da lahko mlajše generacije v celoti izkoristijo nove oblike dostopa do kulture⁽⁶⁾;
20. meni, da je dostopnost bistvenega pomena za uspešnost evropskega leta kulturne dediščine 2018; izboljšanje dostopnosti je ključno izhodišče tudi za povečanje stopnje udejstvovanja⁽⁷⁾;
21. potrjuje, da je pripravljen sodelovati pri oblikovanju obsežne komunikacijske strategije ter organizirati ustrezne konference, dogodke in pobude, obenem pa spodbujati udeležbo državljanov in zainteresiranih strani;
22. želi, da bi EU imela dejavnejšo medijsko in avdiovizualno politiko ter politiko na področju informacijske tehnologije, s katerimi bi si prizadevala za promocijo kulturne in jezikovne dediščine Evrope;
23. meni tudi, da je treba ustanoviti evropsko mrežo mest, ki so del svetovne dediščine, jih obravnavati kot skupno dediščino vseh evropskih državljanov ter sprejeti posebne ukrepe za ohranjanje in širjenje njenega obstoja;

⁽⁴⁾ CDR371-2011_FIN_AC.

⁽⁵⁾ JOIN(2016) 29 final.

⁽⁶⁾ CdR 2391/2012 fin.

⁽⁷⁾ CDR3952-2013_00_00_TRA_AC.

24. nalaga predsedniku, da to resolucijo predloži Evropski komisiji, Evropskemu parlamentu, Svetu, predsedniku Evropskega sveta in slovaškemu predsedstvu.

II. PREDLOGI SPREMEMB

Predlog sklepa Evropskega parlamenta in Sveta o evropskem letu kulturne dediščine

Predlog spremembe 1

Uvodna izjava 0

<i>Predlog Komisije</i>	<i>Predlog spremembe OR</i>
	<i>Evropska unija prispeva k ohranjanju in razvijanju nedeljivih, univerzalnih vrednot človekovega dostojanstva, svobode, enakopravnosti in solidarnosti, spoštovanju raznolikosti kultur, jezikov in tradicij evropskih narodov, kakor je navedeno v Listini Evropske unije o temeljnih pravicah.</i>

Obrazložitev

Obrazložitev je razvidna iz besedila.

Predlog spremembe 2

Uvodna izjava 4

<i>Predlog Komisije</i>	<i>Predlog spremembe OR</i>
<p>Kakor je poudarjeno v sporočilu Evropske komisije „Na poti k celostnemu pristopu do kulturne dediščine za Evropo“⁽⁸⁾, se kulturna dediščina obravnava kot skupen vir in dobrina v skrbništvu za prihodnje generacije, skrb za katere je skupna odgovornost vseh zainteresiranih strani.</p> <p>⁽⁸⁾ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z dne 22. julija 2014 – Na poti k celostnemu pristopu do kulturne dediščine za Evropo, COM(2014) 477 final.</p>	<p>Kakor je poudarjeno v sporočilu Evropske komisije „Na poti k celostnemu pristopu do kulturne dediščine za Evropo“⁽⁸⁾, se kulturna dediščina obravnava kot skupen vir in dobrina v skrbništvu za prihodnje generacije, skrb za katere je skupna odgovornost vseh zainteresiranih strani. Zato člen 36 PDEU ne izključuje prepovedi ali omejitev pri uvozu, izvozu ali blagu v tranzitu, če so utemeljene z varstvom nacionalnih bogastev z umetniško, zgodovinsko ali arheološko vrednostjo.</p> <p>⁽⁸⁾ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z dne 22. julija 2014 – Na poti k celostnemu pristopu do kulturne dediščine za Evropo, COM(2014) 477 final.</p>

Obrazložitev

Opozoriti je treba, da je blago, ki je del nacionalnega kulturnega bogastva, izključeno iz pravil EU o prostem pretoku blaga.

Predlog spremembe 3

Uvodna izjava 11

<i>Predlog Komisije</i>	<i>Predlog spremembe OR</i>
Kulturna dediščina lahko ima pomembno vlogo za povezanost skupnosti v času, ko v evropskih družbah narašča kulturna raznolikost. Novi participativni in medkulturni pristopi k politikam dediščine in izobraževalnim pobudam, ki vsem kulturnim dediščinam pripisujejo enako dostojanstvo, imajo potencial za povečanje zaupanja, medsebojnega priznavanja in socialne kohezije.	Kulturna dediščina lahko ima pomembno vlogo za povezanost skupnosti v času, ko v evropskih družbah narašča kulturna raznolikost. Kraji, ki so prejeli znak evropske kulturne dediščine, imajo močno evropsko razsežnost, saj so bili izbrani zaradi vloge, ki so jo imeli v evropski zgodovini. Kot takšni simbolizirajo evropske ideale, vrednote, zgodovino in integracijo ter še tesneje povezujejo Evropsko unijo in njene državljane. Skupaj z evropskimi prestolnicami kulture krepijo občutek evropskih državljanov, da pripadajo skupnemu kulturnemu prostoru. Zato si je treba prizadevati za njihovo dopolnjevanje z evropskim letom kulturne dediščine. Novi participativni in medkulturni pristopi k politikam dediščine in izobraževalnim pobudam, ki vsem kulturnim dediščinam pripisujejo enako dostojanstvo, ob spoštovanju svobode umetnosti iz člena 13 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah , imajo potencial za povečanje zaupanja, medsebojnega priznavanja in socialne kohezije.

Obrazložitev

Znak evropske kulturne dediščine in evropska prestolnica kulture sta pomembna instrumenta za spodbujanje kulturne dediščine na lokalni in regionalni ravni in jima je v sklepu treba dati ustrezno priznanje. Enako velja za svobodo umetnosti, ki je temeljni kamen evropske ustvarjalnosti.

Predlog spremembe 4

Člen 2(2)(k)

<i>Predlog Komisije</i>	<i>Predlog spremembe OR</i>
spodbujanje sinergij med Unijo in državami članicami, vključno s krepitvijo pobud za preprečevanje nezakonite trgovine s kulturnimi dobrinami.	spodbujanje sinergij med Unijo in državami članicami, vključno s krepitvijo pobud za preprečevanje nedovoljenega izkopavanja in nezakonite trgovine s kulturnimi dobrinami.

Obrazložitev

Plenjenje arheoloških najdišč zaradi nezakonitega izkopavanja ima nezaslišane posledice za evropsko kulturno dediščino.

Predlog spremembe 5

Člen 4

<i>Predlog Komisije</i>	<i>Predlog spremembe OR</i>
Koordinacija na nacionalni ravni Vsaka država članica imenuje nacionalnega koordinatorskega, odgovornega za organizacijo njenega sodelovanja v evropskem letu. Koordinator zagotovi koordinacijo zadevnih dejavnosti na nacionalni ravni.	Koordinacija na ravni držav članic: Vsaka država članica imenuje koordinatorskega, odgovornega za organizacijo njenega sodelovanja v evropskem letu, ob doslednem spoštovanju pristojnosti, ki jih imajo nacionalna, regionalna in lokalna raven oblasti. Koordinator zagotovi koordinacijo zadevnih dejavnosti na ravni države članice.

Obrazložitev

Strukture zveznih držav in poddržavne ravni oblasti je treba v celoti upoštevati pri imenovanju koordinatorjev držav članic.

V Bruslju, 12. oktobra 2016

Predsednik
Evropskega odbora regij
Markku MARKKULA

MNENJA

ODBOR REGIJ

119. PLENARNO ZASEDANJE 10., 11. IN 12. OKTOBRA 2016

Mnenje Evropskega odbora regij – Poenostavitev evropskih strukturnih in investicijskih skladov z vidika lokalnih in regionalnih oblasti

(2017/C 088/04)

Poročevalec: Petr Osvald (CZ/PES), član mestnega sveta Plzna**POLITIČNA PRIPOROČILA**

EVROPSKI ODBOR REGIJ

1. poudarja, da so evropski strukturni in investicijski skladi (skladi ESI) eden redkih instrumentov EU, ki imajo z več sto tisoč projekti, ki se izvajajo po vsej Evropi, takojšen, konkreten in prijemljiv učinek na kakovost življenja državljanov ter lahko tako pozitivno vplivajo na njihov splošni odnos do EU v času, ko njena priljubljenost pada. Zato bi bilo treba ta instrument še naprej ohranjati in razvijati v skladu z njegovimi ključnimi cilji in načeli. Nasprotno, učinkovitost in dodano vrednost skladov ESI ter zlasti kohezijske politike bi bilo treba povečati na podlagi analize in izboljšave, tako da bi dosegli cilje EU in strategije Evropa 2020, pa tudi koristi na drugih pomembnih področjih za državljane, s čimer bi izboljšali njihovo dožemanje EU. Eden od ustreznih in pomembnih načinov, kako bi lahko to dosegli, je poenostavitev in povečanje prožnosti celotnega sistema izvajanja skladov ESI;
2. opozarja, da je postopek uporabe skladov ESI ne le v vsakem novem programskem obdobju, ampak praktično vsako leto bolj zapleten; zato izrecno pozdravlja dejstvo, da se je Evropska komisija na podlagi pobude komisarke za regionalno politiko resno lotila poenostavitve teh skladov, ustanovila skupino na visoki ravni in k razpravi povabila tudi druge partnerje. Poleg tega Odbor regij ugotavlja, da postopek pregleda za poenostavitev ne bi smel zajemati le skladov ESI, ampak vse finančne programe in politike Unije;
3. izraža zadovoljstvo s tesnim sodelovanjem z nizozemskim in slovaškim predsedstvom Sveta pri skupni razpravi o praktičnih ukrepih za poenostavitev izvrševanja skladov ESI in predlaga, da se to nadaljuje tudi s prihodnjimi predsedstvi Sveta in v okviru razprave o prihodnosti kohezijske politike;
4. trdi, da se je treba v okviru tega postopka osredotočiti na izpolnjevanje osnovnega namena in bistva kohezijske politike – to pa je regionalna politika; ugotavlja, da se kohezijska politika v sedANJI obliki postopoma oddaljuje od regionalne politike in se vedno bolj nagiba k odpravljanju težav na ravni držav; to se kaže predvsem v tem, da različni sporazumi o partnerstvu temeljijo na nacionalnih programih reform. Poleg tega za kohezijsko politiko velja različno nacionalno pogojevanje, na katerega lokalne in regionalne oblasti ter drugi upravičenci nimajo vpliva. Kohezijska politika postaja vse bolj kompleksna in zapletena, v glavnem zaradi pomanjkanja zaupanja med različnimi političnimi in upravnimi ravni. Tudi ta zapletenost pa prispeva k povečevanju razvojnih razlik med regijami;
5. opozarja, da Odbor regij zastopa lokalne in regionalne oblasti, ki lahko posredujejo v različnih fazah verige upravljanja postopka izvajanja skladov ESI, zlasti kot končni upravičenci, organi upravljanja ali deležniki. Zaradi takega položaja lokalnih in regionalnih oblasti bi bilo treba njihove ugotovitve in predloge v postopku poenostavitve obravnavati prednostno;

6. trdi, da morajo biti v postopek poenostavitve poleg vseh generalnih direktorats Evropske komisije, ki sodelujejo pri načrtovanju in spremljanju skladov ESI, med drugim GD REGIO, GD EMPL, GD AGRI, GD MARE in GD COMP, dejavno vključene tudi druge institucije in organi EU (kot so revizijski organi itd.), da bi bil učinkovit. Sistem je treba poenostaviti za vse, tako za upravičence kot za organe upravljanja;

7. priporoča, da se postopek poenostavitve nanaša še posebej na zmanjšanje upravnih obremenitev za izvajalske organe ter zapletenosti postopka revizije, poročanja in potrjevanja izdatkov. Pravni okvir bi bilo treba prilagoditi obsegu projekta in zmožnostim sistema izvajanja v državah članicah;

8. priporoča, naj se k postopku poenostavitve pristopa sistematično, zato meni, da bi bilo primerno, da se razvijejo metodologija in kazalniki za merjenje realizacije in uspešnosti. Zato je treba razlikovati med dvema vrstama rezultatov: rezultati, katerih ugotovitve in predlagane rešitve je mogoče takoj uresničiti, ter rezultati, ki se bodo uporabili v naslednjem programskem obdobju. Glede na sedanje izvajanje operativnih programov daljnosežne zakonodajne spremembe za to programsko obdobje zaradi pravne varnosti niso realistične. Kljub temu bi bilo treba predvideti takojšnje ukrepanje s spremembami praks pri izvajanju in nezakonskih zahtev, z boljšim sodelovanjem, učinkovitejšim usmerjanjem ter manjšimi prilagoditvami pravnega okvira kohezijske politike in z njo povezane zakonodaje. Postopek poenostavitve bi moral biti tudi strukturiran, in sicer po področjih (promet, okolje itd.), skladih in njihovi razdelitvi (ESRR, ESS itd.), ravneh (nacionalna, regionalna, mestna, lokalna in občinska raven) ter vpletenih subjektih (javni, zasebni, nevladne organizacije itd.). V okviru tega postopka je treba opredeliti povezave in učinke tako znotraj kot zunaj te strukture, pri čemer mora biti poudarek na poenostavitvi medinstitucionalnih odnosov med različnimi ravnmi, ki sodelujejo pri izvajanju;

9. predlaga izboljšanje usklajevanja med posameznimi skladi in programi na nacionalni ravni. To bi bilo treba doseči tudi s strateškim upravljanjem in načrtovanjem med programskim obdobjem s poudarkom na splošnem strateškem delu;

Osnovna vprašanja in dejavniki za določanje namena poenostavitve:

10. poudarja, da je za uspešnost celotnega postopka poenostavitve treba odgovoriti na naslednja osnovna vprašanja:

— Za koga poenostavljamo?

Odbor regij meni, da so ciljna skupina v prvi vrsti končni upravičenci, šele potem so to tudi drugi organi, ki sodelujejo pri izvajanju skladov ESI, po logiki od spodaj navzgor, od lokalnih oblasti, ki so pooblaščenec za opravljanje nalog izvajalskih in/ali vmesnih organov pri operativnih programih.

— Kaj je razlog poenostavljanja – kakšen je njegov namen?

Odbor regij meni, da je glavni cilj poenostavitve lažje oblikovanje in izvajanje ustvarjalnih projektov, ki prispevajo k večjemu teritorialnemu razvoju, občutku pripadnosti EU, konkurenčnosti in kakovosti življenja ter ki bodo na koncu prispevali k razvoju celotne EU in doseganju ciljev iz strategije Evropa 2020. Cilj poenostavitve ni, da bi porabili več sredstev iz skladov ESI ali da bi bila njihova poraba lažja, ampak da bi povečali učinkovitost in ustvarjalnost projektov ter hkrati zagotovili, da bi bila njihova priprava in izvajanje enostavnejša, tveganja za upravičence pa manjša.

— Zakaj je sistem postal tako zapleten?

Odbor regij meni, da je sistem postal bolj zapleten predvsem zato, ker se ga je poskušalo poenotiti tako, da so bili v splošne smernice in modele vključeni posebne ugotovitve in opažanja. Drugi razlog sta opozarjanje na boj proti korupciji in zagotavljanje čim večje preglednosti za vsako ceno. Odbor regij meni, da se niso dovolj preučile negativne posledice, ki jih imajo lahko različni ukrepi in posegi v sistem (kljub svojim hvalevrednim ciljem) na druge ukrepe. Izkušenj iz enega primera ni mogoče vedno prenesti na druge primere in jih posploševati;

11. meni, da poenostavitev ni:

— zgolj zmanjšanje števila strani predpisov in smernic.

Ti morajo biti oblikovani jasno in razumljivo, tako da jih je mogoče razlagati popolnoma nedvoumno;

- zmanjšanje pristojnosti Evropske komisije in zlasti GD REGIO.

Pogosto je zaradi zagotavljanja enotnega vseevropskega pristopa in razlage smiselno, da se generalnemu direktoratu, ki je pristojen za posamezni sklad, podeli vsa regulativna pristojnost in tako prepreči, da bi se na drugih ravneh izvajanja sprejemali različni in neusklajeni pristopi in razlage. Nekatere težave so dejansko posledica premajhne usklajenosti med različnimi generalnimi direktorati in drugimi institucijami EU (GD COMP, revizijski organi itd.);

- priprava drugih uskladitvenih dokumentov in predlog.

Oceniti moramo, ali so pobude, ki so bile na posameznih področjih izvedene v preteklih letih, resnično prispevale k večji učinkovitosti, in jih ovrednotiti. Če želimo doseči poenostavitev, je treba črtati in odpraviti smernice in splošne modele, ki niso privedli do večje učinkovitosti, ter olajšati postopke izvajanja, namesto da se jih ovira;

12. meni, da je poenostavitev:

- opredelitev pravil, ki omogočajo doseganje splošnih ciljev z različnimi in ustvarjalnejšimi pristopi in projekti,
- vzpostavitev in uporaba načela vzajemnega zaupanja med posameznimi subjekti, ki sodelujejo pri izvajanju, in sicer s sklenitvijo resničnega pakta o zaupanju med Komisijo, državami članicami in njihovimi regijami, na podlagi katerega bi upravljali in nadzirali strukturne sklade ter preprečevali goljufije,
- ponovna uvedba večje prožnosti za upravičence ter več maneverskega prostora za izvajanje na regionalni ravni z možnostjo bolj neposrednega delovnega odnosa in več komuniciranja med Evropsko komisijo in upravičenci, če situacije ni mogoče rešiti v nacionalnem okviru,
- zagotavljanje večje prožnosti v odnosih med organi upravljanja (državnimi ali regionalnimi) in lokalnimi oblastmi (upravičenci ali izvajalski organi) ter poenostavitev pravil revizije in poteka nadzora, poročanja in potrjevanja izdatkov,
- spodbujanje načela sorazmernosti, da se pri obsegu upravne obremenitve obratno sorazmerno ne upošteva zgolj obseg celotnega projekta, temveč tudi znesek dodeljene pomoči,
- zmanjšanje števila programov – na primer omejitev števila tematskih operativnih programov in njihove zamenjave: razvije se npr. integrirani operativni program,
- koncept enotnega metodološkega okolja – določitev skupnih pravil za ves sistem. Nadaljnji razvoj tehničnih orodij za strateško delo, kot je npr. baza podatkov o strategijah – informacijski sistem z ustreznimi dokumenti, cilji, pristojnostmi in kazalniki,
- razširitev delovanja sistema spremljanja, da se poenostavi administracija za predlagatelje projektov,
- priprava in uvedba drugih orodij za razvoj strateškega dela, npr. ocenjevanje kakovosti strategij in kakovosti njihovega uresničevanja, hierarhija strategij, razvoj zmogljivosti za strateško delo v javni upravi,
- razvoj in uporaba enotne terminologije za sklade;

13. poudarja, da je poenostavitev neprekinjen proces, ki se ne konča z uvedbo nekaterih ukrepov, poročilom ali mnenjem;

14. opozarja na dejstvo, da mnogi upravičenci menijo, da je črpanje sredstev iz skladov ESI trenutno tvegano, saj niso prepričani, da ne bodo postali žrtve „višje sile“, torej da bo prišlo do ustavitve ali odložitve financiranja njihovih projektov zaradi spora med Evropsko komisijo in njihovo državo, npr. zaradi neizpolnjevanja pogojev, nepravilnosti pri sistemu izvajanja itd. Poleg tega je lahko ta podpora kljub doseženim zastavljenim ciljem in učinku projekta zmanjšana ali odložena zaradi različnih manjših kršitev ali zaradi sprememb med izvajanjem projekta, do katerih pride iz objektivnih razlogov. Poleg številnih drugih tveganj jim grozi tudi, da bodo zanje za nazaj veljale ugotovitve revizijskega organa v nekem drugem projektu. Vsi ti elementi lahko vplivajo na njihovo pripravljenost za učinkovito uporabo skladov ESI. Projekte in njihove nosilce je treba znova umestiti v središče kohezijske politike, in sicer z vzpostavitvijo ugodnih pogojev za upravičence, zlasti z zmanjšanjem upravne obremenitve in omejitvijo poročanja za nosilce zgolj na podatke o izvedbi projektov, s splošno uporabo poenostavljenega obračunavanja stroškov in zaščito njihove nedotakljivosti med revizijo, ter z obveščanjem nosilcev o obvezni dokumentaciji, ki jo je treba v papirnati obliki hraniti do določenega roka;

15. meni, da bi enaka pravila o upravičenosti do financiranja za vse sklade EU močno poenostavila postopke. Vendar je bistveno, da pristojnost za določanje upravičenih stroškov ostane na nacionalni ravni, kar je treba uskladiti v vseh državah članicah EU;

16. predlaga, da bi pristojnosti in vlogo ombudsmana za sklade ESI dodelili eni od obstoječih institucij ali organov, na katero bi se upravičenci lahko obrnili na zadnji stopnji; kljub prizadevanjem, da bi izvedli projekt tako, da bi imel največji možni učinek, se številni upravičenci zaradi zapletenosti sistema paradoksalno znajdejo v težavah, ki niso samo ekonomsko in moralno uničujoče zanje, temveč v veliki meri prispevajo tudi k negativnemu javnemu mnenju o skladih ESI in sami EU. Ta institucija pa ne bi smela biti namenjena zgolj komuniciranju z GD REGIO, temveč bi morala v okviru celotne Evropske komisije in drugih organov EU zlasti obravnavati zadeve v zvezi s skladi ESI. Na ravni EU manjka takšna institucija, čeprav se s problematiko skladov ESI ukvarjajo različni generalni direktorati in drugi organi EU. Primerljive institucije bi bilo poleg tega smiselno ustanoviti tudi v državah članicah, ki jih še nimajo;

17. ponovno poudarja, da se je nujno izogniti temu, da bi ugotovitve učinkovale za nazaj. Sedanje odločitve in spremembe postopkov ali smernic se ne bi smele uporabljati za nazaj za druge projekte niti za nedokončane projekte, pri izvedbi katerih je bil dosežen napredek. Preprečitev učinka za nazaj je ukrep, ki ga je mogoče hitro izvesti in ki bo povečal pravno varnost upravičencev;

18. priporoča, da se v okviru postopka poenostavitve uvedejo reforme za večjo prožnost, saj je vse večja zapletenost postopka predvsem posledica dejstva, da se zaradi različnih odločitev, povezanih s konkretnim projektom, sprejemajo splošne smernice in direktive; priporoča, da se v ta namen oblikuje delovna skupina, ki naj jo sestavljajo strokovnjaki s področja praktičnega izvajanja skladov ESI in bo odgovorna za predložitev predlogov sprememb in za razpravljanje o njih z Evropsko komisijo in drugimi institucijami;

19. opozarja na pogoste primere neskladja med pravnim okvirom EU za sklade ESI ter nacionalnimi zakonodajami na področjih, ki navidezno niso povezana, kot so na primer zakoni o finančnem nadzoru in zakoni o javnih razpisih, kar povzroča razdrobljenost in raznovrstnost pristopov v različnih državah članicah; zato priporoča, da imajo pri skladih ESI, za katere se uporabljajo evropska sredstva in ne nacionalna, zakonodaja EU v zvezi s skladi ESI in smernice EU prednost pred nasprotujočo nacionalno zakonodajo ali zakonodajo EU, in sicer kljub sofinanciranju iz nacionalnih ali podnacionalnih virov, da se prepreči čezmerno prenašanje zakonodaje;

20. predlaga razširjanje dobrih praks držav in programov, pri katerih je v preteklosti prihajalo zgolj do neznatnih ali nizkih stopenj napak. Hkrati je treba vsem državam zagotoviti enake pogoje (četudi so nacionalne zakonodaje različne). Trenutno se pristopi posameznih teritorialnih enot pogosto popolnoma razlikujejo med seboj. Tako se lahko zgodi, da se pristop, ki v eni državi velja za pravilnega in običajnega, v drugi državi dojema kot huda napaka. To seveda ne spremeni dejstva, da bi bilo treba pri upravnih obremenitvah upoštevati obseg projektov, znesek pomoči in kakovost sistema izvajanja;

21. poudarja, da je za uspeh postopka poenostavitve treba razrešiti dilemo med ukrepi za boj proti korupciji in zmanjšanje obsega napak na eni strani ter zmanjšanjem upravnih bremen skladov ESI na drugi strani. Pregledati je treba določbe glede izvajanja in upravljanja, ki izenačujejo goljufije in nenamerne napake, kar med subjekti ustvarja ozračje nezaupanja, za nosilce projektov pa pomeni nesorazmerno upravno breme. Zaradi posameznih ukrepov, postopoma uvedenih z namenom zagotavljanja preglednosti in boja proti korupciji in goljufijam, je celoten sistem precej zapleten. Za nazaj je treba preveriti, kateri od teh ukrepov so resnično učinkoviti, kateri pa sistem le zapletajo in „kriminalizirajo“ poštene upravičence zaradi zanemarljivih napak. Boj proti korupciji ne sme povzročiti, da bi vsak upravičenec že vnaprej vzbujal nezaupanje, temveč mora temeljiti na zaupanju, sodelovanju in jasni odgovornosti. Ta boj mora izhajati iz temeljnih moralnih načel in odgovornosti upravičenca za doseganje ciljev, h katerim se je zavezal, ne pa na uporabi togih modelov, oblikovanih na podlagi ugotovljenih napak, ki bodo pogosto neučinkovito omejevali druge upravičence. Pravzaprav lahko osredotočanje na zgolj izpolnjevanje formalnih zahtev in razporedov v nekaterih primerih omogoči, da koristljubna ali nepravilna uporaba finančnih sredstev ostane popolnoma nekaznovana;

Struktura problematike:

22. po razpravi med člani in razpravi članov z drugimi partnerji izpostavlja naslednje bistvene elemente reševanja problemov:

Javna naročila:

23. Čeprav v nekaterih državah članicah z oddajo javnih naročil ni večjih problemov, so na delavnici o poenostavitvi predstavniki več držav menili, da so javna naročila trenutno eden od največjih problemov pri izvajanju. Zato menimo, da bi morala za javna naročila v okviru skladov ESI veljati jasna vseevropska pravila, ki bi imela prednost pred nacionalno zakonodajo na tem področju. Po večini gre za sredstva EU in ne držav članic, zato bi področje javnih naročil morali urejati predpisi na ravni EU, ne pa predpisi držav članic. Poleg tega morajo postopki javnega naročanja prispevati h kar najbolj učinkovitemu končnemu izdelku in zato omogočati prožnost različnih vrst naročil, namesto da javne organe naročnike in kandidate zgolj formalno omejujejo z različnimi zavezujočimi, standardiziranimi postopki in procesi. Med drugim naj se zviša mejna vrednost za objavo na portalu javnih naročil in v Uradnem listu EU.

24. Čeprav v nekaterih državah članicah z oddajo javnih naročil ni večjih problemov, so na delavnici o poenostavitvi predstavniki več držav opozorili, da je sedanji sistem tako zapleten in tvegan, da mali javni organi naročniki niso sposobni sami sestaviti javne ponudbe, temveč morajo za to najemati specializirana zunanja podjetja, čeprav jih to ne razbremenuje odgovornosti za morebitne napake. Tako je bil ustvarjen popolnoma nov sektor poslovnih dejavnosti. Nesmiselno je, da je treba v nekaterih primerih objaviti povabilo k oddaji ponudb za izbiro podjetja za oblikovanje povabila k oddaji ponudb.

25. Čeprav v nekaterih državah članicah z oddajo javnih naročil ni večjih problemov, so na delavnici o poenostavitvi predstavniki več držav opozorili, da je večina napak pri oddaji javnih naročil v resnici posledica zapletenih pravil. Zato je med nosilci projektov veliko nezadovoljstva zaradi naknadnih revizij, ki se izvajajo v poznejši fazi postopka, ko napak ni več mogoče odpraviti, poleg tega pa sploh nimajo možnosti, da bi zahtevali zavezujočo predhodno odločitev. Odbor regij zato predlaga, da se revizijsko mnenje in drugi nadzorni postopki pri javnih naročilih opravijo predvsem vnaprej, da se predvidijo napake, ki so ravno na tem področju najpogostejše, in posledično zmanjša višina finančnih popravkov.

26. Poleg tega je treba poudariti, da se predpisi o postopku oddaje javnih naročil osredotočajo na javnega naročnika, ki se ga zaradi vsake najmanjše napake tudi kaznuje in sodno preganja, čeprav je škodljiva manipulacija z rezultati javnih naročil pogosto posledica dogovorov med ponudniki za posamezno naročilo. V sektorjih in segmentih trga, na katerih močno prevladujejo monopoli, sedanji sistem oddaje javnih naročil pogosto ne deluje, kakor bi moral, in ima lahko celo nasprotni učinek. Zato bi bilo treba preučiti celotni sistem in njegova načela. To še posebej velja za majhne države, kjer je monopolizacija trga bistveno bolj izrazita.

27. Nujno je treba pregledati nedavno objavljene smernice za javna naročila za sklade ESI (priročnik za javna naročila), saj se sklicujejo na stare direktive in ne na nove direktive o javnem naročanju, ki so bile odobrene leta 2014 in so začele veljati na začetku letošnjega leta. V zvezi s tem je bistveno, da se skrbno oceni teritorialni učinek elementov novih smernic, kar bo omogočilo neposreden prispevek lokalnih in regionalnih strokovnjakov. To je predvideno v svežnju za boljše pravno urejanje, ki priznava vlogo Odbora regij kot ključnega partnerja za boljšo oceno lokalnega in regionalnega učinka, ki ga imajo predlogi EU.

Uporaba pravil o državni pomoči:

28. Z leti se je področje državne pomoči močno zapletlo. Čeprav so se nekateri programi v zadnjem času delno izboljšali, je stanje za upravičence in organe upravljanja še vedno zelo zapleteno. Trenutno ni jasne in razumljive razlage pojma državne pomoči, vse se ocenjuje samo na podlagi vlog in ugotovitev. Nacionalni organi, pristojni za razlago, so si v svojih mnenjih pogosto povsem nasprotujoči ter niso pripravljene dati jasnih in zavezujočih mnenj. V številnih državah ti organi niso del sistema izvajanja skladov ESI ter za svoja mnenja niso jasno odgovorni. Zato bi bilo zaželeno, da bi bili ti nacionalni organi (v državah, v katerih še niso), vključeni v strukture izvajanja in bi bili obvezani objavljati nedvoumna mnenja. Poleg tega je v nekaterih primerih položaj zasebnih subjektov brez smiselnega razloga ugodnejši od položaja javnih subjektov, ker jih ne zavezuje cela vrsta navodil, uredb in ukrepov. Čeprav javni subjekti veliko manj pogosto nastopajo kot konkurenčni gospodarski subjekti in njihove dejavnosti niso pridobitne, za njih veljajo enaki postopki kot za zasebne akterje.

29. Pri uporabi pravil o državni pomoči pa obstaja še eno pomembno neskladje. Medtem ko se postopki za državno pomoč ne uporabljajo za programe, ki jih Evropska komisija upravlja centralno (kot so na primer Obzorje 2020, instrument za povezovanje Evrope, Evropski sklad za strateške naložbe), pa veljajo za projekte, ki se financirajo v okviru kohezijske politike EU. V praksi se projekti na področju državne pomoči torej ne ocenjujejo po vsebini, temveč glede na to, ali sredstva odobri Komisija ali država članica, in glede na vir financiranja.

30. V zvezi s tem želi Odbor regij opozoriti, da je temeljni cilj kohezijske politike zagotavljanje enakih pogojev za manj razvite regije, in sicer tako, da se jim daje več sredstev EU in višjo stopnjo sofinanciranja. Kohezijsko politiko je torej mogoče obravnavati celo kot namerno izkrivljanje trga. Zato se po mnenju Odbora regij postopki za državno pomoč nikakor ne bi smeli uporabljati za sklade ESI.

31. Posebno pozornost je treba nameniti uporabi državne pomoči v okviru programov evropskega teritorialnega sodelovanja. Na splošno je trud, ki ga je treba vložiti v spoštovanje pravil o državni pomoči, nesorazmeren glede na tveganje izkrivljanja konkurence. Poleg tega se v različnih državah članicah pojem državne pomoči pogosto različno razlaga, zato teh pravil ni mogoče uporabljati z ustrežno pravno varnostjo, kar pogosto povsem onemogoči izvedbo kakovostnih projektov. Eden od ukrepov za poenostavitev skladov ESI, ki bi ga bilo mogoče hitro uresničiti, bi bila izključitev evropskega teritorialnega sodelovanja s področja uporabe pravil o državni pomoči, kot velja npr. za program Obzorje 2020.

32. Upoštevati je treba tudi vidika jasnosti in sorazmernosti. Zaradi manjšega obsega nekaterih projektov, zlasti na lokalni ravni, mora biti okvir izvzetij iz pravil o državni pomoči jasnejši. Zdaj pogosto prihaja do nejasnosti, kdaj in kako se uporabljajo pravilo *de minimis*, storitev splošnega pomena, splošne skupinske izjeme in smernice za regionalno državno pomoč. Evropski odbor regij poziva, naj se že v tem programskem obdobju oblikujejo boljše, uporabniku prijazne in usklajene smernice ter naj se s prihodnjo revizijo pravil o državni pomoči izboljša in poenostavi obstoječi okvir.

33. Glede na spremenjen pogled na opredelitev pojma „podjetje“ je prav tako pomembno zvišati zgornjo mejo pomoči po pravilu *de minimis*, da se spodbudijo zaposlovanje, inovacije in podjetništvo v regijah.

Nadzor in revizije:

34. Neuskrajene metodologije revizij na nacionalni in evropski ravni so verjetno največji izziv v postopku izvajanja skladov ESI. Organi upravljanja ter različni evropski in nacionalni revizijski organi pogosto različno razlagajo ista pravila, čeprav sploh ne odgovarjajo za opravljene revizije. Za projekte skladov ESI bi bilo treba vzpostaviti enotni revizijski sistem (enotna revizijska točka, angl. *single audit*) na ravni držav članic in EU, ki bi pripravil zavezujoča mnenja, med drugim v zvezi z javnimi naročili, za katera bi moral tudi nositi odgovornost. Poleg tega bi moral imeti končni upravičenec pravico, da zahteva revizijo in se tako prepriča, da je izvajanje potekalo po pravilih in da ne nosi tveganja za prihodnost ali da lahko po potrebi izvede korektivne ukrepe. To zahteva tudi prožnejši pristop k izmenjavi podatkov in celostnim digitalnim rešitvam, kot so elektronski obrazci in podatkovne zbirke, ki so nujen pogoj za razvoj enotne revizijske točke, s katero se zmanjša upravno breme za upravičence in organe upravljanja. S širjenjem uporabniku prijaznih rešitev se bo precej zmanjšalo število dokumentov, ki jih je treba skenirati in prenašati v elektronski obliki. Zato bi bilo treba dati prednost uporabi aplikacij informacijske tehnologije, ki omogočajo iskanje upravnih podatkov o upravičencih neposredno pri viru (število zaposlenih, promet, izpolnjevanje davčnih in socialnih obveznosti itd.). To pa zahteva predhodno oceno tveganja glede tega, katere podatke je mogoče izmenjevati, kakor tudi sodelovanje Komisije, nacionalnih in regionalnih revizijskih organov ter Računskega sodišča Evropske unije vse od začetka, na primer pri oblikovanju skupnega revizijskega priročnika, da bi se izognili poznejšim revizijskim problemom. Trenutno se revizija dojema kot represivni in izvršilni ukrep. Običajno revizije ocenjujejo samo upravljanje projekta in skladnost s predvidenimi postopki, vsako odstopanje pa se neizprosno kaznuje, tudi če je bilo storjeno zaradi povečanja učinkovitosti projekta, nepredvidljivih dogodkov ali varčevanja. Zato Odbor regij predlaga, da se revizorji osredotočijo na dejansko učinkovitost sredstev ter upoštevajo finančno težo napak in konkretno situacijo (več sorazmernosti pri revizijah). Inšpekcijskim pregledom in pravilom o skladnosti bi bilo treba dodati razsežnost sorazmernosti z omogočanjem višje stopnje tolerance ob manjših prekrških. Sprejeti bi bilo treba bolj sorazmeren (z manj pregledi na kraju samem za bolj uspešne programe ali organe izvajanja) in na rezultatih temelječ pristop k inšpekcijam (da se lahko ob posameznem obisku opravi več kot le ena vrsta pregleda, kar je zlasti pomembno za programe in operacije, ki se financirajo iz več skladov), poleg tega pa bi bilo treba izvajati bolj sorazmerne revizije, usmerjene manj v kazni in bolj v izboljševanje in skrb za doseganje širših rezultatov kohezijske politike. Revizor bi moral imeti vlogo partnerja pri reševanju problemov in iskanju najučinkovitejšega načina za prepoznavanje in odpravljanje napak. To zahteva veliko spremembo odnosa revizorjev.

35. Organi upravljanja in nadzorni organi bi morali delati skupaj z roko v roki od faze načrtovanja do zaključka programov, saj bi se le tako lahko izognili različnim interpretacijam istih pravil. Enotni nadzorni sistem oziroma enotno razumevanje sistema nadzora, h kateremu moramo težiti, bi moral zagotavljati, da ista operacija ne bi bila revidirana večkrat, saj bi morali različni nadzorni organi mnenja načeloma medsebojno nadgrajevati in dopolnjevati. Odbor regij v zvezi s tem predlaga razširitev področja uporabe mehanizma sorazmernega nadzora iz člena 148 Uredbe (EU) št. 1303/2013, da ne bi vključeval zgolj revizijskega organa in Komisije, temveč vse vrste revizije, vključno z revizijo, ki jo opravijo organi upravljanja in organi za potrjevanje ter Računsko sodišče. Širše gledano bi bilo treba pri reviziji v večji meri upoštevati subsidiarnost. Revizija v Skupnosti bi morala zajemati zgolj skladnost s predpisi o skladih ESI. Države članice in njihovi organi upravljanja pa bi morali prevzeti odgovornost za preverjanje spoštovanja nacionalnih predpisov (vključno s predpisi, ki izhajajo iz evropske zakonodaje). Ta subsidiarnost pri reviziji bi morala temeljiti na sklenitvi pakta o zaupanju med Evropsko komisijo in vsako državo članico.

36. Odbor regij poleg tega predlaga, da se prage, pod katerimi za določene operacije ni več potrebna več kot ena revizija pred predložitvijo končnih stroškov, zviša za 50 %.

37. V primerih, kjer v projektu nastopa več partnerjev, je nedopustno, da se zaradi nepravilnosti, ugotovljene pri enem izmed partnerjev, finančno kaznuje celotno partnerstvo ali v skrajnem primeru celoten program.

38. Čeprav sistem za pritožbe v nekaterih državah deluje brez večjih problemov, so v nekaterih državah ti sistemi, ki so sicer vzpostavljeni na podlagi člena 74(3) Uredbe (EU) št. 1303/2013, zelo različni in ne izpolnjujejo vedno svoje vloge z vidika upravičenca. Zato bi bilo treba tako na ravni držav članic (če še ne obstaja) kot na ravni EU vzpostaviti enoten, razumljiv in hiter sistem za pritožbe. Namenjen bi moral biti ne le pritožbam zoper sklepe revizije, temveč tudi zoper odločbe na vseh ravneh in na vseh področjih (na primer državna pomoč itd.).

Povečanje regulativnih bremen (čezmerno prenašanje zakonodaje):

39. Postopek, s katerim država članica ob prenosu zakonodaje EU v nacionalno zakonodajo preseže najnižje zahteve, ki so v njej določene, naj bi bil problem držav članic, ne pa Evropske komisije. Toda do tega pride le, če predpisi in smernice Komisije za izvajanje to dopuščajo. Če želimo to prakso čim bolj omejiti, je treba na tem področju okrepiti vlogo Komisije, ki mora v svojih predpisih in smernicah za izvajanje jasno opredeliti zahteve, ki jih ni dovoljeno prekoračiti in ki jih ni mogoče niti omiliti niti poostriiti. To med drugim velja tudi za področji javnega naročanja in revizij. Sredstva skladov ESI so sredstva EU, torej je določitev pravil v pristojnosti EU in ne držav članic.

40. Dodatna regulativna bremena nastanejo, ker se v številnih primerih smernice za izvajanje na ravni Evropske komisije oblikujejo šele med izvajanjem programov. Zaradi tega morajo države članice in organi upravljanja oblikovati lastne smernice, ki se razlikujejo od naknadno objavljenih smernic Komisije. Zato je treba smernice pripraviti hkrati z uredbami o skladih ESI in ne naknadno, da se z njimi pojasni in razloži izvajanje različnih členov teh uredb. To pogosto povzroči več kot enoletno zamudo pri uvajanju operativnih programov in dodatne spremembe, kar negativno vpliva na stopnjo črpanja sredstev iz skladov ESI. Število in obseg smernic in postopkov bi bilo treba precej zmanjšati, pri čemer se je treba bolj kot na obseg osredotočiti na jasnost in učinkovitost, da sistem ne bi postal še bolj zapleten in neučinkovit. Biti morajo nedvoumni in se jih v času izvajanja ne sme spreminjati. Smernice v nobenem primeru ne smejo imeti učinka za nazaj.

Načrtovanje programov in tematsko osredotočenje:

41. Učinkovito bi bilo preveriti, do katere mere je ustrezno izvajati načrtovanje programov in tematsko osredotočenje. Trenutno se načrtovanje programov nanaša na vse ravni izvajanja, tudi na najnižjo. Splošne cilje in glavni kazalnik za izpolnjevanje vsakega izmed njih bi bilo zato treba opredeliti v okviru tematskega osredotočenja. Organi upravljanja bi morali imeti maneverski prostor za opredelitev dejavnosti, ki jim bodo omogočile uresničitev tega cilja v različnih regijah, da bi lahko bolje upoštevali potrebe regij glede na njihove posebnosti in izzive, s katerimi se soočajo. Če je cilj povečanje zaposlenosti, bi bilo treba omogočiti svobodo pri izbiri sredstev za doseg tega cilja. V nekaterih regijah, glede na njihovo raven, bodo k uresnitvi tega cilja prispevale dejavnosti na področju raziskav, v drugih pa na primer dejavnosti na področju turizma. Pri spodbujanju čezmejnega sodelovanja, katerega namen je povezovanje regij z obeh strani meje, bi bilo treba zlasti upoštevati konkretne potrebe določene obmejne regije, kar bi omogočilo podporo pomembnih dejavnosti prek okvira tematskih ciljev, zastavljenih v strategiji Evropa 2020. Kot primer bi lahko navedli t. i. sklad za male projekte, ki nudi podporo pobudam za stike med ljudmi, turizmu ali v primeru manjkajočih prometnih povezav. Na splošno bi se bilo dobro vprašati, ali bi moralo biti evropsko teritorialno sodelovanje v skladu z vsemi pogoji, ki se nanašajo na sklade ESI. Zagotoviti bi bilo treba, da se dodeljena finančna sredstva ne zmanjšajo.

42. Programi bi morali biti prožnejši, da bi se lahko prilagajali novim razmeram in hitremu tehnološkemu razvoju. Ta prožnost pa mora biti realna, kar pomeni, da je mogoče omejiti in poenostaviti celoten postopek spreminjanja programov. Potreba po novi strateški presoji vplivov na okolje, na primer, se ne more obravnavati kot prava prožnost programa. V tem primeru bi morala biti strateška presoja vplivov na okolje obvezna samo, kadar se s spremembo programa želijo doseči specifični cilji z velikim vplivom na okolje, ki so vnaprej opredeljeni kot taki.

43. Z Uredbo (EU) št. 1303/2013 sta bila uvedena dva instrumenta, ki bi omogočila integriran teritorialno usmerjen pristop ter celovit razvoj določenega območja ali regije, in sicer celostne teritorialne naložbe in JAP (angl. *joint action plan*), vendar Komisija bistveno premalo spodbuja države članice k njuni uporabi, tudi zato, ker ju je v svojih delegiranih in izvedbenih aktih opredelila razmeroma nejasno in zapleteno. Večja uporaba teh dveh instrumentov bi omogočila:

— partnerski pristop k oblikovanju razvojne politike posameznega območja,

— učinkovito izvajanje ukrepov po načelu od spodaj navzgor s sočasnim zagotavljanjem sinergij, ki jih je lažje dosežati na ožjem teritorialnem območju,

- z jasno izraženo namero in argumentacijo posameznih vsebin iz tega integriranega pristopa dobimo dodatno podlago za neposredno potrditev integriranega projekta in tudi neposredno dodelitev sredstev ter
- učinkovitejše in uspešnejše uresničevanje ciljev kohezijske politike.

44. Pri celostnih teritorialnih naložbah je treba oblikovati strukture upravljanja, ki so glede na višino sredstev iz tega instrumenta popolnoma neustrezne. Kot je poudarjeno v mnenju Odbora regij o lokalnem razvoju, ki ga vodi skupnost, lahko tudi število ločenih pravil, ki jih je treba upoštevati za posamezne sklade, ki jih poleg tega pogosto upravljajo ločeni organi upravljanja, odvrta od oblikovanja lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, zunaj okvira Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja. Zato je uporaba teh zelo inovativnih celostnih instrumentov lokalnega razvoja v praksi zaenkrat omejena. Obvezna vzpostavitev teh struktur nesorazmerno zviša stroške upravljanja tega instrumenta in je veliko breme za vse udeležene, poleg tega pa tudi precej zaplete projekte in povzroči zamude pri njihovem izvajanju.

45. Odbor regij ugotavlja, da spreminjanje pravil kohezijske politike na vsakih sedem let in pogosto še vmes ni pripomoglo k njeni poenostavitvi, prej nasprotno. Vendar bi bilo treba za pravni okvir, ki bi pokrival več kot eno programsko obdobje, stvari močno poenostaviti. Manjše koristne spremembe v sistemu izvajanja kohezijske politike so sicer vedno možne in dobrodošle, medtem ko bi se morale večje spremembe pripravljati redkeje in veliko vnaprej. Posledice teh sprememb bi bilo treba predhodno analizirati in o njih, v skladu z načelom partnerstva, vnaprej razpravljati z ustreznimi partnerji, torej ne le z državami članicami, temveč tudi z lokalnimi in regionalnimi oblastmi, ki jih zastopa Odbor regij.

Finančni instrumenti:

46. Odbor regij meni, da je uporaba finančnih instrumentov pomemben element povečanja učinka vzvoda, ki ga imajo programi skladov ESI, in povezovanja financiranja iz skladov ESI in EFSI. Nujno pa je treba poenostaviti strukturo, obveznosti poročanja in revizijska pravila za finančne instrumente v okviru skladov ESI, kot je bilo nedavno ugotovljeno na skupni delavnici s slovaškim predsedstvom Sveta ⁽¹⁾ na to temo;

47. priporoča, da Evropska komisija preuči, zakaj se standardni instrumenti za finančne instrumente v večini držav članic trenutno ne uporabljajo;

48. se je seznanil z ugotovitvami nedavno objavljenega poročila Evropskega računskega sodišča z naslovom Izvrševanje proračuna EU s finančnimi instrumenti – izkušnje, pridobljene v programskem obdobju 2007–2013 in to sodišče poziva, naj oceni tudi izvrševanje finančnih instrumentov v sedanjem obdobju financiranja;

Končna priporočila:

49. je seznanjen z nedavno objavo t. i. uredbe omnibus ⁽²⁾, ki prinaša spremembe tudi za uredbe o skladih ESI, zlasti kar zadeva poenostavitev uporabe finančnih instrumentov in poenostavljene možnosti obračunavanja stroškov za programe iz skladov ESI;

- opozarja, da v tem mnenju ni mogoče oceniti vseh predlaganih sprememb v uredbi omnibus in pozitivnih učinkov, ki bi jih lahko imele na upravičence ter lokalne in regionalne oblasti pri izvajanju skladov ESI,
- poudarja, da je treba preučiti te učinke in zagotoviti, da bodo končni upravičenci in javni organi, pristojni za porabo sredstev iz skladov na lokalni in regionalni ravni, imeli resnično korist od poenostavitve in ne bi imeli dodatnih zapletov v primerjavi s sedanjim stanjem,
- meni, da se uredbe omnibus ne sme obravnavati ločeno, temveč jo je treba preučiti in oceniti glede na njene učinke na druge politike EU in nacionalne zakonodaje, ki lahko močno vplivajo na uspeh in dejanski učinek njenega izvajanja v praksi; se zavzema za postopek hitrega sprejetja predlaganih sprememb v uredbi omnibus, da bi s tem že v tekočem obdobju financiranja zagotovili boljše izvajanje programov v okviru skladov ESI;

⁽¹⁾ Po sklepih Sveta za splošne zadeve z dne 18. novembra 2015 je Odbor regij skupaj z nizozemskim in slovaškim predsedstvom Sveta organiziral tri delavnice o poenostavitvi kohezijske politike. Več informacij je na voljo na povezavi: <http://cor.europa.eu/en/takepart/Pages/simplification-documents.aspx>.

⁽²⁾ Uredba Evropskega parlamenta in Sveta, COM(2016) 605 final – 2016/0282 (COD).

50. predlaga, da Evropska komisija z namenom poenostavitve zbere in spremlja primere projektov, ki kažejo na „slabe prakse“. S tem bi se ponazorila potreba po poenostavitvi in prilagoditvi pristopa ter dopolnila izmenjava najboljših praks v zvezi z izvajanjem skladov ESI; glede na praktične izkušnje svojih članov bi Odbor regij lahko imel ključno vlogo v tem procesu;

51. Komisija je temeljne dokumente za posamezne sklade za obdobje 2014–2020 objavila tako pozno, da je bilo nemogoče začeti z njihovim izvajanjem na samem začetku programskega obdobja. Nastale so dolge čakalne dobe in težave pri usklajevanju posameznih operativnih programov. V prihodnosti bi bilo treba dokumente objaviti hkrati in pravočasno;

52. poudarja, da že obstajajo posebni instrumenti, s katerimi bi lahko resnično poenostavili upravljanje skladov ESI. Standardizacija postopkov, razširjena uporaba orodij informacijske tehnologije in e-uprava so osnovni elementi, ki jih je mogoče razširiti tudi na te sklade. Poleg tega je med drugim potreben še večji napredek pri uporabi standardnih stroškov, kar bi odpravilo upravna bremena, in poenostavitvi poročanja in spremljanja, s čimer bi se lahko preprečila dodatna upravna bremena za upravičence in organe, ki so vključeni v upravljanje teh virov;

53. ugotavlja, da bi z večjo uporabo načela partnerstva z lokalnimi in regionalnimi oblastmi pri oblikovanju skladov ESI in med celotnim postopkom njihovega izvajanja Evropski komisiji omogočili povratne informacije, ki bi odločilno prispevale k poenostavitvi in povečanju učinkovitosti postopka izvajanja.

V Bruslju, 11. oktobra 2016

Predsednik
Evropskega odbora regij
Markku MARKKULA

Mnenje Evropskega odbora regij – Državna pomoč in storitve splošnega gospodarskega pomena

(2017/C 088/05)

Poročevalec: Markus Töns (DE/PES), član deželnega parlamenta Severnega Porenja-Vestfalije

EVROPSKI ODBOR REGIJ

Splošne ugotovitve

1. želi s tem mnenjem na lastno pobudo obravnavati naslednje pobude Komisije: (1) obvestilo Komisije o pojmu državne pomoči po členu 107(1) PDEU⁽¹⁾; (2) postopek posvetovanj o predlogu za razširitev uredbe o splošnih skupinskih izjemah⁽²⁾, v skladu s katerim naj bi bile nekatere oblike javne pomoči za naložbe za pristanišča in letališča izvzete iz zahteve, da Komisija predhodno oceni, ali gre za državno pomoč; (3) pregled svežnja Almunie, ki ga namerava opraviti Komisija, ter uvedba novih pravil *de minimis* za storitve splošnega gospodarskega pomena, ki bodo nadomestila sedanja, ki bodo kmalu prenehala veljati;

2. meni, da pravila EU o državni pomoči za storitve splošnega gospodarskega pomena ne morejo temeljiti zgolj na načelih konkurence, temveč morajo v celoti upoštevati tudi široko diskrecijo, ki jo državam članicam dajejo pogodbe pri določanju, kaj je storitev splošnega gospodarskega pomena. Poleg tega morajo biti v skladu z načeli lokalne in regionalne samouprave ter ekonomske, socialne in teritorialne kohezije in nevtralnega do ureditev lastništva v državah članicah (člen 3 PEU, členi 14, 106 in 345 PDEU ter Protokol št. 26). Storitve splošnega gospodarskega pomena morajo odražati razlike v potrebah, prioritetah uporabnikov in javnem naročanju, ki so lahko posledica različne zemljepisne lege, socialnih ali kulturnih razmer in demokratičnih procesov v državah članicah. Odbor regij opominja, da se smejo presoje državne pomoči izvajati samo, če ima nacionalna, regionalna ali lokalna ureditev ali financiranje storitev splošnega gospodarskega pomena čezmejne učinke oziroma vpliva na notranji trg;

3. poudarja, da so storitve splošnega gospodarskega pomena izredno pomembne za rast in zaposlovanje in da so pogosto pogoj za nadaljnje javne in zasebne naložbe. Zato jih je treba obravnavati tudi z vidika evropskega programa naložb. V zvezi s tem je treba opozoriti na letni pregled rasti Evropske komisije za leto 2016, ki navaja, da „je bistveno, da države članice v širšem smislu spodbujajo socialne naložbe, in sicer vključno z zdravstvenim varstvom, otroškimi varstvom, stanovanjsko podporo in rehabilitacijskimi storitvami, da se okrepijo sedanje in prihodnje zmožnosti ljudi za sodelovanje na trgu dela ter prilagajanje. [...] Socialne naložbe zagotavljajo dolgoročne gospodarske in socialne koristi, zlasti v smislu možnosti za zaposlitev, dohodka iz dela in produktivnosti, preprečevanja revščine ter krepitev socialne kohezije.“;

4. zato poziva k dodatnemu razmisleku o tem, kako z evropskimi sredstvi podpreti storitve splošnega gospodarskega pomena ob upoštevanju pravil o državni pomoči. Predpise o javnih naročilih bi bilo treba na primer še poenostaviti, mogoče z uvedbo pravne domneve – vezane na enostavna merila, kot je usklajenost z odobrenimi operativnimi programi – da je financiranje iz evropskih strukturnih in investicijskih skladov (ESI) združljivo s pravili o državni pomoči. Neenaka obravnava neposredno upravljanjanih skladov EU, kot sta Evropski sklad za strateške naložbe (EFSI) in program Obzorje 2020, ter skladov ESI z vidika pravil o državni pomoči namreč ni upravičena, povečuje upravno breme in onemogoča sinergije med skladi, za katere si prizadeva tudi Evropska komisija sama;

5. izraža obžalovanje, da Komisija še vedno zavrača uporabo člena 14 PDEU kot pravno podlago za predpise na področju storitev splošnega gospodarskega pomena, saj bi to omogočilo redni zakonodajni postopek in zagotovilo večjo pravno varnost ter demokratično legitimnost;

⁽¹⁾ Glej sporočilo z dne 19. maja 2016: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/modernisation/notice_aid_en.html.

⁽²⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-622_en.htm

6. ugotavlja, da je zakonodaja EU, ki ureja področje državne pomoči za storitve splošnega gospodarskega pomena, zaradi kompleksne vsebine, različnih razlag pojmov in dolgoletnega prilagajanja postala preveč obsežna, preveč podrobna in nepregledna. Upravno breme za javne organe, ki dodeljujejo pomoč, in podjetja je treba še zmanjšati, Komisija pa mora vire osredotočiti na izvajanje predpisov s tega področja v primerih, ko je učinek na notranji trg največji. Odbor ravno tako poudarja, da so lahko pravila zaradi zapletenosti tudi premalo poznana, zaradi česar se ne izkoristijo olajševalne okoliščine, ki veljajo za storitve splošnega gospodarskega pomena. Zato poziva Evropsko komisijo, naj številna besedila sekundarne zakonodaje in „mehkega prava“ na področju državne pomoči (uredbe, sporočila, smernice itd.) oblikuje bolj strnjeno in smiselno in jih, kadar je to mogoče, združi;

7. ponavlja svoje načelno nasprotovanje temu, da bi Komisija v preverjanje združljivosti pri financiranju storitev splošnega gospodarskega pomena vključila dodatne zahteve glede kakovosti in učinkovitosti. Merila kakovosti in učinkovitosti, ki dodatno omejujejo manevrski prostor lokalnih in regionalnih ponudnikov pomoči, načeloma niso v pristojnosti Komisije, kakor je določena v poglavju PDEU o konkurenci. Odločitve glede kakovosti in učinkovitosti je treba prepustiti lokalnim in regionalnim oblastem⁽³⁾;

8. poudarja, da pravica EU, njenih držav članic ter njenih lokalnih in regionalnih oblasti, da same urejajo, izvajajo ali podpirajo storitve, ni predmet trgovinskih sporazumov EU. Odbor pričakuje, da bodo jamstva, ki jih je dala Evropska komisija v pogajanjih o sporazumu TTIP, veljala tudi za vsa druga pogajanja o trgovinskih sporazumih, torej da ne bodo omejene možnosti držav, da uvedejo ali ohranijo predpise, s katerimi zagotavljajo visoko kakovost storitev in uresničujejo pomembne cilje splošnega javnega interesa, kot so zdravstveno varstvo, javna varnost ali varstvo okolja, da privatizacija storitev ne bo obvezna, da bo lahko javni sektor razširjal sedanjo ponudbo javnih storitev in da se bodo lahko zagotavljale javne storitve, ki so jih prej opravljali zasebni ponudniki⁽⁴⁾;

9. glede na tesno povezanost med storitvami splošnega gospodarskega pomena in javnimi naložbami znova izraža zaskrbljenost, ker računovodski standardi novega Evropskega sistema nacionalnih in regionalnih računov (ESR 2010), ki jih je pripravil Eurostat in veljajo od septembra 2014, ne razlikujejo med javnimi izdatki in javnimi naložbami. V nekaterih državah članicah poleg tega prenos teh standardov v nacionalno zakonodajo pomeni, da morajo lokalne in regionalne oblasti določiti najvišji znesek javnih naložb na leto in na prebivalca. Najvišji mejni zneski pa ovirajo naložbe lokalnih in regionalnih oblasti, ki imajo rezerve, s katerimi bi lahko začele izvajati obsežne naložbene projekte na področju storitev splošnega gospodarskega pomena. Zato Evropsko komisijo poziva, naj predloži poročilo o izvajanju ESR 2010⁽⁵⁾;

Obvestilo o pojmu državne pomoči⁽⁶⁾

10. opozarja, da so za odločitev o tem, ali dejavnost velja za storitev splošnega gospodarskega pomena, pristojne države članice, ki to storijo na podlagi svojih uveljavljenih kulturnih in političnih struktur ter potrebe po stalnem razvoju teh storitev, ter da lahko lokalne in regionalne oblasti povsem samostojno odločajo o tem, katere storitve bodo obravnavale kot storitve splošnega gospodarskega pomena;

11. pozdravlja dejstvo, da je Komisija 19. maja 2016, dve leti po posvetovanjih v prvi polovici 2014, objavila obvestilo o pojmu državne pomoči po členu 107(1) PDEU, v katerem je pojasnila področje uporabe pravil EU o državni pomoči. Evropski odbor regij se zaveda, da namerava Komisija svoje vire osredotočiti na izvajanje predpisov o državni pomoči v primerih z največjim učinkom na notranji trg, vendar hkrati ugotavlja, da se je v sporočilu omejila na opredelitev pojma državne pomoči na področjih, na katerih je Sodišče EU že izreklo sodbe. Zato se sprašuje, ali ni ta pristop preveč restriktiven in v nasprotju z različnimi dinamičnimi težnjami na področju javnih naložb, npr. glede davčnih vprašanj in razvoja novih socialnih storitev;

⁽³⁾ Glej točko 29 mnenja Odbora regij z dne 30. novembra 2012 o posodobitvi področja državnih pomoči.

⁽⁴⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-15-4646_sl.htm

⁽⁵⁾ Glej točko 20 mnenja Odbora regij z dne 3. decembra 2014 o spodbujanju kakovosti javne porabe na področjih, na katerih se uporabljajo ukrepi EU (BUDG-V-009).

⁽⁶⁾ http://ec.europa.eu/competition/consultations/2014_state_aid_notion/index_en.html

12. izraža zadovoljstvo, da je bila v sporočilu potrjena zožitev pojma „negativni učinki na trgovino znotraj EU“. Pomoč za lokalno infrastrukturo ali lokalne storitve, ki se v drugih državah skoraj ne uporablja in ki ima vsekakor zgolj zanemarljive učinke na čezmejne naložbe, na podlagi sedmih posamičnih sodb z dne 29. aprila 2015 ⁽⁷⁾ in v skladu s pozivom iz osnutka mnenja Odbora regij odslej dejansko ne bi smela več soditi na področje uporabe pravil EU o državni pomoči ⁽⁸⁾;

13. se seznanja s stališčem Komisije, da javne naložbe v gradnjo ali posodobitev infrastrukture niso državna pomoč, če ta infrastruktura ne predstavlja neposredne konkurence drugi infrastrukturi enake vrste, vendar se ne strinja s pavšalnim mnenjem Komisije, da to običajno velja za cestno in železniško infrastrukturo, celinske plovne poti ter vodovodna in kanalizacijska omrežja, ne pa tudi za področja, kot so energija, širokopasovne povezave, letališča ali pristanišča;

14. pozdravlja pojasnitev, da pravila državne pomoči ne veljajo za javno podporo za nekatere kulturne dejavnosti, ki niso komercialne narave, temveč se javnosti zagotavljajo brezplačno ali proti plačilu, ki pokrije največ 50 % stroškov; to bo bistveno zmanjšalo veliko breme preverjanja, ki ga nosijo lokalne in regionalne oblasti, čeprav bodo še vedno morale preverjati posamezne primere, ter vodilo k večji pravni varnosti pri ravnanju z javnimi sredstvi za kulturo;

15. zato pričakuje, da bo Evropska komisija pojasnila, da lokalna storitev ne predstavlja grožnje za trgovino, in da sta pritožnik in/ali Komisija tista, ki morata dokazati, da je ali da je lahko prizadeto trgovanje znotraj Skupnosti;

16. pričakuje, da bodo lahko lokalne in regionalne oblasti v prihodnje pravno varno odločale o tem, kdaj lahko zagotavljajo podporo v skladu s pravili državne pomoči;

17. se v zvezi z akcijskim načrtom za vzpostavitev enotnega območja DDV v EU, ki je bil predložen aprila 2016 in o katerem Odbor regij pripravlja ločeno mnenje, izreka proti omejitvi oprostitve plačila DDV za dejavnosti splošnega gospodarskega pomena;

Uredba o splošnih skupinskih izjemah (GBER)

18. poudarja, da je praktični vodič za izvajanje veljavne uredbe o splošnih skupinskih izjemah ⁽⁹⁾, ki povzema vprašanja nacionalnih organov in odgovore Komisije, zelo koristen, vendar ugotavlja, da ti odgovori dvomov držav članic glede razlage ne odpravijo v celoti;

19. pozdravlja pobudo Komisije za izvedbo prvega posvetovanja o ponovni reviziji uredbe GBER ⁽¹⁰⁾, ki bo trajalo do 30. maja 2016; cilj je izvesti državno pomoč za pristaniško in letališko infrastrukturo iz zahteve po obvezni prijavi, saj se upravno breme za javne organe in končne uporabnike toliko bolj zmanjšuje, kolikor širše je področje uporabe te uredbe;

20. vseeno ugotavlja, da pri pristaniščih doslej ni bilo pravne podlage glede meril za preverjanje, ali je naložbena pomoč skladna s pravili, ki bi Komisiji omogočala, da zaradi večje pravne varnosti pripravi seznam primerov; zato Komisijo poziva, naj temeljiteje preuči vprašanje, ali je šlo za državno pomoč z vidika vrste naložb in velikosti pristanišča, ter pri tem upošteva posebnosti organizacije pristanišč v različnih državah članicah, kakor tudi njihovo javno vlogo;

21. poudarja, da različni ukrepi držav članic v sektorju pristanišč na celinskih plovnih poteh niso nujno državna pomoč, ker upravičenec ne opravlja gospodarske dejavnosti ali ukrepi ne vplivajo na trgovino med državami članicami. To bi lahko veljalo v določenih okoliščinah, na primer pri ukrepih pomoči za infrastrukturo celinskih pristanišč, ki so popolnoma lokalnega značaja in ne omogočajo trgovine ali komunikacije z drugimi državami članicami prek plovnih poti in torej ne izkrivljajo konkurence;

⁽⁷⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-4889_en.htm: državne bolnišnice v mestu Hradec Králové na Češkem (SA.37432), center za zdravstveno oskrbo Durmersheim v Nemčiji (SA.37904), mestna projektna skupnost Wirtschaftsbüro Gaarden v mestu Kiel v Nemčiji (SA.33149), klinika Landgrafen-Klinik v Nemčiji (SA.38035), investicijska pomoč za pristanišče Lauwersoog na Nizozemskem (SA.39403), Glenmore Lodge v ZK (SA.37963), klubi za golf, katerih lastniki so člani, v ZK (SA.38208).

⁽⁸⁾ Glej točko 196 IN 197 obvestila Komisije o pojmu državne pomoči po členu 107(1) PDEU.

⁽⁹⁾ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/practical_guide_gber_en.pdf

⁽¹⁰⁾ http://ec.europa.eu/competition/consultations/2016_gber_review/index_en.html

22. poziva, da se v uredbo GBER vključi izjema za pomoč za tekoče poslovanje pristanišč ali vsaj za določene kategorije pristanišč, kakor se bo zahtevalo tudi za nekatera letališča (glej npr. točko 28);
23. izraža zaskrbljenost ob dejstvu, da bo treba za vsako javno podporo, ki je opredeljena kot javna pomoč in je ni mogoče izvzeti, izvesti zelo zapleteno oceno z negotovim izidom glede morebitne neposredne odobritve na podlagi Pogodbe, čim bo pristaniška infrastruktura dejansko vključena v uredbo GBER, zato poziva Komisijo, naj predlaga sprejetje posebnih smernic za te pomoči, če presegajo prag, ki je določen za izjemo;
24. izrecno podpira pristop Evropske komisije k investicijski podpori za regionalna letališča, ker meni, da „ni primerno določiti praga za priglasitev v smislu zneska pomoči, saj je učinek ukrepa pomoči na konkurenco odvisen predvsem od velikosti letališča in ne velikosti naložbe“;
25. od Komisije pričakuje, da bo opredelitve „pojmov na področju pomoči za regionalna letališča“ prilagodila že veljavni zakonodaji EU;
26. znova izraža prepričanje, da bi se morala Komisija osredotočiti na velika letališča in da se ukrepi državne pomoči za majhna letališča s povprečnim prometom manj kot 300 000 potnikov na leto ne bi smeli obravnavati kot državna pomoč, saj ne morejo bistveno vplivati na trgovino med državami članicami, ker s strukturnega vidika ne morejo pokrivati kapitalskih in obratovalnih stroškov⁽¹⁾ in ker je državna pomoč javna podpora za razvoj varne in ekonomsko vzdržne infrastrukture zračnega prometa v regijah s slabimi prometnimi povezavami⁽²⁾; takšno določbo bi vsekakor moralo spremljati znatno povišanje praga (trenutno znaša 200 000 potnikov letno), ki omogoča izjemo za pomoč letališčem v obliki SSGP, da bi ta spet znašal 1 milijon potnikov letno, kot pred sprejetjem t. i. svežnja Almunia; pogoj za takšen ukrep mora biti, da primerne povezave ni mogoče zagotoviti na noben drug način;
27. dvomi, da lahko majhna letališča sama zagotovijo najmanj 25 % investicijske pomoči, in Komisijo v zvezi s tem poziva, naj upošteva, da ta pomoč praviloma ni namenjena povečanju zmogljivosti, temveč večinoma za pokritje infrastrukturnih potreb;
28. poziva, naj se v uredbi GBER iz področja pomoči za tekoče poslovanje izvzamejo tudi letališča, saj smernice Komisije o državni pomoči letališčem in letalskim prevoznikom (smernice iz leta 2014, točka 112 in naslednje) vsebujejo jasne zahteve, npr. glede izračunavanja prvotne vrzeli v financiranju, ki jih je mogoče izpolniti tudi z izvzetjem;
29. meni, da je treba sedanje določbe o pristaniščih in letališčih prilagoditi razmeram v najbolj oddaljenih regijah, tako z vidika naložbene pomoči kot pomoči za tekoče poslovanje, saj so te regije težko dostopne in popolnoma odvisne od pomorskega in letalskega sektorja, ki predstavljata edino vzdržno vrsto prevoza na teh izoliranih območjih;
30. se zavzema za to, da se pragi za priglasitev naložbene podpore in državne pomoči za področje kulture in ohranjanja kulturne dediščine povečajo za 100 % in ne za samo 50 %, kot se predlaga za revidirano uredbo GBER (Komisija predlaga povečanja s 100 na 150 milijonov EUR na projekt in s 50 na 75 milijonov EUR na podjetje in leto), ter poziva, naj se pravila in določbe uredbe GBER bolje uskladijo z obvestilom Komisije o pojmu državne pomoči, saj je v njem pojasnenih več temeljnih vprašanj, kar so države članice z zadovoljstvom sprejele, vendar pa to ni enako zavezujoče kot uredba, ki se uporablja neposredno, kot je uredba GBER;
31. v skladu z zahtevo po povečanju praga iz prejšnje točke poziva tudi, da se glede pomoči za naložbe in za tekoče poslovanje na področju kulture in ohranjanja kulturne dediščine z 1 na 2 milijona EUR poveča prag, pod katerim je mogoče uporabiti metodo izračuna pomoči iz člena 53(8) Uredbe (EU) št. 651/2014, tj. da se določi najvišji znesek pomoči v višini 80 % upravičenih stroškov (namesto po metodi iz odstavkov 6 in 7 člena 53 Uredbe (EU) št. 651/2014);

⁽¹⁾ Mnenje Odbora regij o smernicah EU o državni pomoči letališčem in letalskim prevoznikom z dne 28. novembra 2013, COTER-V-043.

⁽²⁾ Glej sklep Evropske komisije o letališču Angoulême z dne 23. julija 2014: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-14-498_en.htm.

32. Komisijo poziva, naj v revidirani uredbi GBER pojasni status državne pomoči za naložbe v infrastrukturne ukrepe. Na podlagi odločitve v zadevi Propapier/Eisenhüttenstadt z dne 1. oktobra 2014⁽¹³⁾ bi bilo treba pri splošnih infrastrukturnih ukrepih vedno analizirati, ali pozitivni učinki podpore na regionalni razvoj ne prevladajo nad negativnimi posledicami za konkurenco;

33. je zadovoljen, da bosta športna in večnamenska rekreacijska infrastruktura v revidirani uredbi GBER obravnavani enakovredno, tako da bo tudi podpora za obratovanje rekreacijske infrastrukture v višini do 2 milijona EUR na infrastrukturo in leto izvzeta iz pravil o državni pomoči;

Storitve splošnega gospodarskega pomena

34. se zavzema za bistveno razširitev pojma storitev splošnega gospodarskega pomena. Nove socialne storitve, na primer povezane s prvim sprejemom in vključevanjem beguncev in migrantov, ali digitalna infrastruktura v regijah, v katerih trg očitno ne deluje, na primer v regijah, ki se soočajo z demografskimi spremembami, bi bilo mogoče obravnavati kot storitve splošnega pomena, saj je potrebna geografsko celovita oskrba državljanov s temi storitvami. Tudi nove pojave, do katerih bo prihajalo v prihodnje, bo treba redno in ustrezno ocenjevati, države članice pa morajo imeti možnost, da jih ravno tako obravnavajo kot storitve splošnega gospodarskega pomena, če bo to potrebno;

35. je nezadovoljen, ker Komisija v aktualnem sporočilu o storitvah splošnega gospodarskega pomena poskuša razširiti svoj maneverski prostor v zvezi z vprašanjem, kaj se lahko opredeli kot te storitve, tako, da omenja „običajne tržne pogoje“⁽¹⁴⁾. To je ne le v nasprotju z načeli lokalne in regionalne samouprave, temveč je tudi pogoj, za katerega javni organi skoraj ne morejo dokazati, da ga izpolnjujejo v praksi;

36. opozarja, da je četrto merilo, določeno v sodbi o zadevi Altmark, samo ustvarilo spodbudo za države članice, da uporabijo predpise za oddajo storitev v zunanje izvajanje, namesto da bi izbrale pristop, ki temelji na storitvah splošnega gospodarskega pomena. Lokalne in regionalne oblasti se dejansko srečujejo s problemom, da pri drugi možnosti za četrto merilo Altmark, tj. povprečno, dobro vodeno in z ustreznimi sredstvi opremljeno podjetje, nimajo referenčnega merila v primerih, ko v posameznem sektorju ni zasebnih podjetij. Zato Komisijo poziva, naj za izpolnjevanje četrtega merila Altmark pripravi podrobne smernice o tem, kaj je povprečno, dobro vodeno in z ustreznimi sredstvi opremljeno podjetje, tudi s tržnimi študijami, s katerimi bo mogoče ugotoviti določene standardne stroške, da bodo javnim organom olajšale nalogo pri izvzetju posameznih dejavnosti splošnega gospodarskega pomena iz presoje državne pomoči;

37. meni, da je treba nujno revidirati opredelitev, kaj je razumni dobiček storitve splošnega gospodarskega pomena, predvsem zato, da se – tudi z različnimi spodbudami ali s povečanjem odstotka priznanega razumnega dobička – upošteva dejstvo, da se ta dobiček pogosto znova vložijo v tovrstne storitve;

38. znova poziva k povečanju praga, ki ga določajo pravila *de minimis* za storitve splošnega gospodarskega pomena. Prag za oceno, ali je javna podpora za storitve splošnega gospodarskega pomena dopustna, bi moral biti milijon EUR za vsak posamezen primer za tri davčna leta. Zneski pod tem pragom ne izpolnjujejo vseh meril, da bi se obravnavali kot državna pomoč, ker imajo storitve splošnega gospodarskega pomena pogosto le lokalne učinke, zato ne more priti do oviranja trgovine ali izkrivljanja konkurence, ki bi ogrožala notranji trg;

39. meni, da bi bilo treba prag za nadomestila za javne storitve (dodeljene nekaterim podjetjem, pooblaščenim za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena), ki so izvzeta iz zahteve po obvezni prijavi v skladu s členom 108(3) PDEU, povišati, in sicer s sedanjega, ki znaša največ 15 milijonov EUR na leto, na 30 milijonov EUR, kot je že veljalo prvotno pred letom 2011;

40. se zavzema za podaljšanje rednega trajanja aktov o pooblastitvi na obdobje več kot deset let, da bi se boljše upoštevali stroški pooblastitve in amortizacije naložb subjektov, ki so zadolženi za storitve splošnega gospodarskega pomena;

⁽¹³⁾ Register državnih pomoči, GD za konkurenco, SA.23827.

⁽¹⁴⁾ Glej točko 48: „Komisija zato meni, da ni ustrezno s posebnimi zahtevami opravljanja javne storitve pogojevati dejavnosti, ki jo podjetja, ki poslujejo pod običajnimi tržnimi pogoji, že opravljajo oziroma bi jo lahko opravljala zadovoljivo in pod pogoji, kot so cena, objektivne kakovostne lastnosti, kontinuiteta in dostop do storitve, ki so skladni z javnim interesom, kakor ga opredeli država članica.“

41. se zavzema tudi za razširitev opredelitve socialnih stanovanj, ki jo je podala Komisija v sklepu z dne 20. decembra 2011; če naj bi države članice imele več manevrskega prostora pri načrtovanju, zagotavljanju, financiranju in organizaciji gradnje socialnih stanovanj ter za zagotovitev demokratične pravice do izbire, bi bilo treba odpraviti omejitve socialnih stanovanj na stanovanja, namenjena „prikrajšanim državljanom ali skupinam z manj socialnimi ugodnostmi“. Pravica do primerne in cenovno dostopne nastanitve bi morala biti bolj v ospredju pozornosti, saj nezmožnost stanovanjskega trga, da pokrije vse potrebe po stanovanjskem prostoru, ne vpliva le na osebe, ki sploh ne morejo dobiti namestitve, temveč tudi na osebe v stanovanjih, ki so zdravju nevarna, neprimerna ali prenatrpana, in na osebe, ki morajo večino svojih prihodkov nameniti za najemnino ali mesečni obrok za kredit;
42. se zavzema za krepitev zmogljivosti med Evropsko komisijo in državami članicami, da bi se izboljšala seznanjenost o državni pomoči za storitve splošnega gospodarskega pomena. Komisija mora biti tudi v neposrednem dialogu z lokalnimi in regionalnimi oblastmi ter jim zagotavljati pomoč;
43. poziva države članice, naj skupaj z Evropsko komisijo uvedejo primerne postopke komuniciranja in usklajevanja ter pripravijo smernice za lokalne in regionalne oblasti, da bodo olajšale zapleteno ocenjevanje državne pomoči na področju storitev splošnega gospodarskega pomena. Poleg tega od držav članic pričakuje, da bodo v pripravo nacionalnih poročil o izvajanju svežnja Almunia vključile lokalne in regionalne oblasti ter njihova združenja, da bodo tako zagotovile realno sliko glede konkretnih težav in izzivov, povezanih s storitvami splošnega gospodarskega pomena;
44. za zagotovitev pravne varnosti za lokalne in regionalne oblasti poziva k uvedbi roka zastaranja za pritožbe, in sicer pet let od začetka izplačevanja nadomestil ali naložbe. Sedanji rok za vračilo pomoči, v katerem lahko Komisija sproži postopek, ki lahko privede do sklepa o vračilu in ki znaša deset let od datuma, ko je bila nezakonita pomoč odobrena prejemniku, in ki je dejansko tudi rok zastaranja za pritožbe v zvezi z državno pomočjo, je predolg. Lokalne in regionalne oblasti ter podjetja, ki prejemajo podporo, potrebujejo več pravne varnosti. Rok zastaranja, ki traja deset let in mu je treba prišteti še čas trajanja postopkov – kar pomeni, da je treba vrniti pomoč, dodeljeno pred 20 ali 25 leti – je nesorazmeren in omejuje temeljne potrebe lokalnih in regionalnih oblasti ter njihovih podjetij, ki si pogosto ne morejo privoščiti pravnega svetovanja. Poleg tega se s tem izniči cilj vračanja državne pomoči, tj. ponovna vzpostavitev prejšnjega konkurenčnega položaja;
45. meni, da se sme vlaganje pritožb dovoliti samo tistemu, ki je lahko neposredno finančno prizadet. Krog tistih, ki so upravičeni do pritožbe in ki v skladu s členom 20 ter v povezavi s členom 1(h) postopkovne uredbe vključuje „katero koli državo članico in katero koli osebo, podjetje ali združenje podjetij, na katerih interese bi lahko dodelitev pomoči vplivala, predvsem upravičenca pomoči, konkurenčna podjetja in poklicna združenja“, je še vedno preširok.

V Bruslju, 11. oktobra 2016

Predsednik
Evropskega odbora regij
Markku MARKKULA

Mnenje Evropskega odbora regij – Digitalizacija evropske industrije

(2017/C 088/06)

Poročevalec: Kieran McCarthy (IE/EA), mestni svet Corka**Referenčni dokument:** Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Digitalizacija evropske industrije – Izkoriščanje vseh prednosti enotnega digitalnega trga

COM(2016) 180 final

POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ

Oblikovanje družbe sprememb in inovacij: izziv za prihodnost

1. pozdravlja sporočilo Evropske komisije z naslovom *Digitalizacija evropske industrije – Izkoriščanje vseh prednosti enotnega digitalnega trga* ter sveženj podpornih ukrepov, ki jih predlaga za ustvarjanje novih priložnosti na podlagi strategije za enotni digitalni trg. Nadaljnje možnosti za prihodnjo gospodarsko rast in zaposlovanje ter socialna kohezija v Evropi so vse bolj odvisne od zmožnosti razumevanja, sprejemanja in izkoriščanja vseh vidikov družbe inovacij v regijah;
2. poudarja, da enotni digitalni trg EU temelji na 500 milijonih potrošnikov ter je najpomembnejši instrument politike EU, njenih držav članic in regij za spodbujanje inovacij, rasti in delovnih mest;
3. ugotavlja, da se nadaljuje industrijska revolucija, ki temelji na novih generacijah digitalnih tehnologij, kot so masovni podatki, ter novih in drugačnih načinov uporabe digitalne tehnologije za reševanje sektorskih in lokalnih problemov. Prihodnji izziv evropske industrije je, kako v celoti in čim prej izkoristiti te digitalne priložnosti. Predvsem je pomembna priložnost za podjetja v tradicionalnih in netehnoloških industrijskih panogah, zlasti mala in srednja podjetja, da v celoti izkoristijo digitalizacijo kot sredstvo, s katerim bi si lahko okrepila in zagotovila konkurenčnost;
4. priznava, da ima sektor IKT v EU pomemben delež v gospodarstvu, saj zaposluje več kot 6 milijonov ljudi in zajema približno 4 % BDP. Nedavne študije ocenjujejo, da ima digitalizacija proizvodov in storitev potencial, ki bi lahko, če se izkoristi v celoti, v naslednjih petih letih v industriji v Evropi ustvaril več kot 110 milijard EUR dodatnih prihodkov na leto;

Zbliževanje vseh sektorjev

5. se strinja, da sta dva še posebno bistvena dejavnika uspeha za izkoriščanje vseh prednosti, ki jih ponuja enotni digitalni trg, (a) visoka konkurenčnost evropske digitalne industrije, povezana s (b) pripravljenostjo zasebnega in javnega sektorja, da se ustrezno prilagodita z integracijo digitalnih inovacij v svoje dejavnosti, s čimer bosta lahko zagotavljala visoko kakovostne storitve za vse državljane. Poudarja, da so ključnega pomena tudi odprava regulativnih ovir, zmanjšanje upravnih obremenitev in posodobitev zakonodaje EU;
6. poudarja, da lahko podjetja vseh velikosti v vseh regijah in sektorjih izkoristijo prednosti evropskih IKT z vzpostavitvijo digitalnoindustrijskih platform za razvoj digitalnih tehnologij vse od komponent do naprav in programske opreme, namenjenih potrošniškemu trgom, spletnim platformam in platformam za izmenjavo podatkov, ustreznim aplikacijam in storitvam;
7. poudarja, da strategija za enotni digitalni trg, zlasti steber, ki obravnava „[č]im boljše izkoriščanje potenciala za rast [...] digitalnega gospodarstva“, zajema vse glavne vzvode za boljšo digitalizacijo industrije z ukrepi na področju, kot so podatkovno gospodarstvo, internet stvari, računalništvo v oblaku, spretnosti in znanja ter e-uprava. Konvergenca številnih dodatnih tehnologij povzroča vse večje spremembe na področju digitalizacije, zlasti v robotiki ter na področjih umetne inteligence in 3D-tiskanja;

8. spodbuja nadaljnje naložbe v tri medsektorska pogodbeno javno-zasebna partnerstva v okviru pobude Obzorje 2020, in sicer v tovarno prihodnosti, trajnostno procesno industrijo z učinkovito rabo virov in energije ter Skupno podjetje za industrijske panoge, ki temeljijo na rabi biomase;

Prepoznavanje razlik

9. priznava, da ima večina nosilcev odločanja v industriji težave pri odločanju, kdaj, koliko in v katere tehnologije vlagati. Približno 60 % velikih podjetij in več kot 90 % malih in srednje velikih podjetij meni, da zaostajajo na področju digitalnih inovacij;

10. poudarja, da je zaradi naglega razvoja in vse bolj razširjene uporabe digitalnih tehnologij nujno treba posodobiti tudi sedanji regulativni okvir, da bi sledili stopnji inovacij brez primere;

11. se strinja, da bi bilo treba storiti več za lažje usklajevanje obsežnih, a razdrobljenih evropskih prizadevanj za raziskave, razvoj in inovacije na drugih pomembnih področjih digitalne tehnologije;

12. vztraja, da je širše razumevanje interoperabilnosti kot elementa, ki ni pomemben le za javno upravo, temveč za vse sektorje (npr. kot sredstvo zagotavljanja, da omejitve, ki jih določajo posamezni lastniški sistemi tehnoloških podjetij, ne ogrožajo potrošniške svobode), nujno za razvoj interneta stvari in neprekinjenega pretoka podatkov po vseh regijah. Jasno je, da je treba zagotoviti razpoložljivost skupnih formatov, standardov in specifikacij;

13. meni, da se je treba v okviru programa ustreznosti in uspešnosti predpisov, ki ga je predložila Evropska komisija in je namenjen boljšemu pravnemu urejanju, osredotočiti na ovire na področju inovacij in obravnavati, kako bi jih bilo mogoče odpraviti ali zmanjšati z novimi regulativnimi pristopi, kakor je opredeljeno v strategiji za enotni trg. Pri tem poudarja, da je treba lokalne in regionalne oblasti obravnavati kot ključne partnerice pri preverjanju ustreznosti in uspešnosti predpisov, ne pa kot zainteresirane strani, saj morajo izvesti večino odločitev, sprejetih na ravni EU;

14. poziva Komisijo k tesnejšemu sodelovanju z gospodarstvom in podjetji vseh velikosti, vsemi ravnmi uprave in deležniki pri opredelitvi in zmanjšanju regulativnih ovir za digitalizacijo evropske industrije in pri poenostavitvi sedanjih predpisov;

15. poudarja, da je učinkovito okolje za standardizacijo IKT bistveno za digitalizacijo evropske industrije ter za zagotavljanje nemotenega povezovanja naprav in storitev na čezmejni ravni in med tehnologijami na enotnem digitalnem trgu. Prizadevanja, povezana s tem, morajo biti strateško osredotočena na pet prednostnih področij prizadevanj za standardizacijo, tj. na brezžično komunikacijo 5G, računalništvo v oblaku, internet stvari, podatkovne tehnologije in kibernetško varnost;

16. poudarja, da bi morali biti prednostni standardi IKT za enotni digitalni trg namenjeni zagotavljanju pravične donosnosti naložb za spodbujanje globalnih raziskav in razvoja ter inovacij, trajnostnega postopka standardizacije ter široke dostopnosti tehnologij na odprtem in konkurenčnem trgu;

17. ugotavlja, da tradicionalni cikel razvoja, preskušanja in standardizacije na številnih industrijskih področjih ne ustreza več naglo razvijajočim se in kompleksnim konvergenčnim tehnologijam;

18. opozarja, da bo delo v digitaliziranem gospodarstvu vse bolj poudarjalo nove spretnosti in znanja ter zmogljivosti in bo vključevalo več ustvarjalnosti, komunikacije in prilagodljivosti, zato bo treba močno nadgraditi spretnosti in znanja delovne sile na vseh ravneh;

19. poudarja, da se zaradi nadaljnjega razvoja interneta stvari in masovnih podatkov podjetja srečujejo z velikimi izzivi, povezanimi z zaupanjem in varnostjo, pojavljajo pa se tudi vprašanja v zvezi s sprejemanjem javnosti;

Prepoznavanje potrebe po sinergijah

20. odločno poziva, da bi bilo treba čim več storiti za vzpostavitev trdnih, usmerjenih partnerstev, povezanih s tem področjem, na regionalni in nacionalni ravni ter ravni EU, ki bi privabila znatne zasebne naložbe in izjemno prispevala h konkurenčnosti z razvojem proizvodov in storitev, namenjenih trženju. To bo omogočilo tudi tvorne izmenjave izkušenj, znanja in idej med temi partnerstvi, da se čim bolj izkoristijo sinergije in ne podvajajo prizadevanja ter se oblikuje tudi mreža partnerstev;

21. spodbuja nadaljnjo proučitev dodane vrednosti okrepljenega sodelovanja med nacionalnimi in regionalnimi oblikovalci inovacijske politike, pri čemer je treba upoštevati koncept pametne specializacije in nastajajoče medregionalne pobude od spodaj navzgor;

22. meni, da bi bilo treba spodbujati naložbe iz zasebnih in javnih virov, vključno z večjim prispevkom poslovnih in institucionalnih akterjev, kot je Evropska investicijska banka (EIB – tudi prek Evropskega investicijskega načrta/Evropskega sklada za strateške naložbe), ter ponovno potrditi pomen sinergij med pobudo Obzorje 2020, pobudama Startup Europe in FIWARE, evropskimi strukturnimi in investicijskimi skladi ter regionalnimi in nacionalnimi instrumenti politik pri širših ciljih EU glede konkurenčnosti in kohezije;

23. priznava in pozdravlja načrte, v okviru katerih namerava Evropska komisija naložbo iz pobude Obzorje 2020 v višini 500 milijonov EUR usmeriti v širšo uvedbo središč digitalnih inovacij, pri čemer je treba zagotoviti, da se ta središča financirajo iz sredstev drugega stebra Obzorja 2020 („vodilni položaj v industriji“) in ne iz proračuna ostalih delov programa Obzorje 2020; poudarja, da lahko lokalne in regionalne oblasti odlično prispevajo k tovrstnim strokovnim središčem in enotnim tehnološkim kontaktnim točkam v imenu industrijskih končnih uporabnikov; opozarja, da znanstvena odličnost ostaja pomembno merilo pri izboru projektov za financiranje in da je treba ustrezno upoštevati ključno vlogo univerz pri prenosu znanja in procesu inovacij, da se lahko nadalje optimizira učinkovitost načrtovanih naložb iz Obzorja 2020. Ob upoštevanju tega bi bilo treba zlasti konkretno določiti zeleni učinek dejavnosti, povezanih s središči digitalnih inovacij, in ga po potrebi na novo proučiti;

24. ponavlja, da bi bilo treba še naprej zagotavljati potrebne vire za digitalne naložbe, saj so glavna sestavina v prihodnost usmerjene kohezijske politike EU, po možnosti z znatno večjimi naložbami, ki bi presegle delež iz evropskih strukturnih in investicijskih skladov v višini 14 milijard EUR, ki so bile za ta namen porabljene med letoma 2007 in 2013;

Financiranje IKT v naših regijah

25. poudarja, da sta odprtost interneta ter izrazito povečanje ponudbe in povpraševanja po vsebinah in storitvah zdaj glavna dejavnika konkurenčnosti, gospodarske rasti, socialnega razvoja in inovacij v Evropi. Zaradi ovir v obliki še vedno prisotnih infrastrukturnih vrzeli, zlasti na podeželju, ki ga zasebni subjekti dojemajo kot nedonosnega, številne lokalne in regionalne oblasti še vedno ne morejo v celoti izkoriščati tega razvoja;

26. poziva Evropsko komisijo, naj lokalne in regionalne oblasti podpre pri dejavnostih financiranja, tako da bo še naprej potrjevala prednostno dodeljevanje sredstev iz evropskih strukturnih in investicijskih skladov za digitalno infrastrukturo v vseh evropskih regijah ter prepoznavala tehnološke ovire pri projektih digitalnega razvoja na podeželskih in redko poseljenih območjih ali območjih, ki se soočajo z drugimi demografskimi problemi, kar bi bilo treba šteti za storitve splošnega gospodarskega pomena;

27. je tako kot Evropski parlament še vedno zaskrbljen zaradi posledic sklepa Evropskega sveta iz februarja 2013 o zmanjšanju proračuna za digitalno infrastrukturo in storitve v okviru instrumenta za povezovanje Evrope z 9,2 milijarde EUR na zgolj 1 milijardo EUR, zaradi česar je morala Evropska komisija bistveno spremeniti svoje načrte;

Spodbujanje inovacij in konkurenčnosti z infrastrukturo IKT

28. poudarja, da lahko lokalne in regionalne oblasti spodbujajo inovacije in konkurenčnost z rešitvami po meri glede povpraševanja in ponudbe, vključno z uvedbo širokopasovne povezave, digitalnega gospodarstva, e-vključenosti in e-uprave. Poleg tega zagotavljajo strukture za izobraževanje in usposabljanje, izvajajo pobude, ki jih financira EU, ter spodbujajo koristno sodelovanje in izmenjave z drugimi javnimi organi, tudi na čezmejni ravni;

29. pozdravlja možnosti, ki jih ponuja Evropska investicijska banka, ki se je zavezala, da bo posojila za širokopasovno infrastrukturo povečala na 2 milijardi EUR na leto, ter izrecno poudarila, kako pomembno vlogo imajo lokalne in regionalne ravni pri tovrstnih naložbah, usmerjenih v rast. Poudarja tudi, da je treba spodbujati prizadevanja skupnosti, na primer skupnostna podjetja;

30. odločno poziva, da bi bilo treba podpreti tudi nova naložbena orodja, s katerimi bi pospešili uvedbo infrastrukture, ki bi dosegala ciljne hitrosti širokopasovne povezave iz Evropske digitalne agende, ki je del strategije Evropa 2020, ter popolno uvedbo mobilnih omrežij 4G (pred novejšimi tehnologijami, kot je brezžična komunikacija 5G), pri čemer bi ohranili tehnološko nevtralnost; poziva tudi, naj se omogoči učinkovita konkurenca med operaterji;

Razvijanje potenciala e-uprave in e-trgovanja

31. vztraja, da bi bila lahko prednostna naloga lokalnih in regionalnih oblasti zagotavljanje digitalnih in podjetniških spretnosti in znanj, ki bi ljudem omogočili, da bi lahko v celoti izkoristili nove tehnologije, razumeli težave, povezane s kibernetiko varnostjo, in potrebo po varstvu osebnih podatkov ter povečali svojo zaposljivost in ki bi ustvarili nove poslovne priložnosti, tudi z analizo masovnih podatkov;

32. meni, da je e-trgovanje še vedno neizkoriščena priložnost za številna manjša podjetja, zlasti ker so s tem povezani izjemno visoki stroški: 65 % evropskih uporabnikov interneta nakupuje prek spleta, na to znatno povpraševanje pa se odziva le 16 % malih in srednjih podjetij, ki se ukvarjajo s spletno prodajo, poleg tega jih na spletu čezmejno prodaja manj kot polovica (7,5 %);

33. poziva k prednostni obravnavi ovir za e-trgovanje, ki izhajajo iz težav, kot sta geografsko blokiranje in odsotnost varnega sistema spletnih plačil s kreditnimi karticami. Te težave prinašajo nepotrebne stroške, zaplete in tveganje izpostavljenosti goljufijam za morebitne spletne trgovce na drobno, zlasti tiste, ki se ukvarjajo s čezmejno prodajo;

34. poudarja, da je akcijski načrt Evropske komisije za e-upravo pomemben za posodobitev javnih storitev z digitalizacijo, in sicer zlasti elektronske dostopnosti javnih institucij fizičnim osebam in podjetjem ne glede na njihovo fizično lokacijo, in zato poudarja svojo podporo razvoju interoperabilnih in večjezičnih čezmejnih javnih storitev (zlasti izmenjave informacij) kot funkcionalnega sredstva za odpravljanje občutene obročnosti;

35. poudarja, da imajo lokalne in regionalne oblasti pri izkoriščanju potenciala e-uprave za družbeno korist, kot so zmanjševanje ogljičnega odtisa, poenostavitev postopkov za podjetja, podpiranje turizma ali poudarjanje kulturne dediščine, pogosto pomembno vodilno vlogo pri prepoznavanju priložnosti in akterjev IKT, izmenjavi najboljše tehnološke prakse, dodeljevanju finančnih sredstev za naložbe v orodja IKT, merjenju napredka in poročanju o dosežkih;

36. poudarja, da imajo podjetja z vse večjo digitalno pismenostjo in uporabo digitalnih medijev tudi večje zahteve glede uporabe digitalnih rešitev pri stikih z upravo. Dobro delujoča, digitalizirana javna uprava podjetjem, organizacijam in fizičnim osebam ponuja učinkovite elektronske storitve in digitalne postopke, ki povečujejo razpoložljivost, olajšajo postopke in skrajšajo čas obravnave njihovih zadev v javnem sektorju. Z vse večjo digitalizacijo bodo javni akterji tako na nacionalni kot tudi na regionalni in lokalni ravni dobili več možnosti za sprostitev virov, kar bo pomenilo več časa za stranke in manj za upravne in nadzorne postopke;

37. poudarja, da je za interoperabilnost e-uprave poleg systemske kompatibilnosti nujno, da javna uprava pri svojem delovanju ves čas uporablja informacijske sisteme in da se javnost zaveda možnosti, ki jih ti sistemi ponujajo. OR zato predlaga, da se programu za interoperabilnostne rešitve ISA2 dodajo usposabljanje na področju digitalne pismenosti ter jezikovnih spretnosti in znanj ter elementi ozaveščanja, ki bodo podprli posodobitev javne uprave;

38. pozdravlja predlagane ukrepe v zvezi z notranjim trgom elektronskih komunikacij, katerih cilj je spodbuditi dinamično in vzdržno rast v vseh gospodarskih panogah, ustvariti delovna mesta ter posodobiti predpise o avtorskih pravicah zaradi digitalne revolucije in sprememb v vedenju potrošnikov;

39. priznava potencial, ki ga ima sodelovanje med Evropskim odborom regij ter Generalnim direktoratom Evropske komisije za raziskave in inovacije (GD RTD) na podlagi platforme za izmenjavo znanja pri spodbujanju novih rešitev na področju raziskav in inovacij, inovativnih proizvodov in najboljše prakse pri odzivanju na družbene izzive, s katerimi se spoprijemajo lokalne in regionalne oblasti v Evropi;

Zagotavljanje ustrezne izobrazbe ter spretnosti in znanj

40. poudarja, da so nekatere prednostne naloge Evropske digitalne agende, zlasti obravnavanje računalniške pismenosti, pomanjkanja znanj in spretnosti ter izgubljenih priložnosti za reševanje družbenih izzivov, bistvene za kakovost življenja ter socialne in gospodarske dejavnosti ter se lahko najboljše obravnavajo na lokalni in regionalni ravni, da bi spodbudili učinkovitejše in bolj osebne storitve za javnost in lokalna podjetja;

41. ugotavlja, da je bilo za strokovnjake za IKT v Evropi v zadnjih treh letih ustvarjenih milijon dodatnih delovnih mest. Zaradi hitro rastočega povpraševanja pa bo do leta 2020 v tem sektorju po pričakovanih ustvarjenih več kot 800 000 prostih delovnih mest;

42. odločno poziva k nadaljnjemu razvoju pobude Evropske komisije *Velika koalicija za digitalna delovna mesta* kot vseevropske pobude z več deležniki, s katero bi odpravili neskladje med pomanjkanjem strokovnjakov in prostimi delovnimi mesti, povezanimi z IKT, in sicer z ustrežno ponudbo usposabljanja, vajeništev in delovne prakse, ukrepi za spodbujanje mobilnosti in/ali dejavnosti ozaveščanja, s katerimi bi mlade spodbudili k študiju IKT in zaposlitvi v tem sektorju;

43. opozarja, da se na poddržavni ravni zagotavljajo najbolj natančne in aktualne informacije o trgih dela, prav tako pa imajo lokalne in regionalne oblasti lahko pomembno vlogo pri odkrivanju neskladja med ponudbo znanj in spretnosti ter povpraševanjem po njih s podpiranjem razvoja ustreznih poklicnih programov in spodbujanjem naložb, ki bodo ustrezale lokalnemu povpraševanju;

44. poziva izvajalce izobraževanja k razvoju usmerjenih in prožnejših pristopov usposabljanja na področju IKT. Na delovnih mestih bo v prihodnosti potrebna ustrezna kombinacija osnovnih, mehkih in tehničnih spretnosti in znanj, zlasti digitalnih in tistih, ki so specifična za podjetja, teh pa sistemi izobraževanja in usposabljanja še ne upoštevajo v celoti. Zato je treba postaviti temelje za sistem izobraževanja in usposabljanja, v katerem se učenci oziroma študenti bolj osredotočajo na praktične kot na teoretične vidike;

45. priznava pomen programa za nova znanja in spretnosti za Evropo, ki ga je oblikovala Evropska komisija in ki bo zagotovil obsežen okvir za zaposljivost, ob upoštevanju potrebe po ključnih digitalnih in dopolnilnih spretnostih in znanjih;

46. poudarja, da je izjemno pomembno zagotavljati računalniško pismenost ter spretnosti in znanja, ki jih državljani, delavci, študenti in iskalci dela potrebujejo, da bodo lahko sodelovali pri vsestranskem uveljavljanju digitalizacije v gospodarstvu in družbi;

47. ponavlja, da obstaja evropsko sodelovanje na področju mladine (2010–2018), in poudarja, da je treba pripraviti osnovni sveženj, ki bi ga morale mlajšim šolarjem zagotoviti vse države članice EU z dostopom do širokopasovnega interneta v okviru izobraževalnega sistema, s čimer bi mladim nudili minimalno jamstvo glede kvalifikacij ter spretnosti in znanj na področju IT. To bi morali izvajati ne samo v okviru obveznega izobraževanja, ampak tudi v okviru vseživljenjskega učenja z inovativnimi programi in nadaljnjim usposabljanjem, ki je v koraku s tehnološkim razvojem;

48. opozarja, da vse večji vpliv digitalnih tehnologij, zlasti med mladimi, kljub gospodarskemu vidiku in vidiku zaposlovanja ne sme ogroziti temeljnih človeških spretnosti in znanj, kot sta pismenost in medosebna interakcija;

49. meni, da je treba bolj poudariti vlogo regij EU pri trajnostnem uresničevanju digitalne agende. Priporočila agende so predvsem namenjena lokalnim in regionalnim oblastem, ki jih je treba obravnavati kot pomembno gonilno silo in partnerice pri njenem izvajanju.

V Bruslju, 11. oktobra 2016

Predsednik
Evropskega odbora regij
Markku MARKKULA

Mnenje Evropskega odbora regij – Evropska pobuda za računalništvo v oblaku in prednostnih nalogah standardizacije IKT za enotni digitalni trg

(2017/C 088/07)

Poročevalka: Anne Karjalainen (FI/PES), članica občinskega sveta, Kerava

Referenčna dokumenta: Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Prednostne naloge na področju standardizacije IKT za enotni digitalni trg

COM(2016) 176 final

Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Evropska pobuda za računalništvo v oblaku – vzpostavljanje konkurenčnega podatkovnega gospodarstva znanja v Evropi

COM(2016) 178 final

POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ

Uvodne ugotovitve

1. meni, da so pobude Komisije v zvezi z računalništvom v oblaku v Evropi in prednostnimi nalogami na področju standardizacije IKT pomembne, zlasti glede na položaj Evrope v svetovnem digitalnem gospodarstvu in uresničevanje ciljev strategije za enotni digitalni trg;
2. ugotavlja, da se bo z zmanjšanjem ovir za izmenjavo znanja občutno izboljšala konkurenčnost evropskih podjetij, od česar bodo imele korist tudi lokalne in regionalne oblasti;
3. ocenjuje, da je postopno uvajanje storitev računalništva v oblaku v Evropi, ki ga predvideva Komisija, smiselno, in pozdravlja dejstvo, da bo okvir najprej znanstveni skupnosti, nato pa tudi podjetjem ter lokalnim in regionalnim oblastem, omogočal uporabo in ustvarjanje skupnega znanja;
4. tako kot Komisija meni, da je mogoče konkurenčno visoko zmogljivo računalništvo razviti le s skupnimi ukrepi;
5. se strinja s Komisijo, da je treba v Evropi okrepiti prizadevanja za standardizacijo IKT, če želimo izkoristiti potencial digitalizacije in izvajati čezmejne storitve;
6. poudarja, da morajo imeti podjetja in javni sektor ne glede na standardizacijo IKT možnosti za razvoj, pridobivanje in uporabo inovativnih rešitev, ki odstopajo od teh standardov;
7. ugotavlja, da sta priprava in/ali uporaba skupnih standardov na številnih področjih, ki so ključna za enotni digitalni trg, na primer pri elektronski identifikaciji, še vedno močno pomanjkljivi, prav tako je še vedno zelo zaskrbljen, ker geografske razlike pri dostopnosti hitrih širokopasovnih povezav zavirajo dokončanje enotnega digitalnega trga⁽¹⁾. Otoška lega je negativen geografski dejavnik, saj zahteva uporabo dragih podmorskih kablov;
8. v tej zvezi ponavlja svoj poziv, da je treba projekte razvoja širokopasovnih povezav priznati za storitve splošnega gospodarskega pomena⁽²⁾;
9. potrjuje, da so lokalne in regionalne oblasti v Evropi močno zainteresirane za razvoj izmenjave znanja in notifikacijo standardov IKT, potrebnih za izpolnitev njihovih potreb v zvezi z razvojem javnih storitev⁽³⁾;

⁽¹⁾ Glej CdR 104/2010, CdR 65/2011, CdR 3597/2013, CdR 2646/2015 in CdR 4165/2014.

⁽²⁾ CdR 2646/2015.

⁽³⁾ CdR 626/2012.

10. poziva Komisijo, naj zagotovi, da bodo ustrezni nacionalni akterji v vseh državah članicah sprejeli primerne ukrepe za spodbujanje storitev računalništva v oblaku za odprto znanost in izmenjave znanja na splošno, sicer obstaja precejšnje tveganje, da se bodo med državami članicami razlike hitro povečale, kar bi se zelo hitro odrazilo v dejavnostih lokalnih in regionalnih oblasti;

11. se strinja s Komisijo, da naj bi vsaka organizacija ne glede na to, ali je majhna ali velika, javna ali zasebna, ustrezno obvladovala tveganja za kibernetiko varnost in po potrebi dokazala, da to uspešno počne, ter poziva k pripravi ukrepov, ki bi pripomogli k ustvarjanju znanja na področju kibernetike varnosti na vseh potrebnih ravneh ⁽⁴⁾;

12. na splošno poudarja, da je za izkoriščanje številnih prednosti in uresničitvev enotnega digitalnega trga potrebna usposobljena delovna sila; zato pozdravlja predlog, ki ga je dala Komisija v okviru nedavno sprejetega Programa za nova znanja in spretnosti za Evropo, naj se daje poudarek naložbam v digitalno izobraževanje in usposabljanje, da bodo državljani osvojili potrebna znanja in spretnosti za digitalni prehod;

Interoperabilnost

13. ugotavlja, da je obema sporočiloma, obravnavanima v tem mnenju, skupna nezadostna interoperabilnost v številnih različnih sektorjih, zaradi česar raziskovalci, industrija, javni organi in oblikovalci politik ne morejo dostopati do podatkov, ki jih potrebujejo;

14. poudarja, da je pri izmenjavi podatkov, kot so denimo čezmejne digitalne storitve, največja ovira za interoperabilnost navadno nestandardiziranost podatkovne arhitekture ⁽⁵⁾;

15. predlaga, da se poleg minimalnih standardov in preprostih metapodatkov, omenjenih v sporočilu, razmisli tudi o možnosti opredelitve evropskih matičnih podatkov, ki so potrebni pri čezmejnih storitvah;

Standardizacija

16. soglaša s Komisijo, da je v trenutnih okoliščinah pri standardizaciji potrebno partnerstvo med različnimi sektorji, in želi kot primer izpostaviti e-zdravje, pri katerem povečanje odgovornosti ljudi za njihovo zdravje terja širšo perspektivo ⁽⁶⁾;

17. poudarja, da so e-zdravje, inteligentni prometni sistemi, pametna energija in okolju prijaznejša proizvodna tehnologija, ki jih Komisija v svojem sporočilu navaja kot primere pomembnih ciljnih področij, dokaj pomemben del dejavnosti lokalnih in regionalnih oblasti, ki bodo morale biti aktivno vključene, da bo mogoče doseči zastavljene cilje;

18. se strinja s Komisijo, da je treba prednostne naloge redno pregledovati, kajti potrebe po standardizaciji se zaradi nenehnega pojavljanja novih inovacij, denimo pri storitvah socialnega varstva, dejansko lahko zelo hitro spremenijo;

19. meni, da je pri evropski standardizaciji pomembno bolj uporabljati inovacije, za katere imajo podjetja patente, in podpira prizadevanja Komisije za pojasnitev ključnih elementov pravične, učinkovite in izvršljive metodologije licenciranja na podlagi načel FRAND;

20. ugotavlja, da evropske lokalne in regionalne oblasti že zdaj precej uporabljajo odprtokodno licenčno programsko opremo. To je pozitivno, Komisija pa bi morala to usmeritev dodatno spodbujati zlasti tako, da bi pojasnila razmerje med odprtokodnimi licenčnimi pogoji in licenčnimi pogoji FRAND;

21. poudarja, da so ob razvoju evropske in mednarodne uradne standardizacije potrebni še ukrepi, s katerimi bi podprli tehnične specifikacije IKT, ki so jih pripravile druge organizacije za razvoj standardov, in splošno sprejete dobre prakse, ki se pogosteje uporabljajo;

⁽⁴⁾ CdR 1646/2013.

⁽⁵⁾ CdR 5514/2014.

⁽⁶⁾ CdR 5514/2014.

22. meni, da je ključno vzpostaviti postopke, s katerimi bi zagotovili, da so potrebe končnih uporabnikov standardov, tj. podjetij in javnega sektorja, znane v času priprave načrtov standardizacije;

23. toplo pozdravlja predlog Komisije, da se podpre večja vključenost evropskih strokovnjakov v mednarodno standardizacijo IKT, saj so skupni postopki na svetovni ravni bistvenega pomena tako za uresničevanje evropskih ciljev digitalizacije kot za razvoj sektorja;

24. ugotavlja, da je od objave evropskega okvira interoperabilnosti za evropske javne storitve minilo že več let, in pozdravlja namero Komisije, da ta okvir posodobi, pri čemer upa, da bo v tem procesu obravnavan tudi potencial interneta stvari ⁽⁷⁾;

Storitve računalništva v oblaku v Evropi

25. ugotavlja, da se storitve računalništva v oblaku v Evropi hitro širijo. Iz študije Komisije je razvidno, da bi se lahko obseg evropskega trga storitev računalništva v oblaku z 9,5 milijarde EUR, kolikor je znašal v letu 2013, do leta 2020 povečal na 44,8 milijarde EUR oziroma za petkrat ⁽⁸⁾. Glede na podatke Eurostata iz leta 2014 ⁽⁹⁾:

(a) je v letu 2014 19 % podjetij v EU uporabljalo storitve računalništva v oblaku, predvsem za gostovanje sistemov e-pošte in elektronsko hrambo datotek;

(b) je 46 % teh podjetij uporabljalo napredne storitve računalništva v oblaku, povezane s finančnimi in računovodskimi programskimi aplikacijami, upravljanjem odnosov s strankami in uporabo računalniške moči za poganjanje poslovnih aplikacij;

(c) so štiri od desetih podjetij (39 %), ki so uporabljala storitve računalništva v oblaku, navedla tveganje vdora v podatke kot glavni omejevalni dejavnik za uporabo teh storitev;

(d) je podoben delež podjetij (42 %), ki ne uporabljajo storitev računalništva v oblaku, menil, da jih od uporabe teh storitev odvrača predvsem nezadostno poznavanje računalništva v oblaku;

26. glede na navedeno poudarja potrebo po jasni politični zavezi k financiranju infrastrukture za raziskave na področju računalništva v oblaku, da bo mogoče izkoristiti njegov ogromen potencial;

27. ugotavlja, da je zaupanje temelj storitev računalništva v oblaku ter da je treba za pridobitev in ohranitev tega zaupanja precej pozornosti nameniti varnosti podatkov in zasebnosti;

28. upa, da bo upoštevan potencial storitev računalništva v oblaku za odprto znanost, ki naj bi se uporabljale pri izobraževanju;

29. opozarja na vlogo javno-zasebnih partnerstev pri razvoju storitev računalništva v oblaku za odprto znanost in ponavlja svoje predhodno izraženo mnenje, da bi morali biti že delujoči oblaki ali oblaki, ki so v razvoju, na nacionalni, regionalni ali tudi lokalni ravni medsebojno povezljivi in združljivi z evropskimi rešitvami ⁽¹⁰⁾;

30. ugotavlja, da je razširjena uporaba podatkov in drugega gradiva prek storitev računalništva v oblaku odvisna od razrešitve vprašanj v zvezi z avtorskimi pravicami ⁽¹¹⁾;

Izmenjava podatkov

31. poziva Komisijo, naj podpre vse večjo izmenjavo evropskih podatkov v skladu z veljavnimi predpisi o varstvu podatkov ter pripravi splošni pregled krajev, na katerih je mogoče decentralizirano dostopati do zadevnih podatkov, tako da bodo informacije na voljo;

⁽⁷⁾ Glej CdR 10/2009, CdR 5514/2014, Prilogo 2 COM(2010) 744 final in COM(2016) 179 final.

⁽⁸⁾ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/final-report-study-smart-20130043-uptake-cloud-europe>

⁽⁹⁾ Cloud computing – statistics on the use by enterprises (Računalništvo v oblaku – statistični podatki o uporabi v podjetjih) (Eurostat, November 2014): http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Cloud_computing_-_statistics_on_the_use_by_enterprises.

⁽¹⁰⁾ CdR 1673/2012.

⁽¹¹⁾ CdR 2646/2015.

32. pozdravlja namero Komisije, da predlaga pobudo EU za „prost pretok podatkov“, s katero bi spodbudila prost pretok podatkov v Uniji⁽¹²⁾;
33. poudarja, da se bo z izmenjavo standardiziranih podatkov zmanjšala sedanja razdrobljenost med raziskovalci, podjetji in javnimi organi, pa tudi znotraj teh skupin, in da bo s tem posledično dosežen napredek pri številnih ciljnih enotnega digitalnega trga;
34. se strinja s Komisijinim razumevanjem predsodkov, ki trenutno ovirajo izmenjavo podatkov, in jo poziva, naj bolj dejavno komunicira o prednostih izmenjave podatkov za stranke, ki dajejo podatke v izmenjavo⁽¹³⁾;
35. ugotavlja, da ima izmenjava podatkov pomembne koristi tudi za lokalne in regionalne oblasti. Lastnik podatkov z njihovim dajanjem v izmenjavo ničesar ne izgubi, temveč se ravno nasprotno vrednost podatkov z izmenjavo še poveča. Odpiranje vladnih podatkov javnosti krepi demokracijo in omogoča nove poslovne priložnosti. Z izmenjavo podatkov se hkrati zmanjša potreba po *ad hoc* zahtevah po podatkih, ki so pogosto tudi drage;
36. poudarja, da državljani z večjim spletnim dostopom do svojih osebnih zdravstvenih podatkov prevzamejo večjo odgovornost za svoje zdravje, in upa, da bo čedalje več priložnosti, ko bodo lahko posamezniki svoje podatke uporabili tudi na drugih področjih javne uprave;
37. ugotavlja, da bodo lahko javni organi in predvsem MSP imeli korist od evropskega oblaka za odprto znanost samo, če bodo poleg samih podatkov imeli na voljo tudi orodja za njihovo analizo, zlasti ko gre za velepodatke;
38. podpira prizadevanja Komisije za povezovanje evropske podatkovne skupnosti, na primer prek javno-zasebnega partnerstva za obsežne podatke v okviru programa Obzorje 2020, in spodbuja lokalne in regionalne oblasti, da se po možnosti vključijo v to sodelovanje;
39. meni, da bi lahko evropski oblak za odprto znanost, ki zajema podatke javnih organov, podjetij in raziskovalcev, z metodami obdelave velepodatkov na primer olajšal obravnavo vprašanj občinske politike, ki so pogosto večrazsežna in kompleksna;

Internet stvari

40. potrjuje pomembno vlogo evropskega računalništva v oblaku tudi pri varstvu okolja, saj se dokumenti, informacije in podatki shranjujejo v digitalni obliki. Poleg tega, da sta shranjevanje različnih datotek in dostop do njih precej lažja, se s tem, da se ne tiskajo, prispeva k minimalni porabi papirja in s tem k varovanju okolja.
41. z zadovoljstvom ugotavlja, da je internet stvari ena od prednostnih nalog Komisije na področju standardizacije, saj bo v prihodnje imel velik pozitiven učinek na kakovost storitev in storilnost pri dejavnostih, ki so v pristojnosti lokalnih in regionalnih oblasti. Glede na študijo Evropske komisije⁽¹⁴⁾ naj bi do leta 2020 tržna vrednost interneta stvari v EU po pričakovanjih preseгла bilijon eurov;
42. upa, da bo Komisija v svojih različnih programih s področja digitalizacije javne uprave bolj upoštevala velik potencial interneta stvari;
43. meni, da določitev standardov za internet stvari v okviru javnih naročil ustreza potrebam regij in občin ter lahko evropski industriji omogoči precejšnjo prednost v tem sektorju;
44. vendar poudarja, da je internet stvari mlad sektor ter da so poleg standardov potrebni še inovativni poskusi, katerih financiranje bi moralo biti prednostna naloga Unije;

⁽¹²⁾ COM(2015) 192.

⁽¹³⁾ CdR 4165/2014.

⁽¹⁴⁾ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/definition-research-and-innovation-policy-leveraging-cloud-computing-and-iot-combination>

45. ugotavlja, da so po različnih analizah sodeč številne lokalne in regionalne oblasti premalo seznanjene s prednostmi interneta stvari, zlasti kar zadeva zdravstvo, energijsko učinkovitost, okoljska vprašanja, varnost in upravljanje nepremičnin, sploh pa inteligentni promet, in upa, da bo Komisija sprejela ukrepe, s katerimi bo poskrbela za izmenjavo znanja na tem področju in boljše dokumentiranje ter za seznanjanje s posledicami in priložnostmi, povezanimi z internetom stvari, pobudo pametna mesta in odprtimi podatki;

46. poudarja, da je vseh pet prednostnih področij, ki jih je Komisija določila za standardizacijo, medsebojno povezanih, zlasti pa so medsebojno odvisni internet stvari in prihodnja omrežja 5G. Če omrežja 5G ne bodo pokrivala celotnega ozemlja, interneta stvari ne bo mogoče enako uporabljati v vseh evropskih regijah.

V Bruslju, 11. oktobra 2016

*Predsednik
Evropskega odbora regij*

Markku MARKKULA

Mnenje Evropskega odbora regij – Akcijski načrt za DDV – Vzpostavitev enotnega območja DDV v EU

(2017/C 088/08)

Poročevalec: Dainis Turlais (LV/ALDE), član mestnega sveta, Riga**Referenčni dokument:** Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu in Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru o akcijskem načrtu za DDV – Vzpostavitev enotnega območja DDV v EU: čas za odločitve

COM(2016) 148 final

POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ

Uvod

1. pozdravlja pobudo Komisije za akcijski načrt, v katerem so predstavljeni koraki za to, da se do leta 2017 predlaga vzpostavitev enotnega območja davka na dodano vrednost (DDV) v EU;
2. priznava, da je sistem DDV bistveni element enotnega trga in da bi bila potrebna njegova reforma, da bi postal bolj preprost, pravičen, učinkovit in manj dovzeten za goljufije, s čimer bi izboljšali konkurenčne pogoje podjetij, zmanjšali diskriminacijo med potrošniki in optimizirali pobiranje davkov;
3. ugotavlja, da je enotno območje DDV v EU pomembno za lokalne in regionalne oblasti, saj so te v nekaterih državah članicah pristojne za obračunavanje DDV, ter da je porazdelitev prihodkov iz DDV osrednjega pomena pri izvajanju mehanizmov finančne izravnave v korist lokalnih in regionalnih oblasti; vendar poudarja, da sistemi držav članic za nacionalno porazdelitev prihodkov iz DDV niso v pristojnosti EU;
4. opozarja, da je DDV tudi pomemben vir prihodkov v sistemu lastnih sredstev EU, saj je leta 2014 znašal 17,6 milijarde EUR, kar je 12,3 % vseh prihodkov EU;
5. podpira tudi cilj boja proti goljufijam, ki si ga je zastavila Komisija. Izredno veliko število goljufij je dokaz, da je sedanji sistem pomanjkljiv, vsako leto pa to povzroči znatno izgubo prihodkov za države članice; na ravni EU ta izguba po ocenah znaša 170 milijard EUR letno. To negativno vpliva na proračun javnega sektorja, tudi proračun lokalnih in regionalnih oblasti v nekaterih državah članicah, in na njihovo zmožnost zagotavljanja kakovostnih storitev. Odbor regij zato države članice poziva, naj zbirajo in objavijo statistične podatke o čezmejnih goljufijah na področju DDV;
6. poudarja, da imajo podjetja, ki poslujejo čezmejno, zaradi razdrobljenosti in kompleksnosti sistema DDV veliko stroškov z zagotavljanjem skladnosti. Ti stroški so nesorazmerno visoki za mala in srednja podjetja (MSP), ki so temelj gospodarstva in zaposlovanja na regionalni ravni. Meni, da mora akcijski načrt za DDV privedi tudi do poenostavitve za podjetja, ki zakonito poslujejo na čezmejni ravni. S sistemom DDV se ne smejo ustvarjati ovire za čezmejno poslovanje;
7. opozarja, da različni sistemi DDV in stopnje obdavčitve vplivajo zlasti na obmejne regije ter dejavnosti MSP v teh regijah. Zato je treba oceniti teritorialni učinek predlogov, ki omogočajo prožnejše določanje stopenj DDV;
8. ugotavlja, da direktiva o DDV vsebuje določbe v zvezi s stopnjami DDV za zaščito enotnega trga in preprečevanje izkrivljanja konkurence; meni, da so ta načela bistvenega pomena in da bi bilo treba pozorno preučiti vse predloge, ki državam članicam puščajo več manevrskega prostora pri določanju stopenj, da se preveri njihov učinek na notranji trg in konkurenco;

9. podpira reforme sistema DDV, ki bi lahko v prihodnje spodbujale ustvarjanje temeljev za rast, konkurenčnost in zaposlovanje, tj. razcvet digitalnega in mobilnega gospodarstva, novih gospodarskih modelov in storitvenih podjetij. Pri tem pozdravlja predlog Komisije, da se sistem „vse na enem mestu“ za DDV za elektronske storitve uporabi tudi pri dobavi blaga, kar bi temeljilo na pilotnem projektu, s katerim naj bi izboljšali sodelovanje med davčnimi upravami in podjetji, ki poslujejo v sektorju elektronike;

10. meni, da se učinkovitost na področju davčnih uprav med državami članicami zelo razlikuje. Sodelovanje in zaupanje med davčnimi upravami nista zadovoljiva. Odbor meni, da bi morale banke v primerih domnevnih goljufij na področju DDV v okviru veljavnih predpisov o varstvu podatkov polno sodelovati z davčnimi organi;

11. priporoča, da se preučijo dobre prakse držav članic, v skladu s katerimi se del prihodkov iz DDV dodeli lokalnim in regionalnim oblastem oziroma se tem dodeli pristojnost za obračunavanje davkov;

12. poziva, naj se v posvetovanja o spremembah sistema DDV vključijo predstavniki lokalnih in regionalnih oblasti na nacionalni ravni ter Odbor regij na ravni EU, saj te odločitve neposredno vplivajo na blaginjo prebivalcev, konkurenčnost podjetij in prihodke javnih organov;

Enotno območje DDV v EU

13. poziva, naj se pri obravnavi načela, v skladu s katerim za plačila DDV pri čezmejnih transakcijah veljajo enake zahteve kot pri nacionalnih transakcijah, zlasti upošteva njegov učinek na MSP, če se hkrati ohranijo različne stopnje DDV;

14. se strinja, da mora novi sistem temeljiti na načelu obdavčitve v namembni državi in določati, da je treba DDV pri prodaji stranki iz druge države članice EU zaračunati v skladu z zakonodajo države dobaviteljice in po stopnji, ki se uporablja v namembni državi, ter da je treba prihodke iz DDV iz države, ki je davek pobrala, nakazati pristojnemu organu v državi potrošnje;

15. pozdravlja namero, da se podjetjem, ki trgovinske posle opravljajo na notranjem trgu, omogoči, da vsa vprašanja v zvezi z DDV rešujejo pri pristojnem organu v svoji državi izvora ter da se jim ni treba registrirati za namene DDV, predložiti obračuna DDV ali plačati dajatev v vseh državah članicah EU, v katerih opravljajo trgovinske posle. S temi poenostavitvami se ne sme ogroziti prihodkov iz DDV ali posegati v davčno suverenost držav članic;

16. meni, da je načrt Komisije ambiciozen in da bo za njegovo izvedbo potreben čas, zato se strinja z načelom postopnega izvajanja;

17. poziva Komisijo in države članice, naj sprejmejo ukrepe za bolj učinkovito obdavčevanje in boj proti goljufijam, da se zmanjša delež nepobranega DDV v državah članicah. Tako lahko znatno prispevajo k prizadevanjem za vzpostavitev zaupanja v davčne uprave in učinkovito sodelovanje, ki je potrebno za dobro delovanje novega sistema. Odbor poudarja, da se z uvajanjem novih poročil in revizijskih orodij ne sme povzročati pretirane obremenitve za podjetja, zlasti MSP;

18. poziva države članice, naj sprejmejo konkretne odločitve v zvezi z zakonodajo o DDV v Evropski uniji, da se predvsem odpravijo doslej ugotovljene razlike med državami članicami v zvezi z izjemami od uporabe direktive o DDV, odobrenimi posameznim državam, in se vse države članice spodbudi k izvajanju teh izjem;

19. opozarja, da mora Komisija pri oblikovanju predlogov za večjo učinkovitost davčnih uprav upoštevati nacionalne in/ali regionalne upravne pristojnosti;

20. spodbuja bolj učinkovito uporabo informacijskih orodij in vseh razpoložljivih elektronskih podatkov za boj proti goljufijam ob hkratnem zagotavljanju varstva podatkov;

21. glede na to, da je bil v številnih državah vzpostavljen sistem obrnjene davčne obveznosti in ločenih plačil za DDV⁽¹⁾, poudarja, da je treba povečati zaupanje prebivalcev v to, da se plačani DDV resnično nakaže v nacionalne, regionalne ali lokalne proračune, saj so državljani glavni dejanski plačniki DDV; priporoča, da se preuči možnost uvedbe sistema prostovoljnega elektronskega plačevanja, s čimer bi DDV od nakupov državljanov nakazali v proračun pristojnega organa, znesek nakupa brez DDV pa kot doslej na račun prodajalca;

Stopnje DDV

22. poudarja, da ni dovolj dokazov za izkrivljanje konkurence, povezano z neobračunavanjem DDV za nekatere vrste dejavnosti organov v javnem sektorju, dejavnosti medobčinskega sodelovanja ali dejavnosti, ki naj bi bile javnega pomena. Za določitev, da osebe javnega prava niso zavezane k plačilu DDV, se uporabljajo objektivna in na evropski ravni usklajena merila in o tem ne presojujejo države članice;

23. poziva k upoštevanju interesov lokalnih in regionalnih oblasti pri oceni učinka, ki ga bo Komisija predvidoma objavila leta 2017; v zvezi s tem bi morali v posvetovanju z lokalnimi in regionalnimi oblastmi natančneje opredeliti pojem „(znatnega) izkrivljanja konkurence“;

24. meni, da je treba vsem državam nujno zagotoviti možnost, da uporabijo katero koli izjemo, ki je bila v preteklosti sprejeta za katero koli državo članico;

25. poziva, naj se stopnja DDV za šolske objekte zniža na 6 %;

26. poudarja, da je sedanji seznam znižanih stopenj DDV precej nepregleden in nima jasno utemeljene podlage. Zato obžaluje, da Komisija ni pripravila izčrpnega in preglednega seznama odobrenih znižanih stopenj DDV; meni, da je treba pregledati seznam znižanih stopenj DDV ob upoštevanju tehnološkega in gospodarskega razvoja ter drugih sprememb in izkrivljanja, ki ga povzročajo različne stopnje DDV za podobno blago in storitve; ta pregled bi moral v čim večji meri privedi do uskladitve, da se prepreči izkrivljanje konkurence na enotnem trgu za MSP;

27. poleg tega meni, da bi bila za subjekte, ki izvajajo dejavnosti javnega pomena, z ekonomskega vidika še bolj zanimiva možnost, da se DDV odbije naknadno, kot pa da predhodno niso zavezani k plačilu DDV;

28. meni, da je možnost 1 (razširitev in redni pregled seznama blaga in storitev, za katere se lahko uporabljajo nižje stopnje) verjetno manj tvegana kot možnost 2 (odprava seznama blaga in storitev, za katere se lahko uporabljajo nižje stopnje);

29. meni, da bi puščanje večjega manevrskega prostora državam članicam pri določanju stopenj neizogibno privedlo do večjega števila različnih stopenj, kar bi lahko povzročilo izkrivljanje enotnega trga in večjo obremenitev za podjetja, zlasti MSP; poudarja, da bi morala Komisija izvesti temeljito oceno, da se preučijo posledice teh predlogov za konkurenco in upravno obremenitev podjetij ter njihov teritorialni učinek, zlasti v obmejnih regijah;

30. ugotavlja, da so v sporočilu omenjeni tudi drugi stroški in pomanjkljivosti, povezani s prenosom pristojnosti na področju znižanja stopenj na države članice, zlasti tveganje, povezano z zmanjšanjem prihodkov iz DDV in kompleksnostjo DDV ter s povečanjem stroškov in pravne negotovosti za podjetja; meni, da bi bilo treba to tveganje podrobno preučiti;

31. v skladu z mnenjem Razmetavanje s hrano (junij 2016) podpira predlog, da bi bili veliki prodajalci na drobno upravičeni do odbitka DDV za neprodano hrano, ki jo podarijo;

⁽¹⁾ Evropska komisija je na primer odobrila zahtevek Italije za oblikovanje sistema ločenega plačila DDV za javne uprave, zavezane k plačilu DDV. Ko javne uprave izdajo račun za blago ali storitve, gre del DDV neposredno v državno blagajno. Ta sistem se uporablja v obdobju od 1. januarja 2015 do 31. decembra 2017; po tem datumu ga bo v celoti nadomestilo elektronsko izdajanje računov v javnih upravah. Po nekaterih ocenah je Italija v okviru plačil DDV javnih uprav letno izgubila 900 milijonov EUR.

Elektronsko poslovanje

32. poudarja, da zapletena pravila o DDV, ki se med državami članicami razlikujejo, sodijo med glavne ovire za elektronsko poslovanje; priznava, da je treba sistem DDV poenostaviti in zmanjšati stroške za zagotavljanje skladnosti, ki jih imajo MSP, zlasti z odpravo pogojev, ki so manj ugodni za podjetja s sedežem v Evropski uniji kot za dobavitelje iz tretjih držav;
33. se strinja z razširitvijo mehanizma enotne točke, ki obsega prodajo blaga, in z uvedbo ali povišanjem praga za DDV za zagonska podjetja in mikropodjetja;
34. pozdravlja predlog za odpravo oprostitve plačila DDV za uvoz majhnih pošiljk iz tretjih držav in da se omogoči nadzor z enotno revizijo čezmejnih poslov, saj so evropska mala in srednja podjetja trenutno v slabšem konkurenčnem položaju v primerjavi z MSP v tretjih državah;

Sveženj glede DDV za MSP

35. poudarja, da so MSP temelj gospodarskega razvoja v lokalnih in regionalnih skupnostih ter da so stroški, ki jih morajo ta kriti za zagotavljanje spoštovanja pravil glede DDV, sorazmerno višji od stroškov velikih podjetij, zato se MSP pri poslovanju soočajo z neugodnimi konkurenčnimi pogoji;
36. opozarja, da so bili v številnih državah sprejeti ukrepi za poenostavitev registracije novih podjetij, katerih namen je očitno bil izboljšati poslovno okolje, vendar pa pogosto spodbujajo ustanavljanje podjetij, pri katerem se omogoča oblikovanje sistemov goljufij (davčni vrtiljak);
37. meni, da bi morale biti za nadzor dejavnosti podjetij, ki delujejo zakonito, odgovorne ustrezne nacionalne institucije (vključno z davčnimi upravami); te odgovornosti se ne sme prenesti na druge organe oziroma podjetja, kot je v svojih odločbah v zvezi z DDV že večkrat podarilo Sodišče EU;
38. predlaga, naj Komisija v svežnju ukrepov za MSP, ki ga bo predložila leta 2017, predvidi ustrezne ukrepe za poenostavitev.

V Bruslju, 12. oktobra 2016

Predsednik
Evropskega odbora regij
Markku MARKKULA

Mnenje Evropskega odbora regij – Uresničevanje Pariškega sporazuma o podnebnih spremembah – teritorialni pristop h konferenci COP 22 v Marakešu

(2017/C 088/09)

Poročevalec: Francesco Pigliaru (IT/PES), predsednik dežele Sardinija

Referenčni dokument: mnenje na lastno pobudo

POLITIČNA PRIPOROČILA

1. Pariški sporazum je precejšen dosežek, saj je splošen, zavezujoč in uravnotežen; prinaša svetovni načrt ukrepov, s katerimi bi zvišanje temperature v tem stoletju ustavili na precej pod 2 °C ter si prizadevali za dodatno omejitev tega zvišanja na 1,5 °C v primerjavi z ravnmi iz leta 1990. Zlasti je pomemben zato, ker začrtana pot v razogljčenje pomeni zanesljivo vodilo odločevalcem na vseh ravneh, da se izognejo dragi odvisnosti od naložb v visokooljčne projekte, podjetjem in vlagateljem pa prinaša gotovost in jasno usmeritev. 22. zasedanje Konference pogodbenic Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja (UNFCCC COP 22) bo moralo ohraniti pozitivno dinamiko iz Pariza in zagotoviti, da bodo različni mehanizmi iz sporazuma začeli delovati.

2. Tudi če bodo pogodbenice izpolnile vse svoje sedanje zaveze, pa to ne bo dovolj za uresničitev dogovorjenih ciljev. Potrebno bo dodatno ukrepanje regij in mest, ki so tesno povezani z lokalnimi skupnostmi in ozemlji, hkrati pa morajo pogodbenice čim prej predlagati nove prispevke – že v okviru spodbujevalnega dialoga leta 2018. Zlasti glede EU Evropski odbor regij ponavlja svoje prejšnje stališče, da je treba do leta 2030 doseči 50-odstotno zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, da bi tako te emisije na svetovni ravni dosegle svojo najvišjo raven čim prej, do leta 2050 ali kmalu za tem pa bi bile postopno odpravljene.

3. EU ima s svojim visoko razvitim sistemom upravljanja na več ravneh posebno odgovornost za to, da pokaže enotno in ambiciozno vodstvo pri soočanju s podnebnimi spremembami; OR zato pozdravlja pravočasno ratifikacijo Pariškega sporazuma s strani Evropske unije in poziva države članice, ki ga še niso ratificirale, naj to storijo čim prej. OR hkrati poziva Evropsko komisijo in države članice, naj posodobijo in podrobno opredelijo okvir za leto 2030 in načrt za leto 2050 ter tako izpolnijo zahtevo iz sporazuma po oblikovanju dolgoročnih razvojnih strategij za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov do sredine stoletja; ta proces bi se moral začeti čim prej, da bi lahko opravili celovito razpravo, v katero bi bili tesno vključeni predstavniki nacionalnih, regionalnih in lokalnih oblasti, civilne družbe in podjetij.

Upravljanje na več ravneh

4. Pariški sporazum je priznal pomen upravljanja na več ravneh na področju podnebne politike. To načelo bi bilo zdaj treba udejanjiti in vseh ravneh upravljanja, da se razvijejo povezave in odpravijo vrzeli med nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi politikami podnebnih sprememb, skupaj z okvirom večje preglednosti in razvojem potrebnih instrumentov za analizo stanja na svetovni ravni, boljšim razumevanjem raznolikih posledic podnebnih sprememb, izgub in škode ter ustreznega podnebnega financiranja in podpore glede zmogljivosti.

5. OR zato poziva k nadaljnjemu razvoju akcijskega programa Lima-Pariz in z njim povezane platforme nedržavnih akterjev za podnebne ukrepe (Non-State Actors Zone for Climate Action, NAZCA). Prek programa svetovnih podnebnih ukrepov, ki so ga predstavili novi „podnebni prvaki“ (angl. *Climate Champions*)⁽¹⁾, bi ju lahko v celoti vključili v sekretariat UNFCCC, kar bi lahko bila podlaga za popolno upravljanje na več ravneh pri podnebnem ukrepanju, kot je omenjeno tudi v resoluciji Evropskega parlamenta.

⁽¹⁾ <http://newsroom.unfccc.int/climate-action/global-climate-action-agenda/>.

6. Regije in mesta, ki največ prispevajo k akcijskemu programu Lima-Pariz in NAZCA, so že pokazali, v kolikšni meri so zavezani boju proti podnebnim spremembam in kakšen je njihov potencial za večje ukrepanje. Zlasti so koristne prostovoljne pobude, kot sta Konvencija županov EU in memorandum o soglasju „pod dvema stopinjama“, saj akcijskemu programu Lima-Pariz in NAZCA zagotavljajo kvantitativne podatke in razkrivajo večje ambicije, kot jih kažejo nacionalni zakonodajalci. Podnacionalne in nacionalne oblasti ter medvladne organizacije bi morale priznati in spodbujati prispevek, ki ga imajo te pobude pri pospeševanju delovanja na vseh ravneh. Njihova prizadevanja bi bilo treba upoštevati in vključiti v ustrezne nacionalno določene prispevke, kot je npr. že naredila Mehika. Podpreti bi bilo treba tudi druge pobude glede spremljanja in poročanja ter mehanizme za merjenje zmanjšanja emisij in ocenjevanje politik za blažitev in prilagajanje.

Boljše vključevanje regij in mest v UNFCCC

7. Potrebno je tudi boljše vključevanje regij in mest v procesu UNFCCC, da bi se lahko povratne informacije s terena pravočasno posredovale OZN. Države bi imele tako dostop do najboljših podatkov, torej bi lahko sprejemale stroškovno učinkovite odločitve, ki jih bodo regije in mesta lahko uresničile na terenu. Zato je nujno vzpostaviti trajen in neposreden dialog med različnimi ravni, začevši z lokalno in regionalno ravno.

8. Med ukrepi za poglobitev tega dialoga so:

- redne izmenjave med predstavniki regij in mest ter predsedstvi COP, „podnebnimi prvaki“ ter sekretariatom UNFCCC,
- tristranski dialogi, ki vključujejo mesta, regije in pogodbenice v okviru struktur UNFCCC, zlasti med konferencami COP,
- vsakodnevno poročanje Evropske komisije in Sveta, namenjeno OR, med COP,
- redne izmenjave z Evropskim parlamentom, zlasti njegovo delegacijo na COP,
- udeležba pogodbenic (držav) na neformalnih sestankih skupine Friends of the Cities (prijatelji mest).

Na ravni EU

9. Evropska komisija in Svet sta po konferenci COP 21 vse bolj v stiku z OR, da bi lokalni pristop bolje vključili v zakonodajo EU, zlasti prek agende EU za mesta. Načrt izvajanja Pariškega sporazuma v EU tudi v celoti podpira načelo upravljanja na več ravneh.

10. Evropska komisija je poleg tega začela postopek za podaljšanje in okrepitev Konvencije županov EU. Ta zdaj vključuje element prilagoditve in se razvija tudi v drugih delih sveta.

11. Z vidika OR je to priznanje bistveno nadgraditi in zagotoviti uravnotežen pristop, ki bo upošteval različne prispevke regij in mest v tem okviru.

12. OR želi poudariti, da je načelo upravljanja na več ravneh vključujoče in stroškovno učinkovito, ker vsem ravnam upravljanja omogoča, da usklajujejo svoja prizadevanja, s tem pa čim bolj izkoristijo svoj potencial za ukrepanje.

13. Regije imajo ključno vlogo, saj omogočajo, da se politike za mesta umestijo na širše ozemlje in povežejo z drugimi politikami, kot so gozdarstvo, zelena in modra infrastruktura, teritorialna kohezija in kmetijstvo. Ta funkcija regij je v EU še posebno pomembna zato, ker ozemlje sestavljajo mala in srednja mesta, ki imajo pogosto omejene vire in možnosti ukrepanja. Po zaslugi regij se lahko izognemo dragemu podvajanju prizadevanj in zagotovimo široko kohezijo med mestnimi in podeželskimi območji.

14. V Konvenciji županov EU je na primer veliko regij, ki so regionalni koordinatorji in lahko tako več mest hkrati spodbudijo k podpisu konvencije.

15. OR zato poudarja ključno vlogo regij v državah članicah, ki vodijo tovrstno vertikalno usklajevanje med vsemi ravnmi upravljanja.

16. V Italiji so na primer regije vzpostavile medregionalni svet za prilagajanje podnebnim spremembam, v katerem sodelujejo državna vlada in vse regije. Svet zagotavlja, da bo italijanska strategija za prilagajanje, pripravljena na podlagi evropske strategije za prilagajanje podnebnim spremembam, izvajana na regionalni ravni.

Regije pa so odgovorne tudi za to, da mestom in krajem na svojem ozemlju pomagajo izdelati ustrezne lokalne načrte za prilagajanje.

17. Na podlagi tega primera OR poziva regije v EU, naj prevzamejo vodstvo pri izvajanju nacionalnih in evropskih podnebnih strategij ter se na lokalni ravni zavzemajo za spremembe. Evropsko komisijo in države članice pa poziva, naj to vlogo vnesejo v svojo opredelitev vključujočega upravljanja na področju podnebja in energije ter v svojo strategijo izvajanja Pariškega sporazuma. To pomeni, da bi bilo treba pri pripravi novih podpornih orodij za podpisnice ustrezno upoštevati tudi vlogo regionalnih koordinatorjev v okviru Konvencije županov.

Horizontalna koordinacija

18. Poleg vertikalne koordinacije je po mnenju OR treba poglobiti tudi horizontalno koordinacijo med različnimi politikami. Splošno vključevanje podnebnih vprašanj v vse politike bo lokalnim prebivalcem omogočilo številne dodatne ugodnosti, kot so boljša kakovost življenja in delovna mesta v domačem kraju. Omogočilo bo tudi nastajanje sinergij in zmanjšanje stroškov ukrepanja. Tako se na primer ocenjuje, da bi lahko ustrezno izvajanje svežnja EU o krožnem gospodarstvu prispevalo k zmanjšanju emisij toplogrednih plinov za 2–4 % letno ⁽²⁾. OR zato poziva COP 22, naj v okviru boja proti podnebnim spremembam obravnava ključno vlogo zmanjšanja izkoriščanja surovin in trajnostnega ravnanja z odpadki.

19. OR zato poziva mesta in regije, naj se zavzemajo za sodelovanje med upravami. Uspešen primer tega je mešani upravni odbor za trajnostni razvoj v finskem mestu Espoo. Tudi po zaslugi takšnega celostnega pristopa je bil Espoo v nedavni študiji, ki jo je naročilo nizozemsko predsedstvo Sveta EU, razglašen za najbolj trajnostno mesto v EU.

20. Če gledamo širše od horizontalnega sodelovanja na lokalni in regionalni ravni, se je treba izogniti tudi omejenemu razmišljanju pri pripravi podpornih ukrepov EU, ki so na voljo regijam in mestom. Zato se OR veseli vzpostavitve točke VEM (vse na enem mestu), ki jo je Evropska komisija napovedala v sporočilu „Po pariški konferenci“, in poudarja pomen te storitve pri odzivu na potrebe regij.

Prispevek Odbora regij

21. OR se v pripravah na COP 22 in naprej zavezuje, da bo podprl Evropsko komisijo in Svet v prizadevanjih za uspešno izvajanje sporazuma v tesnem sodelovanju z Evropskim parlamentom.

22. OR bi si moral prizadevati, da kot institucija postane ogljično nevtralen. Pri tem se bo povezal z drugimi institucijami EU, zlasti Evropskim parlamentom.

23. V okviru EU je OR zavezan obveščanju regij in mest o njihovi ključni vlogi pri povečanem ukrepanju glede podnebja ter o vseh podpornih mehanizmih za lažje ukrepanje od spodaj navzgor.

24. OR kot trden podpornik Konvencije županov EU med svojimi člani spodbuja sodelovanje v tej pobudi. Oblikoval je tudi skupino ambasadorjev konvencije v OR, ki bodo pobudo promovirali v svojih državah.

⁽²⁾ Circular Economy Package 2.0: Some ideas to complete the circle, marec 2015, Evropski urad za okolje, http://www.eeb.org/index.cfm?LinkServID_2E1B48-5056-B741-DB594FD34CE970E9.

25. OR je zato pripravljen voditi z zgledom. Sodeluje v shemi Unije za okoljsko ravnanje in presojo (EMAS) in obljublja, da bo nadaljeval skupna prizadevanja z upravo in svojimi člani za zmanjšanje emisij CO₂ in porabe fosilnih goriv. V ta namen bo preučil, kako izravnati emisije toplogrednih plinov, ki se jim pri potovanju članov in osebja ni mogoče izogniti. To pomeni, da mora OR izračunati svoj ogljični odtis in vanj vključiti vse misije in seje zunaj sedeža. Iz nadomestila za emisije toplogrednih plinov bi se morali financirati trajnostni projekti v EU. Pogosteje bi bilo treba uporabljati nove tehnologije, kot so videokonference, med drugim na sejah komisij OR.

26. OR bi moral – s ciljem delovanja brez papirja – slediti zgledu Evropskega parlamenta, ki dokumentov za plenarna zasedanja in seje odborov ne tiska več, razen če poslanec ne vloži posebne zahteve zanje ali je tiskanje dokumentov potrebno iz drugih nujnih razlogov.

27. Zunaj meja EU je OR zavezan usklajenemu delovanju z GD CLIMA, Evropsko službo za zunanje delovanje in državami članicami v okviru mreže za zeleno diplomacijo, da se podpre izvajanje obstoječih obljub pogodbenic, ki niso članice EU, hkrati pa se te spodbudi, da sprejmejo nove obljube, podobne zavezam, ki jih je sprejela Evropska unija.

28. OR bo v prizadevanjih, da podnebna politika ostane v ospredju političnega dogajanja in se podpre njeno izvajanje v lokalnih in regionalnih skupnostih po svetu, zlasti uporabil svoje strukture, kot so Evro-sredozemska skupščina lokalnih in regionalnih oblasti (ARLEM), Konferenca regionalnih in lokalnih oblasti za vzhodno partnerstvo (CORLEAP), projektna skupina za Ukrajino ter skupni posvetovalni odbori in delovne skupine z državami kandidatkami in potencialnimi kandidatkami.

29. OR bo dejavno sodeloval v okviru konference MEDCOP 22 v Tangeru, da se dodatno okrepi vloga mest in regij tega območja pri ukrepanju na področju podnebja in energije. Zlasti bo podprl osredotočenost na financiranje in krepitev zmogljivosti lokalnih in regionalnih oblasti na evro-sredozemskem območju in na ta vprašanja opozoril delegacijo EU na COP 22.

30. OR namerava konkretno pomagati pri promociji Konvencije županov na svetovni ravni, začevši z evro-sredozemsko konvencijo županov in morda tudi vzhodno konvencijo županov v letu 2016.

31. Nadaljevati namerava tudi svoj angažma na ravni UNFCCC v podporo ambicioznim podnebnim ciljem delegacije EU in zlasti modela upravljanja na več ravneh v EU pri svojih partnerjih iz skupine lokalnih oblasti in občin.

Povečanje vloge naših skupnosti

32. Glede na to, kako veliko je treba narediti na področju podnebja, moramo vsi spremeniti način proizvodnje in porabe. Da bi javnost postala dojemljiva za te globoke spremembe, bodo zato imeli regije in mesta ključno odgovornost: povezati se bodo morali z državljani in jim omogočiti, da v tem prehodu prevzamejo dejavno vlogo.

33. Regije in mesta imajo bistveno vlogo pri olajševanju širjenja informacij o spremembah ravnanja in ukrepih v podporo ukrepanja posameznikov na področju podnebja.

34. Regije in mesta morajo tudi opredeliti in v usklajevanju z višjimi ravnmi upravljanja (nacionalna, evropska in svetovna raven) odpraviti ozka grla, ki državljanom onemogočajo polno sodelovanje v prehodu v nizkoogljično in odporno družbo.

35. Za spodbujanje podnebnih ukrepov so življenjskega pomena tudi dolgoročna partnerstva regij in mest s podjetji, univerzami, lokalnimi skupnostmi, civilno družbo, nevladnimi organizacijami in šolami.

36. OR zato poziva regije in mesta, naj izpolnijo svojo vlogo pri zagovarjanju projektov z več akterji na podnacionalni ravni, da se razvije kultura trajnostnega razvoja, ki bo spodbudila prizadevanja na nacionalni in evropski ravni; pri tem poudarja, da v različnih delih EU ter med regijami in mesti obstajajo velike razlike glede potreb in ranljivosti, povezanih s spremembami podnebja.

Usmeritev v raziskave

37. Raziskave imajo ključno vlogo pri oblikovanju ustreznih političnih odzivov na izzive, ki jih prinašajo podnebne spremembe. Tesne povezave z univerzitetnimi krogi bodo prispevale k dobri pripravi politike, saj bodo odločitve temeljile na trdnih strokovnih nasvetih.

OR zato poziva regije in mesta, naj se tesno povežejo z univerzami in raziskovalnimi centri na svojih območjih in zunaj njih ter podprejo medregionalno sodelovanje na teh področjih.

38. Soustvarjanje znanja že v začetnih fazah ter navzkrižno preverjanje med oblikovalci politik in člani akademske skupnosti bosta spodbudila sodelovanje pri opredeljevanju težav in skupno reševanje težav skozi celoten proces raziskav in cikel priprave politik.

39. OR z zadovoljstvom ugotavlja, da bo nedavni sklep Medvladnega foruma za podnebne spremembe, da pripravi posebno poročilo o mestih in podnebnju leta 2023, že zdaj povečal raziskave o pomenu mest v boju proti spreminjanju podnebja. Evropsko komisijo poziva, naj dejavno sodeluje pri pripravi tega poročila in v ta proces vključi tudi OR; hkrati naj se zavzema tudi za teritorialno vizijo podnebnih ukrepov na več ravneh. OR Evropsko komisijo zlasti poziva, naj spodbuja raziskave na teh področjih, ki bodo lahko konstruktivno prispevale k posebnemu poročilu, ki se bo uporabilo v prihodnjih razpravah UNFCCC, zlasti globalnem pregledu, v katerem bo ocenjeno stanje glede izvajanja Pariškega sporazuma do leta 2023.

40. OR spodbuja vključevanje predstavnikov raziskovalcev v načrtovanje in izvajanje politik prilagajanja in blažitve.

Odporne družbe

41. Pomembno je, da Pariški sporazum priznava velik pozitiven vpliv ukrepov prilagajanja in blažitve.

42. Pregled strategije EU za prilagajanje na podnebne spremembe, ki naj bi bil objavljen leta 2017, bo OR obravnaval v ločenem mnenju. V tem okviru se OR zavzema za trdno zavezanost vključevanju ukrepov prilagajanja in blažitve in za splošno umestitev prilagajanja v vse ustrezne politike.

43. OR poudarja, da bi morali regije in mesta zaradi potencialnih negativnih učinkov spreminjanja podnebja na ljudi in premoženje prevzeti večjo vlogo in čim prej izboljšati svojo odpornost. Vendar pa vztraja, da je za prilagajanje na spreminjanje podnebja potrebno vertikalno in horizontalno sodelovanje in da se morajo regije in mesta v ta namen povezati.

44. OR izraža zadovoljstvo z objavo akcijskega načrta Komisije za Sendajski okvir za zmanjšanje tveganja nesreč 2015–2030 in splošno razširitvijo odpornosti na nesreče iz sporazuma COP 21. Povezave med gradnjo odporne infrastrukture in prilagajanjem na podnebne spremembe bi bilo treba še bolj okrepiti, da se spodbudi horizontalno usklajevanje med službami civilne zaščite in ukrepi prilagajanja podnebnim spremembam na vseh ravneh.

45. OR se zavzema za večje zavedanje in boljše podporne mehanizme, da se oblikujejo regionalizirane nacionalne strategije za prilagajanje. Njihov razvoj v skladne regionalne akcijske načrte, čemur bi sledila lokalna raven, je treba pozorno spremljati in na ravni EU določiti jasne mejnike, ki jih je treba doseči v rednih presledkih.

Financiranje ukrepov regij in mest EU na področju podnebnih sprememb

46. Za izvajanje Pariškega sporazuma je bistveno vprašanje financiranja in dostopa do financiranja, zlasti za regije in mesta.

47. Čeprav v EU obstajajo različne možnosti financiranja, se regije in mesta soočajo z različnimi ovirami, ki preprečujejo njihov dostop do podpornih ukrepov, ki so na voljo na ravni EU, tako iz skladov EU kot prek Evropske investicijske banke (EIB).

OR po številnih razpravah v OR in z različnimi deležniki poziva Evropsko komisijo, EIB in države članice, naj se osredotočijo na razvoj ustreznih upravnih zmogljivosti regij in mest, da bi lahko izkoristili vse možnosti javnega in zasebnega financiranja, ki so na voljo na ravni EU, kar velja zlasti za manjše teritorialne subjekte.

48. Tudi institucije EU bi se morale posebej potruditi z obveščanjem in posredovanjem informacij o teh različnih možnostih. OR zagotavlja podporo Evropski komisiji in EIB pri razvoju potrebnih usmerjenih orodij za komuniciranje.

49. OR je zaskrbljen zaradi potencialno neučinkovite uporabe sredstev iz strukturnih skladov v več državah članicah. Podnebnim ukrepom je namenjenih 20 % proračuna EU, vendar pa se merilo glede podnebja v projektih, ki se financirajo iz strukturnih sredstev, ne uporablja ali preverja sistematično, zaradi česar obstaja nevarnost, da se sredstva EU uporabijo za projekte, ki so v nasprotju s podnebnimi cilji EU. Evropska komisija in države članice bi morale biti posebej skrbne, te primere raziskati in sprejeti potrebne korektivne ukrepe, pri tem pa upoštevati načelo tehnološke nevtralnosti in pravico držav članic, da izbirajo med različnimi viri energije.

50. OR poziva države članice, naj spoštujejo svojo zavezo, da bodo postopno odpravljale subvencije, ki škodijo okolju. Poleg tega je prepričan, da bi bilo treba z reformo ETS, ki poteka, doseči pravično ceno ogljika, ki ne bo ogrozila konkurenčnosti držav članic, ter vzpostaviti mehanizem, ki bo regijam omogočil, da podprejo prizadevanja za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov. OR želi Evropsko komisijo in Svet opozoriti na uspešen primer ogljičnega trga, ki sta ga vzpostavila Kalifornija in Quebec. Milijarde dolarjev se zdaj vlagajo nazaj v lokalno gospodarstvo, da se v prehodu na nizkoogljično gospodarstvo podprejo podjetja, mesta in kraji ter državljani. OR poziva EU, naj se pri dodeljevanju kvot zgleduje po tem primeru. Države članice hkrati poziva, naj regijam omogočijo prevzeti dejavno vlogo v sistemu trgovanja z emisijami (ETS), zlasti z upravljanjem dela prihodkov od dražb, ki naj jih ponovno vložijo v trajnostne projekte.

51. EU mora pregledati tudi lastno zakonodajo, da bi olajšala naložbe v obnovljive vire energije; danes na primer nižja obdavčitev biogoriv šteje za državno pomoč, ki se odobri le začasno in izjemoma, kar povzroča nestanovitne naložbene pogoje in upravno breme tako za proizvajalce kot tudi za dobavitelje goriv iz obnovljivih virov.

Ker so potrebe po financiranju velike, bodo morali regije in mesta pritegniti tako javne kot zasebne naložbe. Še vedno je veliko neizkoriščenega potenciala za podjetja v sektorjih, povezanih z izvajanjem Pariškega sporazuma.

52. OR zato poziva regije in mesta, naj podprejo spremembo razmišljanja od „subvencioniranja“ k „financiranju“ uresničljivih poslovnih načrtov za trajnostni razvoj.

53. V ta namen je treba povečati dialog med javnim in zasebnim sektorjem. Poleg tega morajo regije in mesta pogosteje sodelovati z EIB in bančnim sektorjem, da bi razširili svoje poznavanje inovativnih mehanizmov financiranja za nizkoogljične in odporne projekte.

V tem okviru OR vztraja, da sta regulativna varnost in predvidljivost ključna pogoja za uresničitev takšnih projektov. OR tudi poudarja pomen izmenjave dobrih praks pri vključevanju trajnostnih meril v finančnem sektorju. Finančne proizvode bi bilo treba oceniti in označiti glede na to, koliko so izpostavljeni tveganjem, povezanim s podnebjem, ter glede na njihov prispevek k prehodu na nizkoogljično gospodarstvo, kar bi bilo lahko vodilo pri odločanju javnih in zasebnih vlagateljev.

V Bruslju, 12. oktobra 2016

Predsednik
Evropskega odbora regij
Markku MARKKULA

Mnenje Evropskega odbora regij – Načrt EU za kolesarjenje

(2017/C 088/10)

Poročevalec: Kevin Peel (UK/PES), član mestnega sveta Manchestra

POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ

Sprememba paradigme in načrt EU za kolesarjenje

1. opozarja, da so od petdesetih let prejšnjega stoletja dalje politike na področjih prometa, urbanizma in urejanja prostora v mnogih krajih po Evropi sistematično dajale prednost individualnim motornim vozilom pred aktivno mobilnostjo in javnim prevozom. Med načini prevoza je prevladala uporaba avtomobila, tudi na krajših razdaljah. To je bistveno zaostriło številne resne izzive, zlasti podnebne spremembe, onesnaževanje zraka, hrup, problem varnosti v cestnem prometu, prometne zastoje, slabšo kakovost javnega prostora, segregacijo rabe zemljišč, odvisnost prometnega sektorja od nafte, slabljenje kupne moči potrošnikov, pomanjkanje telesne aktivnosti pri velikem delu populacije itd.; prav iz slednjega problema izvira vrsta drugih težav (npr. zapoznel razvoj motoričnih sposobnosti, še posebej pri otrocih, previsoka telesna teža, pomanjkanje koncentracije itd.);
2. poziva k spremembi paradigme v politikah na področjih prometa in načrtovanja/urejanja prostora, da bi obravnavali te izzive, za kar potrebujemo novo hierarhijo trajnostnih načinov potovanja, na vrhu katere bi bile spodbude in ukrepi za povečanje varnosti in privlačnosti aktivnih načinov (hoja in kolesarjenje), ki bi jih spremljalo spodbujanje javnega prevoza na drugem mestu, na tretjem bi bilo razvijanje souporabe in skupne rabe avtomobilov, na dnu hierarhije pa posamična uporaba osebne avtomobila, omogočati pa bi morala tudi potrebno povezovanje različnih oblik prevoza. To logiko je treba uporabiti pri vseh vidikih načrtovanja prometa, vključno pri dajanju prednosti aktivnim uporabnikom prevoza v prometnih tokovih, pri naložbah v infrastrukturo, določanju prostora na cestiščih, določanju prednosti v cestno-prometnih predpisih itd.;
3. priznava, da si morajo za spremembo paradigme v prometni politiki skupaj prizadevati vse ravni upravljanja, od lokalne in regionalne do državne, evropske in celo svetovne. Zato poziva k boljši povezanosti različnih ravni, zadolženih za načrtovanje, zlasti lokalne in regionalne, kar vključuje dejavno sodelovanje vseh akterjev civilne družbe, vključno s podjetji, nevladnimi organizacijami, sindikati, akademskimi krogi itd.;
4. poudarja, da je treba v okviru instrumentov teritorialnega načrtovanja spodbujati izboljšanje dostopnosti do postajališč javnega potniškega prometa za pešce in kolesarje ter varna, vsem dostopna in privlačna parkirna mesta za kolesa in morebiten sistem izmenjave koles na vozliščih;
5. poudarja, da spremembe v politikah in pri dodeljevanju sredstev, tako kadrov kot denarja, izhajajo iz ambicioznih političnih ciljev, zato priporoča Komisiji, naj si zada cilj, da se delež kolesarjev v državah članicah EU v naslednjih 10 letih podvoji (s 7-8 % deleža kolesarjenja v sedanji razčlenitvi načinov prevoza na približno 15 %);
6. poziva Komisijo, naj preuči možnosti, ki jih nudi kolesarjenje, pri dolgoročni razčlenitvi načinov prevoza v EU (2030/2040/2050), oceni naložbe in druge ukrepe, ki so potrebni za izkoristek tega potenciala, ter opravi celovito analizo stroškov in koristi. Analiza bi morala temeljiti na obstoječih, dobro preverjenih orodjih, kot je orodje Svetovne zdravstvene organizacije za ekonomsko oceno zdravja pri hoji in kolesarjenju, ki bi jih bilo treba še naprej razvijati ter pri tem upoštevati večsektorski pristop do kolesarjenja, z vidika sektorjev, kot so gospodarstvo, okolje, podnebje, energetska učinkovitost, prometni sektor, izobraževanje, zdravje, šport itd.;

7. topla pozdravlja pobudo, ki so jo sprejeli Evropski parlament ⁽¹⁾ in države članice ⁽²⁾, da Evropsko komisijo zaprosijo za pripravo evropskega načrta/strateškega dokumenta EU za kolesarjenje. V izjavi o kolesarjenju kot podnebju prijaznem načinu prevoza se države članice, ki so jo sprejele oktobra 2015 v času luksemburškega predsedstva EU, zavzemajo tudi za uvedbo enotne evropske kolesarske točke pri Komisiji;
8. pozdravlja pariško deklaracijo, ki je bila sprejeta leta 2014 v okviru vseevropskega programa za promet, zdravje in okolje (THE PEP), ter trdno podpira države članice, SZO, UNECE in druge udeležene strani pri razvoju vseevropskega osrednjega načrta za spodbujanje kolesarjenja ⁽³⁾;
9. poziva, da se načrt EU za kolesarjenje vključi v delovni program Komisije za leto 2018. Načrt bi moral biti odziv na vse večje povpraševanje po usklajenem ukrepanju na ravni EU, da se predstavijo dobro dokumentirane okoljske, zdravstvene in ekonomske koristi kolesarjenja, pri čemer je treba zagotoviti, da bo ta načrt vključeval ukrepe, ki bodo omogočali ozaveščanje o teh koristih in seznanjanje z njimi, da bi se vzpostavila navada ali kultura kolesarjenja;
10. opozarja, da je v skladu z načelom subsidiarnosti strateški razvoj nacionalne mreže kolesarskih poti v pristojnosti držav članic, EU pa bi morala imeti podporno vlogo, zlasti pri čezmejnem povezovanju teh mrež, pri strategijah držav in regij, kjer dnevno kolesari manj ljudi, kakor tudi pri usklajevanju in razvijanju evropske mreže kolesarskih poti;
11. vseeno poudarja, da so lokalne in regionalne oblasti glavni akterji pri ustvarjanju pogojev za bodoči sistem mestnega in regionalnega prometa in mobilnosti, pri čemer se v celoti uporablja načelo subsidiarnosti in sorazmernosti, saj sta mestna mobilnost in promet v pristojnosti lokalnih in regionalnih oblasti. Izkušnje kažejo, da je podrobne načrte kolesarjenja mogoče vključiti v lokalne prometne strategije, da bi razvili ambiciozne vizije kolesarjenja, ki jih skupnosti lahko podprejo. Tudi regionalna prometna partnerstva in strategije lahko vključijo kolesarjenje v regionalne politike in predvidijo podporne programe za kolesarjenje;
12. zato ponovno poziva lokalne in regionalne oblasti, naj bolj dejavno sodelujejo pri odločanju ⁽⁴⁾, ter meni, da bi moral OR kot glas lokalnih in regionalnih oblasti voditi razpravo o pobudah EU za spodbujanje kolesarjenja, saj je pričakovati, da bodo imela mesta in regije od tega največ koristi;
13. poleg tega meni, da je kolesarjenje osrednji element trajnostne mobilnosti v mestih in celostne agende EU za mesta;

Financiranje

14. poudarja, da obstajajo trdni znanstveni dokazi, da je pri naložbah v kolesarsko infrastrukturo razmerje med koristmi in stroški vsaj 5:1 ⁽⁵⁾. Ekonomske koristi se kažejo na različnih področjih: prvič, ustvarjajo se predvsem lokalna delovna mesta v proizvodnji, maloprodaji in popravilu koles, gradnji ali vzdrževanju infrastrukture ter kolesarskem turizmu, prevoznih in drugih storitvah. Drugič, zaradi povečanja telesne dejavnosti ter zmanjšanja onesnaževanja zraka in onesnaževanja s hrupom se izboljšuje javno zdravje. Tretjič, zaradi manjšega števila prometnih zastojev je tudi manj gneče na cestah, zamud in izgubljenih ur dela, poleg tega pa se porabi manj goriva. To vodi v na splošno boljše kakovost življenja v mestih in hkrati večja privlačnost. Nazadnje se ekonomske koristi kažejo v učinkovitejši rabi zemljišč;

⁽¹⁾ EP v dokumentu 2015/2005(INI) poziva, da se „načrt EU za kolesarjenje vključi v delovni program Komisije za leto 2016“.

⁽²⁾ Izjava o kolesarjenju kot podnebju prijaznem načinu prevoza, neformalno srečanje ministrov EU za promet, Luksemburg, 7. oktober 2015. <http://www.eu2015lu.eu/en/actualites/communiqués/2015/10/07-info-transport-declaration-velo/07-Info-Transport-Declaration-of-Luxembourg-on-Cycling-as-a-climate-friendly-Transport-Mode—2015-10-06.pdf>.

⁽³⁾ http://www.unece.org/fileadmin/DAM/thepep/documents/Déclaration_de_Paris_EN.pdf.

⁽⁴⁾ Mnenje o izvajanju bele knjige o prometu iz leta 2011, poročevalec: Spyros Spyridon (EL/EPP) (UL C 195, 12.6.2015, str. 10).

⁽⁵⁾ Ministrstvo za promet Združenega kraljestva je v svoji oceni izkoristka nepovratnih sredstev za kolesarjenje iz leta 2014 razmerje med koristmi in stroški teh sredstev ocenilo na 5,5:1; center za promet in mobilnost v Leuvnu je v svoji študiji *Učinek in potencial uporabe kolesa na gospodarstvo in zaposlovanje v regiji Bruselj – glavno mesto: posredni in neposredni vplivi uporabe kolesa v letih 2002, 2012 in 2020* iz leta 2014 ocenil, da bodo naložbe v regiji Bruselj – glavno mesto prinesle razmerje med koristmi in stroški od 5:1 do 9:1; v Helsinkih so v raziskavi Helsinški uporabniški račun za kolo 2015 tamkajšnje razmerje med koristmi in stroški ocenili na 8:1.

15. zato ponavlja poziv ministrov za promet iz izjave o kolesarjenju kot podnebju prijaznem načinu prevoza, naj se oblikuje strateški dokument EU za kolesarjenje, v katerem bo opredeljeno, „katere politike in finančne instrumente je EU že uporabila ali jih še mora uporabiti za povečanje deleža kolesarjenja in spodbujanje zaposlovanja, ki je z njim povezano, v EU ter za vključevanje kolesarjenja v [...] politike EU in v finančne instrumente“⁽⁶⁾;

16. poleg tega poziva, naj se oblikuje v prihodnost zazrta naložbena politika EU na področju prometa, ki bi morala izboljšati tudi javno zdravje in vlagati sredstva EU za promet v kolesarjenje, pri čemer bi v celoti upoštevala sporazum, sklenjen na konferenci COP 21 v Parizu⁽⁷⁾;

17. predlaga, naj praviloma vsak ustrezen infrastrukturni projekt, ki ga sofinancira EU, čim bolj upošteva kolesarjenje, med drugim da bi se izognili morebitnim negativnim učinkom gradnje avtocest, železnic itd. na kolesarjenje (tj. načelo „upoštevanja kolesarjenja v vseh infrastrukturnih projektih“). Poleg tega je treba kolesarjenje prednostno financirati kot samostojno področje v delovnih programih za obdobje 2018–2020 programa za raziskave in inovacije Evropske komisije Obzorje 2020 (mobilnost za rast);

18. poziva Evropsko komisijo, naj določi minimalne zahteve glede kakovosti kolesarske infrastrukture v ustreznih projektih, ki se sofinancirajo iz skladov EU, zlasti merila za zasnovo mreže, ki bodo osredotočena na varnost, funkcionalnost in signalizacijo, da bi izboljšala uporabo denarja evropskih davkoplačevalcev; poleg tega poziva Komisijo, naj z državami članicami ter lokalnimi in regionalnimi oblastmi sodeluje pri pripravi nacionalnih usmeritvenih dokumentov, zbirk podatkov o najboljših praksah ter izmenjavi znanja glede urejanja kolesarske infrastrukture; Evropsko komisijo tudi poziva, naj določi merila za financiranje, upravljanje in ekonomsko vzdržnost glavnih ukrepov;

19. predlaga, naj se mreža kolesarskih poti na večjih razdaljah EuroVelo⁽⁸⁾ vključi v omrežje TEN-T, s čimer bi izboljšali čezmejne povezave, razvili možnosti za turizem in izboljšali dostopnost mestnih središč, ter naj se za urbana vozlišča uporabi instrument za povezovanje Evrope, npr. za izgradnjo mestnih in primestnih (hitrih) kolesarskih poti;

Varnost v cestnem prometu

20. opozarja, da strah pred nesrečami pri kolesarjenju v motornem prometu prispeva k splošno razširjenemu mnenju, da je kolesarjenje nevarna dejavnost. Ta strah je deloma neutemeljen, saj v večini kolesarskih nesreč ni udeleženih drugih vozil, vendar pa odvrta od kolesarjenja in lahko pomeni oviro za uporabo kolesa;

21. opozarja, da sta omejitve na nizko največjo dovoljeno hitrost v naselju in njeno spoštovanje eden od najpomembnejših dejavnikov za zmanjšanje števila smrtnih žrtev v cestnem prometu. Trčenja med kolesarji in motornimi vozili pri visoki hitrosti so glavni vzrok za smrt in hude poškodbe kolesarjev, zato OR poziva, naj EU državnim, regionalnim in lokalnim oblastem da priporočila za boljše upravljanje hitrosti ter za sprejetje ukrepov za umirjanje prometa, s tem da se v mestnih območjih, med drugim, hitrost na ulicah omeji na 30 km/h (ali 20 m/h). Ukrepi naj upoštevajo kolesarje in omogočijo sobivanje različnih uporabnikov ceste: pešcev, kolesarjev, avtomobilov, težkih tovornih vozil, intervencijskih vozil (rešilci, gasilci itd.). Poleg tega bi bilo treba v okviru homologacije uvesti pametne sisteme za prilagajanje hitrosti za vsa nova vozila s štirikolesnim pogonom, avtobuse in težka tovorna vozila, ki imajo dovoljenje za uporabo javnih cest v EU; opozarja, da obstaja očiten razkorak med objektivno dejansko varnostjo kolesarjenja in subjektivnim občutkom varnosti, ki ga doživlja veliko ljudi. To razliko je mogoče zmanjšati z izvedbo zlasti mehkih ukrepov obveščanja in komuniciranja, na primer z odmevnimi kampanjami obveščanja javnosti. Šele ko se zmanjša strah pred kolesarjenjem in se s tem izboljša subjektivno doživljanje varnosti, se tudi negotovi kolesarji počutijo dobro in začnejo uporabljati kolo kot prevozno sredstvo.

⁽⁶⁾ V izjavi so med drugim omenjeni naslednji ukrepi: načrti za trajnostno mobilnost v mestih, ki so del svežnja o mobilnosti v mestih iz leta 2013, politične usmeritve o varnosti v cestnem prometu za obdobje 2011–2020, pobuda CIVITAS 2020, ELTIS, program URBACT, evropski teden mobilnosti in ustrežni instrumenti financiranja (vključno z evropskimi strukturnimi in investicijskimi skladi, programom COSME in pobudo Obzorje 2020).

⁽⁷⁾ To vključuje infrastrukturo in storitve mobilnosti, kot so skupna raba koles, inteligentni prometni sistemi (ITS), kolesom prijazna tirna vozila itd.

⁽⁸⁾ <http://www.eurovelo.org/>.

22. opozarja tudi, da so večja in težja vozila nesorazmerno večkrat vpletena v nesreče s smrtnimi žrtvami pri kolesarjenju, čeprav jih je na mestnih območjih razmeroma malo v primerjavi s celotnim številom motornih vozil;
23. obžaluje, da se število smrtnih žrtev pri kolesarjenju zmanjšuje izjemno počasi, ter v zvezi s tem podpira, da se sprejmejo cilji glede hudih nesreč na ravni EU in preuči morebitno nezadostno poročanje o njih. Zato si mora EU v načrtu EU za kolesarjenje določiti za delovno načelo, da se približa cilju nič smrtnih žrtev ter doseže vodilni položaj na svetu glede varnosti in zaščite kolesarjev;
24. poziva, naj se čim prej izvede revizija uredbe o splošni varnosti, zlasti z vidika izboljšav neposrednega vidnega polja voznikov težkih tovornih vozil, te izboljšave pa bi lahko dopolnili z drugimi aktivnimi varnostnimi sistemi, denimo s senzorji, ki bi zaznavali kolesarje, da bi preprečili trčenja;
25. poziva, naj se posodobi uredba o homologaciji motornih vozil glede zaščite pešcev in drugih izpostavljenih udeležencev v cestnem prometu⁽⁹⁾ ter naj se vanjo vključijo tudi preskusni postopki za zaščito kolesarja pri trčenju z avtomobilom;
26. poziva k razmisleku o vključitvi posebnih ukrepov za izboljšanje varnosti kolesarjenja v obstoječe direktive EU, kot sta direktiva o izboljšanju varnosti cestne infrastrukture in direktiva o predorih in TEN-T infrastrukturi⁽¹⁰⁾ za mestne in podeželske ceste.

Mobilnost v mestih in inteligentni prometni sistemi

27. poziva, naj Evropska komisija v prihodnjih smernicah o mestni logistiki⁽¹¹⁾ prizna ogromen potencial za prehod na tovorna kolesa, kadar gre za dobavo storitev in blaga do 250 kg, in zato priporoči, da se, kadar je le mogoče, uporabijo sistemi „ciklogostične“ dobave;
28. opozarja, da je treba za lokalno mobilnost predvideti urbanistično in prometno načrtovanje, ki je na vseh področjih tesno medsebojno povezano in celovito;
29. vztraja pri bistvenem pomenu vzgoje o varnosti v cestnem prometu in cestnoprometnih predpisih ter nekaterih pravilih kolesarjenja v šolah, kar bo prispevalo k zmanjšanju števila nesreč, v katere so vpleteni kolesarji; Evropska komisija bi morala pomagati razširjati preverjene in preskušene lokalne šolske programe, ki povezujejo šole, policijo in druge zainteresirane strani pri ozaveščanju mladih kolesarjev o dobrih kolesarskih tehnikah, kakor tudi o osnovnih pojmih o tem, kako oceniti silo in hitrost morebitnih trčenj na cesti, obenem pa promovirati koristi kolesarjenja kot socialne, zdrave in v osnovi varne oblike prevoza;
30. ponavlja stališče OR, da so državni in občinski predpisi o dostopu za vozila v mestih in pristojbine za uporabnike cest lahko učinkoviti instrumenti za upravljanje konkurenčnih zahtev za uporabo mestnih cestnih površin in za reševanje ključnih problemov, kot so zastoji, onesnaženje in širjenje mest⁽¹²⁾, ter v zvezi s tem poudarja, da bi morale prihodnje nezavezujoče smernice za dostopnost mest⁽¹³⁾ nenehno dajati prednost kolesom; priporoča lokalnim in regionalnim oblastem, naj prihodke od sistemov omejevanja dostopa in pristojbin za uporabnike cest deloma ponovno vložijo v privlačne alternative rabi avtomobila;
31. poudarja vzajemne koristi kombiniranja kolesarjenja in javnega prevoza in dejstvo, da je večmodalnost ključnega pomena za celovite mreže mestnega prevoza; ponovno poziva, naj se obvezno objavljajo informacije o voznih redih in druge informacije o potovanjih ter naj se vsem državljanom EU⁽¹⁴⁾ omogoči popoln dostop do njih, razvijejo pa naj se tudi računalniški sistemi in aplikacije za načrtovanje poti, ki bodo upoštevali intermodalnost; v zvezi z večmodalnostjo poziva,

⁽⁹⁾ Uredba (ES) št. 78/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. januarja 2009 o homologaciji motornih vozil glede zaščite pešcev in drugih izpostavljenih udeležencev v cestnem prometu, o spremembi Direktive 2007/46/ES in razveljavitvi direktiv 2003/102/ES in 2005/66/ES (UL L 35, 4.2.2009, str. 1).

⁽¹⁰⁾ Direktiva št. 2004/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o minimalnih varnostnih zahtevah za predore v vseevropskem cestnem omrežju (UL L 167, 30.4.2004, str. 39), Direktiva št. 2008/96/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. novembra 2008 o izboljšanju varnosti cestne infrastrukture (UL L 319, 29.11.2008, str. 59).

⁽¹¹⁾ http://ec.europa.eu/transport/facts-fundings/tenders/index_en.htm.

⁽¹²⁾ Mnenje o svežnju o mobilnosti v mestih, poročevalec: Albert Bore (UK/PES) (UL C 271, 19.8.2014, str. 18)..

⁽¹³⁾ http://ec.europa.eu/transport/themes/urban/news/2015-11-27-guidance-access-regulations_en.htm.

⁽¹⁴⁾ Mnenje o storitvah obveščanja, načrtovanja in izdajanja vozovnic pri večmodalnih potovanjih, poročevalec: Petr Oswald (CZ/PES) (UL C 19, 21.1.2015, str. 36).

na bosta kolesarjenje in skupna raba koles v celoti vključena v tehnične standarde, zakonodajo EU in v programe raziskav in razvoja, ki jih financira Unija, zlasti na področju načrtovanja prevozov, vozovnic, parkiranja itd. Infrastrukturo na in okrog avtobusnih in železniških postaj, pa tudi javna prevozna sredstva, je treba izboljšati, da se bo lažje prehajalo med vlaki, avtobusi in kolesi ⁽¹⁵⁾;

E-mobilnost in politika javnih naročil

32. predlaga, naj politike električne mobilnosti vseh ravni upravljanja vedno upoštevajo e-kolesarjenje;

33. svetuje Komisiji, naj vključi kolesarjenje v revizijo meril glede zelenih javnih naročil EU na področju prevozov. Z merili za dodelitev naročil si ne bi smeli prizadevati le za neznatne izboljšave pri avtomobilih in lahkih gospodarskih vozilih, nabavljenih preko javnih naročil, temveč tudi za prehod na okolju prijazen način prevoza, kot je kolesarjenje. Zato bi moral biti v postopkih za oddajo naročil v skladu z merili zelenih javnih naročil EU obvezen korak preverjanje, ali je mogoče kupiti kolesa (vključno s kolesi s pomožnim elektromotorjem) namesto osebnih avtomobilov in tovorna kolesa (vključno z električnimi tovornimi kolesi in tovornimi kolesi s pomožnim elektromotorjem) namesto lahkih gospodarskih vozil; svetuje tudi, da se v javna naročila vključijo merila inovativnosti, da se olajšajo vsi vidiki tehnološkega razvoja ter njihovo razširjanje po vseh državah članicah;

Blažitev podnebnih sprememb in kakovost zraka

34. priznava, da je za ublažitev podnebnih sprememb, doseganje ciljev EU glede dekarbonizacije v prometnem sektorju in izboljšanje kakovosti zraka v mestih potrebna kombinacija politik. Ta vključuje tehnične rešitve, spremembo politike ter spodbude za izogibanje nepotrebnim potovanjem. Ambiciozni programi za uveljavitev kolesarjenja bi morali biti sestavni del vseh strategij za blažitev podnebnih sprememb in za izboljšanje kakovosti zraka na vseh ravneh upravljanja. Ambiciozne politike v zvezi s kolesarjenjem lahko prispevajo tudi k uresničevanju enajstih ciljev Združenih narodov glede trajnostnega razvoja ⁽¹⁶⁾;

Podatki o kolesarjenju

35. poudarja, da so zanesljivi in primerljivi podatki bistvenega pomena za ozaveščeno sprejemanje odločitev in merjenje učinka politike in finančne podpore, zato predlaga Komisiji (Eurostatu), naj razvije skupno metodologijo zbiranja podatkov in uskladi opredelitve pojmov za zbiranje podatkov različnih držav in mest o uporabi koles;

Enotna kolesarska točka pri Evropski komisiji in izmenjava najboljše prakse

36. pozdravlja imenovanje kontaktne osebe za kolesarjenje v GD MOVE, vendar poudarja, da bi bilo treba to vlogo nadgraditi z uvedbo enotne točke za kolesarjenje na ravni Evropske komisije, ki bi razpolagala z vsaj enim ekvivalentom polnega delovnega časa (EPDČ) osebja, dopolnjevale pa bi jo kontaktne točke za kolesarjenje v vseh ustreznih generalnih direktoratih Komisije, s čimer bi zagotovili učinkovito posvetovanje med službami in usklajevanje znotraj Komisije;

37. poziva Komisijo, naj podpre ustrezen organ, ki bi moral imeti na voljo zadostne vire za obravnavanje potreb držav članic ter lokalnih in regionalnih oblasti po dostopu do najboljše prakse glede kolesarjenja, študij primerov, poročil, možnosti financiranja itd. ⁽¹⁷⁾.

V Bruslju, 12. oktobra 2016

Predsednik
Evropskega odbora regij
Markku MARKKULA

⁽¹⁵⁾ Projekt BiTiBi, ki ga podpira program Inteligentna energija – Evropa.

⁽¹⁶⁾ Svetovno kolesarsko zavezništvo/Evropska kolesarska zveza, „Cycling delivers on the Global Goals“ (Kolesarjenje omogoča doseganje svetovnih ciljev), 2015. https://ecf.com/sites/ecf.com/files/The%20Global%20Goals_internet.pdf

⁽¹⁷⁾ Opazovalna skupina za mobilnost v mestih ELTIS je zbrala številne primere dobre prakse (www.eltis.org).

III

(Pripravljalni akti)

ODBOR REGIJ

119. PLENARNO ZASEDANJE 10., 11. IN 12. OKTOBRA 2016

Mnenje Evropskega odbora regij – Evropski akcijski načrt za e-upravo za obdobje 2016–2020

(2017/C 088/11)

Poročevalec:	Martin Andreasson (SE/EPP), član regionalne skupščine Västra Götaland
Referenčni dokument:	Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Evropski akcijski načrt za e-upravo za obdobje 2016–2020 – Pospešitev digitalne preobrazbe uprave
	COM(2016) 179 final.

POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ

1. pozdravlja splošne cilje in načela predloga, da se odpravijo ovire za enotni digitalni trg in prepreči nadaljnja fragmentacija v okviru posodobitve javne uprave;
2. poudarja ključno vlogo lokalnih in regionalnih oblasti pri posodobitvi javne uprave, saj razvijajo in upravljajo digitalno infrastrukturo in digitalne storitve na družbeno pomembnih področjih, hkrati pa so pristojne za neposredno zagotavljanje teh storitev državljanom z izpolnjevanjem pričakovanj v vse bolj digitaliziranem svetu;
3. poudarja velik pomen javnih storitev, ki so motor za digitalno preobrazbo evropskega gospodarstva (prek e-uprave), in ugotavlja, da so v predlogih sicer zajeti ukrepi, ki pokrivajo večino življenjskih situacij državljanov, vendar manjkajo ukrepi na področju kulture in izobraževanja;
4. opozarja na potrebo po posodobitvi javnih ustanov in sistemov upravljanja ter njihovi dostopnosti za državljane in podjetja prek digitalnih storitev, in poudarja, da podpira razvoj čezmejnih javnih storitev, zlasti tistih, ki bi omogočale interoperabilnost in prenos informacij, kot so elektronsko javno naročanje, elektronska identifikacija, elektronski podpis, elektronsko vročanje dokumentov in drugi osnovni vidiki e-uprave⁽¹⁾;
5. priporoča, naj lokalne in regionalne oblasti, ki so pomembne za uspešnost načrtovanih ukrepov, sodelujejo tudi pri zasnovi nacionalnih ukrepov in instrumentov iz akcijskega načrta, ne samo pri njihovem izvajanju;

⁽¹⁾ Glej CdR 4165/2014, 5960/2013, 5559/2013, 3597/2013, 1646/2013, 2414/2012, 1673/2013, 626/2012, 402/2012, 65/2011, 104/2010 in 5514/2014.

6. predlaga, naj bo Evropski odbor regij v usmerjevalnem odboru akcijskega načrta za e-upravo, da bi lokalno in regionalno razsežnost vključili v razpravo, saj večino socialnih storitev zagotavljajo lokalni in regionalni izvajalci;

Uvod

7. se strinja s stališčem Komisije, da e-uprava pomeni bolj enostavno, učinkovito in transparentno upravo;

8. meni, da je pomen, ki se pripisuje digitalizaciji upravljanja evropskih, nacionalnih ali lokalnih organov, pozitiven dejavnik, zlasti z vidika poenostavitve upravnih postopkov, ki so zelo zamudni, pa tudi zato, ker digitalizacija državljanom omogoča, da sledijo zakonodajnemu delu, da so obveščeni o vprašanjih, ki se jih neposredno dotikajo, ter da aktivno sodelujejo v procesih odločanja;

9. se strinja tudi z oceno Komisije, da številni državljani in podjetja še vedno ne izkoriščajo celotnega potenciala digitalnih javnih storitev, in opozarja na razlike v razvoju e-uprave v evropskih regijah in državah članicah;

10. v zvezi s tem pozdravlja cilj akcijskega načrta, da bi bil instrument, ki bi združeval ukrepe za posodobitev javne uprave v Evropi;

11. pozdravlja dinamičen in prožen pristop akcijskega načrta, ki omogoča sprejetje dodatnih ukrepov, s katerimi bi izkoristili strokovno znanje lokalnih in regionalnih oblasti pri zagotavljanju digitalnih javnih storitev na družbeno ključnih področjih, kot so izobraževanje, socialne storitve, zdravstvo in infrastruktura;

12. izpostavlja potencial e-upravljanja na številnih področjih, tudi pri odzivanju na nesreče; z izkoriščanjem mobilne tehnologije, interneta in družbenih medijev za namene komuniciranja se lahko koristno prispeva k zbiranju, razširjanju in usklajevanju podatkov, pa tudi podpreta demokratična odgovornost in preglednost;

13. poudarja cilj akcijskega načrta, da se podpre posodobitev javnega sektorja. Da bi bilo to učinkovito, bi morale lokalne in regionalne oblasti pri tem sodelovati in imeti enostaven dostop do sredstev in podpornih ukrepov programov EU, ki bi se usklajevali v okviru akcijskega načrta;

Vizija in načela

14. podpira vizijo Komisije, da se do leta 2020 zagotovi odprta, učinkovita in vključujoča javna uprava in da bodo javni organi vsem državljanom in podjetjem v EU zagotavljali čezmejne, personalizirane, uporabniku prijazne in vsestranske digitalne javne storitve;

15. se strinja, da je transparentna uprava, ki zagotavlja informacije in storitve na odprt in varen način, pomembna za večjo transparentnost in učinkovitost, in opozarja, da je za določene vrste informacij, ki jih obdelujejo javni organi, potrebna visoka raven zaščite;

16. pozdravlja načelo „privzete digitalnosti“, kar pomeni, da bi javna uprava storitve zagotavljala predvsem digitalno, in zato poudarja, da so potrebna dolgoročna in strukturirana prizadevanja za krepitev digitalne vključenosti, da bi imelo več ljudi dostop do infrastrukture ter znanj in spretnosti, ki bi jim omogočali, da izkoristijo priložnosti, ki jih ponuja digitalizacija;

17. podpira načelo „samo enkrat“, kar pomeni, da bi morale javne uprave zagotoviti, da državljanom in podjetjem istih informacij ne bo treba predložiti več kot enkrat;

18. hkrati opozarja na pravne, tehnične in organizacijske izzive za ponovno uporabo informacij, ki jih bo treba obravnavati; v zvezi s tem pozdravlja pilotni projekt za uveljavljanje načela „samo enkrat“ pri čezmejnem sodelovanju med podjetji in upravnimi organi in meni, da je treba v pilotni fazi oceniti tesne stike podjetij z lokalnimi in regionalnimi oblastmi;

19. meni, da se splača preučiti inovativne koncepte e-upravljanja, kot je e-dovoljenje za bivanje, ki državljanom in podjetjem zagotavlja dostop do določenih storitev, pri čemer se od njih ne zahteva, da v državi fizično prebivajo. S tem se zmanjša nadležna birokracija in je država privlačnejša za naložbe tujih podjetij;

20. priznava koristnost načela vključenosti pri razvoju digitalnih vsebin in storitev za vse uporabnike, zlasti invalide. Zato je treba sodelovanje in raziskave nadaljevati, da bi posodobili obstoječe standarde in s tem dohajali tehnološki razvoj;
21. se strinja z načelom, da mora izmenjava informacij in podatkov javnih uprav ter z državljani in podjetji potekati transparentno in vključujoče; hkrati poudarja, da morajo posamezne institucije odgovorno odločati o tem, kateri podatki morajo biti na voljo javnosti in katere je treba zaščititi;
22. podpira načelo „privzete čezmejnosti“ za javne digitalne storitve in poudarja, da imajo lahko lokalne in regionalne oblasti, zlasti v obmejnih regijah, ključno vlogo pri opredelitvi in razvoju ustreznih, učinkovitih in nemotenih čezmejnih storitev;
23. podpira načelo „privzete interoperabilnosti“, ki je ključnega pomena za izkoriščanje možnosti, ki jih ponuja digitalizacija;
24. se strinja s Komisijo, da je ustrezno varstvo osebnih podatkov, zasebnost in varnost informacij treba upoštevati že v začetni fazi razvoja digitalnih storitev, saj pomanjkanje zaupanja v digitalne storitve še vedno ovira razvoj e-uprave;
25. hkrati poudarja, da načelo „privzete čezmejnosti“ za e-upravo in interoperabilnost javnih uprav ne sme nadomestiti nacionalnih, regionalnih in lokalnih rešitev, ki že dobro delujejo, temveč mora ponuditi pregled standardov in specifikacij, ki jih lahko uprave uporabijo kot podlago za doseganje interoperabilnosti pri obnovi obstoječih sistemov;
26. opozarja, da mora vsaka organizacija, ki upravlja s kakršnimi koli občutljivimi podatki, sistematično skrbeti za klasifikacijo in varnost podatkov. Dejanja, kot so sofisticirani napadi hakerjev, kibernetске vojne in kibernetски terorizem, lahko namreč povzročijo precejšnjo škodo. Kljub prizadevanju za transparentnost je treba vsakršno informacijo, za katero se ugotovi, da jo je treba zaščititi, tudi dejansko ustrezno zaščititi. Izjemoma to lahko pomeni, da se informacije ali celotni sistem fizično loči od interneta;
27. zato pozdravlja harmonizacijo pravnega okvira s splošno uredbo o varstvu podatkov, vendar opozarja na svetovno konkurenco na tem področju in poudarja, da je treba zagotoviti, da pravni okvir ne bo omejeval razvoja novih rešitev in storitev;
28. poudarja pomen praktičnih smernic za uredbo o varstvu podatkov, pa tudi da je treba vse zainteresirane strani vključiti v razpravo o lastninskih pravicah in odgovornosti v zvezi z obdelavo osebnih podatkov;
29. poudarja vlogo, ki jo ima Komisija pri ustvarjanju osnovnih pogojev za interoperabilnost in harmonizacijo, da se omogoči izmenjava informacij, na kateri temeljijo ta načela;

Prednostne naloge politike

30. poudarja, da v Evropi določene skupine prebivalstva še vedno nimajo dostopa do interneta oziroma nimajo zadostnih digitalnih spretnosti za uporabo digitalnih storitev in da bo treba še veliko storiti, da bi izboljšali digitalno vključenost;
31. poudarja, da so nujna zanesljiva, visokozmogljiva in cenovno dostopna omrežja na vseh območjih, da bi vsem državljanom in podjetjem omogočila dostop do sodobnih digitalnih javnih storitev in čim boljši izkoristek novih tehnologij (internet stvari, velepodatki, e-zdravje, pametna mesta itd.);
32. poudarja, da je treba dosledno in nenehno razvijati nove možnosti podpore na evropski in nacionalni ravni za spodbujanje razvoja hitrih širokopasovnih povezav na vseh območjih, zlasti na podeželju, kjer zaradi pomanjkanja dobička pogosto ni razvoja, ki bi ga narekoval trg;

33. poudarja, da je za posodobitev javne uprave treba razviti skupne standarde in tehnične specifikacije skupaj z vsemi zadevnimi zainteresiranimi stranmi, saj bi to omogočilo učinkovite in ponovno uporabljive digitalne storitve z visoko stopnjo interoperabilnosti;
34. pozdravlja napovedani pregled evropskega okvira interoperabilnosti in poziva Komisijo, naj spodbudi javne organe k uporabi priporočil iz okvira;
35. opozarja, da je treba v evropskem okviru interoperabilnosti lokalne in regionalne oblasti obravnavati ne samo kot uporabnike čezmejnih standardov in storitev, temveč tudi kot pomembne razvijalce;
36. pozdravlja načrt Komisije za razvoj prototipa za evropski katalog standardov IKT za javna naročila in poudarja ključni pomen javnih naročil, zlasti za lokalne in regionalne organe, da bi se izognili priklenitvi na prodajalca oziroma dobavitelja in omogočili rešitve in storitve z visoko stopnjo interoperabilnosti in inovativnosti;
37. poziva Komisijo, naj tesneje sodeluje z lokalnimi in regionalnimi oblastmi v svojih prizadevanjih za podporo popolnega prehoda na e-javno naročanje do leta 2019, zlasti ker se bodo morda izzivi pojavili na lokalni in regionalni ravni izvrševanja; bistveno bo sodelovanje z lokalnimi in regionalnimi upravami ter zasebnim sektorjem, da se lahko v celoti uresniči potencial prihrankov, ki jih je mogoče ustvariti na trgu javnega naročanja in ki naj bi po ocenah znašali več kot 2 bilijona EUR;
38. ugotavlja, da je elektronska identifikacija ključni element za varne, učinkovite in dostopne javne digitalne storitve, in pozdravlja namero Komisije, da pospeši uvajanje storitev eIDAS⁽²⁾;
39. opozarja, da so za interoperabilnost in pripravo standardov potrebni čas, dolgoročna vizija ter zadostno in stalno financiranje;
40. zato pozdravlja dejstvo, da bo Komisija predstavila načrt za zagotavljanje dolgoročne vzdržnosti čezmejnih digitalnih storitev. To je nujno, da se okrepi zaupanje v storitve in njihove tehnične elemente ter zagotovi, da ta prizadevanja ne bodo zamažena;
41. meni, da bi morali javni organi v sodelovanju z zasebnim in nepridobitnim sektorjem zagotoviti ustrezno in dostopno infrastrukturo, vendar poziva Komisijo, naj glede na to, da je težko določiti ustrezen časovni okvir za prenovo sistemov in tehnologij pri digitalnih ekosistemih, pozorno oceni morebitne posledice in omejitve morebitne uvedbe načela „brez podedovanega“;
42. pozdravlja namero Komisije, da iz evropskega portala e-pravosodje ustvari enotno kontaktno točko za informacije o evropskem pravosodju in dostop do sodnih postopkov ter informacije o podjetjih in registrih plačilne nesposobnosti;
43. pozdravlja obvezno povezovanje vseh poslovnih registrov držav članic, saj podjetja vse bolj delujejo zunaj nacionalnih meja in obstaja potreba po informacijah o podjetjih v čezmejnem kontekstu, zlasti v obmejnih evropskih regijah;
44. pri tem pozdravlja tudi elektronsko povezovanje registrov plačilne nesposobnosti, da bi povečali transparentnost in pravno varnost na notranjem trgu in preprečili izbiranje najugodnejšega sodišča;
45. podpira pobudo za spodbujanje uporabe digitalnih rešitev v celotnem življenjskem ciklusu podjetja in pričakuje, da bo ta pobuda zmanjšala upravno breme za podjetja;

(²) Uredba (EU) št. 910/2014.

46. pozdravlja namero Komisije, da predlaga razširitev enotnega elektronskega mehanizma za registracije in plačila DDV, in poziva k ciljno usmerjenemu nadaljnjemu razvoju kompleksnih predpisov o DDV, da bi spodbudili čezmejno elektronsko poslovanje. To bi še zlasti koristilo malim in mikro podjetjem, saj težje kot večja podjetja obvladujejo upravno breme, ki je neizogibno povezano s kompleksnimi predpisi;
47. podpira spodbujanje čezmejne mobilnosti državljanov z elektronsko izmenjavo informacij o socialni varnosti (EESSI) ter izmenjavo informacij med iskalci zaposlitve in delodajalci v EU (EURES);
48. pozdravlja pobude EU za čezmejno izmenjavo zdravstvenih podatkov in storitev, vključno z interoperabilnimi sistemi za elektronsko izdajanje receptov, kar naj bi okrepilo varnost pacientov, je v skladu z direktivo o mobilnosti pacientov⁽³⁾ ter bo prispevalo k večji kakovosti in učinkovitosti zdravstvenega varstva;
49. se strinja s stališčem Komisije, da je treba državljanke, podjetja in raziskovalce čim bolj vključiti v snovanje in izvajanje digitalnih javnih storitev, saj bi se s tem povečale kakovost, učinkovitost in preprostost uporabe teh storitev;
50. poudarja, da so odprti podatki, ki so tretjim stranem dostopni na varen in zanesljiv način, nujen predpogoj za posodobitev in spremembo lokalnih in regionalnih oblasti, da bodo lahko ponujale nove in inovativne storitve v okviru svojih dejavnosti;
51. zato pozdravlja pobudo za vzpostavitev evropske platforme, kjer bi lahko organi objavljali podatke in storitve, vendar poudarja, da bi morala Komisija lokalnim in regionalnim oblastem nuditi tehnično in metodološko podporo za razvoj in usklajevanje strategij za objavo podatkov;
52. ugotavlja, da bo zagotavljanje visokokakovostnih interoperabilnih podatkov zahtevalo sodelovanje, na primer v zvezi z informacijsko arhitekturo, razvrščanjem podatkov in interoperabilnostjo na vseh ravneh, zato pozdravlja razvoj in uporabo podatkovne infrastrukture na ravni EU, pri čemer lahko delo, opravljeno v okviru direktive INSPIRE, služi kot model za skupni opis podatkov;
53. v zvezi s tem pozdravlja evropsko pobudo za računalništvo v oblaku⁽⁴⁾ kot priložnost za povečanje transparentnosti in učinkovitosti, saj omogoča skupno infrastrukturo v oblaku za zagotavljanje storitev e-uprave;
54. poudarja izjemen pomen digitalne pismenosti ter znanj in spretnosti državljanov ter zaposlenih in iskalcev dela za široko uveljavljanje digitalizacije v gospodarstvu in posodobitve javne uprave;

Izvajanje akcijskega načrta

55. se strinja, da sta za izvajanje akcijskega načrta potrebna skupna zaveza in deljena odgovornost vseh ravni oblasti, in poudarja odgovornost lokalnih in regionalnih oblasti, ki so glavni „vmesnik“ javnega sektorja za državljanke in podjetja.

V Bruslju, 11. oktobra 2016

Predsednik
Evropskega odbora regij
Markku MARKKULA

⁽³⁾ 2011/24/EU.

⁽⁴⁾ COM(2016) 178 final

Mnenje Evropskega odbora regij – Evropski steber socialnih pravic

(2017/C 088/12)

Poročevalec: Heinz-Joachim Höfer (DE/PES), župan mesta Altenkirchen**Referenčni dokument:** Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Začetek posvetovanja o evropskem stebru socialnih pravic

COM(2016) 127 final

POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ

Splošne ugotovitve

1. pozdravlja predlog o evropskem stebru socialnih pravic, saj bo pomagal uresničiti cilje Evropske unije iz člena 3 PEU, namreč da si Unija „prizadeva [...] za trajnostni razvoj Evrope, ki temelji na uravnoveženi gospodarski rasti in stabilnosti cen, za visoko konkurenčno socialno tržno gospodarstvo, usmerjeno v polno zaposlenost in socialni napredek, [...]. Bori se proti socialni izključenosti in diskriminaciji ter spodbuja socialno pravičnost in varstvo, enakost žensk in moških, solidarnost med generacijami in varstvo pravic otrok. Spodbuja ekonomsko, socialno in teritorialno kohezijo ter solidarnost med državami članicami“;
2. pričakuje, da bo Evropska komisija v predlogu evropskega stebra socialnih pravic upoštevala načelo subsidiarnosti ter spoštovala obsežne pristojnosti nacionalnih in podnacionalnih oblasti v socialni politiki. Hkrati je treba zagotoviti, da bo steber vsebinsko v skladu s splošnimi načeli agende za boljše pravno urejanje;
3. pozdravlja dejstvo, da je Evropska komisija sklenila začeti odprto posvetovanje o stebru socialnih pravic, saj je po letih krize z visokimi stopnjami brezposelnosti in varčevanjem močno potrebna politična razprava o novi pobudi za socialne pravice; meni, da lahko ta steber prispeva k usklajevanju socialnih politik in pravic v državah članicah ter spodbuja konvergenco k višjim standardom;
4. pozdravlja prizadevanje Komisije za razpravo o področju uporabe in vsebini prihodnjega socialnega stebra ter poudarja dodano vrednost vključevanja lokalnih in regionalnih oblasti v to razpravo, zlasti s krepitvijo in poudarjanjem pomena teritorialne razsežnosti za socialno-ekonomske teme v splošnem političnem pristopu EU in lokalnega pristopa pri oblikovanju in izvajanju socialno-ekonomskih politik;
5. znova poziva k boljšemu usklajevanju gospodarskih in socialnih politik med evropsko in nacionalno ravno upravljanja v okviru evropskega semestra ter poziva k večji udeležbi lokalnih in regionalnih oblasti pri tem usklajevanju ⁽¹⁾;
6. vztraja, da mora biti ta socialni steber oblikovan na podlagi dokazljive lokalne, regionalne in nacionalne dodane vrednosti ter bi moral biti horizontalne narave, saj bo tako mogoče bolje upoštevati socialno razsežnost ekonomskega upravljanja ekonomske in monetarne unije (EMU), ki je ključnega pomena za delovanje in vzdržnost EMU ter za legitimnost procesa evropskega povezovanja;
7. poudarja, da je mogoče to pobudo – če bo zajemala močno socialno zaščito, vključno z dostopom do storitev zdravstvenega varstva in izobraževanja, socialnih storitev, tudi socialnih storitev splošnega pomena, in storitev socialne varnosti – razumeti kot orodje usklajevanja v podporo državam članicam pri odpravljanju socialnih neenakosti, boju proti socialnemu dampingu, spodbujanju konvergenca k višjim socialnim standardom v območju eura ter utrjevanju ciljev EU za vključujočo in trajnostno rast;

⁽¹⁾ Mnenje OR o socialni razsežnosti ekonomske in monetarne unije (CdR 6863/2013).

8. poudarja, da je za izboljšanje socialne razsežnosti EMU nujno odpraviti regionalne razlike, zaradi česar je treba po potrebi posodobiti veljavne predpise in/ali razmisliti o novih ukrepih za povečanje konvergence; zato predlaga, da se kazalniki regionalnih razlik dodajo k socialnim kazalnikom EMU ⁽²⁾;
9. pričakuje, da bo predlog Evropske komisije o evropskem stebru socialnih pravic pripomogel k nadaljnji krepitvi socialnih pravic – za posameznike in kolektivno – iz Listine EU o temeljnih pravicah ⁽³⁾;
10. izraža zadovoljstvo, da je Evropska komisija v posvetovanje vključila pomembna vprašanja, povezana z enakostjo med spoloma, na primer nizek delež zaposlenih žensk in ločevanje trga dela glede na spol (načelo 5), razlike med spoloma v plačah in pokojninah (načeli 5 in 13), slaba združljivost poklicnega in družinskega življenja (načeli 5 in 18) ali večkratna obremenitev žensk zaradi dolgotrajne oskrbe družinskih članov (načelo 17). Evropska komisija bi morala poleg tega pojasniti, ali so predlagani ukrepi dovolj za odpravo diskriminacije žensk oziroma ali je treba razsežnost spolov obsežnejše vključiti v vse ukrepe;
11. izraža zadovoljstvo, da so – četudi se predlog Komisije nanaša samo na države članice območja eura – bile k sodelovanju povabljene tudi države članice EU zunaj območja eura;
12. poudarja, da je potrebno tesnejše usklajevanje ekonomskih in fiskalnih politik v območju eura, pri čemer je treba hkrati v celoti upoštevati socialno razsežnost EMU;
13. poziva, da se več pozornosti nameni financiranju socialne politike, kar je poseben izziv za lokalne in regionalne oblasti. Takšni izzivi se pojavljajo ne le zato, ker se odhodki za socialne sisteme v Evropi zelo razlikujejo, temveč tudi ker se obseg naložb na podnacionalni ravni na splošno zmanjšuje ⁽⁴⁾;
14. poudarja pomen močne evropske socialne agende, v kateri se konkurenčnost in socialna pravičnost dopolnjujeta, pravične plače pa so njeno ključno področje, na katerem ima EU samo pristojnost usklajevanja in ki ga urejajo zakonodaja ali kolektivne pogodbe posameznih držav članic, vsekakor ob polnem upoštevanju njihove tradicije in prakse. Takšna agenda mora v skladu s členom 21 Listine o temeljnih pravicah v celoti spoštovati načelo nediskriminacije;
15. poudarja, da mora socialni steber zaradi v zadnjih letih vse večje brezposelnosti med mladimi in vse večjega števila ljudi, ki živijo v revščini ali jim revščina grozi, upoštevati, da je nujno nemudoma zmanjšati revščino, spodbujati socialno vključevanje in se boriti proti brezposelnosti med mladimi;
16. poudarja potrebo po tesnejšem sodelovanju med različnimi ravnmi vlade, sektorji in zainteresiranimi stranmi; nujno je, da socialni partnerji dobijo pomembnejšo vlogo in da se uvede učinkovit instrument za civilni dialog, ki bi povečal demokratično legitimnost Unije;
17. poudarja, da nekatere lokalne in regionalne oblasti uporabljajo svoje politike javnega naročanja za spodbujanje pogodbenih strank k poštenemu plačilu zaposlenih in to od njih zahtevajo. To je lahko še dodatna spodbuda za organizacije, da sprejmejo poštene zaposlitvene prakse. V zvezi s tem opominja, da pravo EU ne izključuje možnosti, da se ponudnik, ki se noče zavezati izplačilu zakonsko določenega minimalnega dohodka za zadevne zaposlene, izključi iz postopka oddaje javnega naročila ⁽⁵⁾;
18. izraža obžalovanje, da v predlogu Komisije ni večjega poudarka na ukrepih za soočanje z izzivi, ki spremljajo spremembe v svetu dela, vključno z večjo digitalizacijo, in na katere se je treba odzvati tako, da se posebno pozornost nameni posredovanju digitalnega znanja delovni sili. Zaradi pojava nestandardnih oblik dela prihaja do novih tveganj „sivih območij“ z vidika delavskih pravic in dostopa do socialnih storitev: zato poziva Komisijo, naj pravilno opredeli koncept prožnosti delovnih pogojev, da bi dosegli ravnovesje med prožnostjo in varnostjo;

⁽²⁾ Resolucija OR o delovnem programu Evropske komisije za leto 2016 (COR-2015-5929).

⁽³⁾ Poglavje IV – SOLIDARNOST.

⁽⁴⁾ <https://www.oecd.org/els/soc/OECD2014-Social-Expenditure-Update-Nov2014-8pages.pdf>.

⁽⁵⁾ Sodišče EU je v sodbi v zadevi C-115/14 (z dne 17. novembra 2015) ugotovilo, da je zakonodaja regionalnega subjekta v državi članici, ki določa, da se morajo ponudniki in njihovi podizvajalci zavezati izplačilu minimalnega dohodka zaposlenim, ki bodo izvajali storitve v okviru javnega naročila, skladna s pravom EU.

19. spominja, kako pomembno je, da se v kontekstu pospešene digitalizacije gospodarstva in družbe ljudem, še posebej starejšim, posredujejo digitalne spretnosti in znanja, ki so potrebni za uresničitev vključujočega socialnega modela;
20. poudarja, da so glede na spreminjajočo se resničnost v svetu dela učenje in usposabljanje za pridobitev znanja in spretnosti ter dostop do vseživljenjskega učenja pomembnejši kot kdaj koli prej; poudarja, da morajo biti znanje in spretnosti usklajeni s potrebami na trgu dela;
21. meni, da je mogoče demokratično legitimnost EMU povečati le, če bodo državljani Evrope prepričani, da bo upoštevano načelo socialnega napredka in enakih možnosti, tako da zaposlovanje in socialna pravila ne bodo obravnavani zgolj kot obrobni element v procesu makroekonomskega prilagajanja;
22. poziva, naj se v okviru evropskega stebra socialnih pravic zagotovi podpora lokalnim in regionalnim oblastem pri prizadevanjih za izvajanje ustreznih politik zaposlovanja in socialnih politik, vključno s podporo in krepitevijo zmogljivosti za razvoj politik za usklajevanje poklicnega in družinskega življenja, v skladu z nedavnim predlogom Evropske komisije. Zato je treba obravnavati lokalne in regionalne izzive na teh področjih in olajšati izmenjavo dobrih praks na lokalni in regionalni ravni;
23. ugotavlja, da se Evropa spopada z velikimi socialnimi izzivi in da so med evropskimi regijami izrazite ekonomske in demografske razlike. Mnogi mladi se soočajo s številnimi izzivi, kot so izobraževalni sistem, ki ni usklajen s potrebami trga, težave pri iskanju zaposlitve, ovire, povezane z mobilnostjo, zlasti za mlade, ki živijo v majhnih krajih na obrobni, najbolj oddaljenih, otoških ali podeželskih območjih, prisilna mobilnost ali socialna izključenost. Univerzalne politične rešitve ni, zato je treba pri vseh – javnih ali zasebnih – političnih ukrepih upoštevati lokalne in regionalne posebnosti, na primer posebnosti regij, ki se soočajo z demografskimi izzivi in/ali begom možganov, mladim pa zagotoviti najosnovnejše možnosti na socialnem in gospodarskem področju ter področju izobraževanja. Hkrati OR zaradi še vedno visoke stopnje brezposelnosti med mladimi znova opozarja, da bi moralo jamstvo za mlade veljati do 30. leta (in ne le do 25. leta) ⁽⁶⁾;
24. poudarja, da je v okviru evropskega stebra socialnih pravic treba prednostno pozornost nameniti splošnemu dostopu do kakovostnih socialnih sistemov in javnih storitev, pri čemer je treba tudi spoštovati pristojnosti držav članic na tem področju;
25. poudarja vlogo regionalnih in lokalnih vlad pri oblikovanju prožnih delovnih praks in ustvarjanju pravičnih delovnih pogojev na delovnem mestu, in sicer po posvetovanju z uslužbenci in sindikati ter na podlagi načel enakosti in spoštovanja;
26. predlaga, da Komisija prouči možnost uvedbe spodbujevalnih ukrepov za države EMU, ki izvajajo reforme za doseg socialnih ciljev strategije Evropa 2020 in preprečitev socialnih neravnovesij;
27. Komisijo poziva, naj v okviru evropskega semestra podpre države članice v prizadevanjih za posodobitev sistemov socialnega varstva; pričakuje tudi, da bo Komisija predlagala fiskalno zmogljivost za euroobmočje, ki bo dostopna za vse države članice in bi tudi omogočila evropsko usklajevanje proticikličnih politik;
28. ponovno opozarja, da lahko dolgotrajna brezposelnost vodi v začaran krog, ki povzroči slabe zaposlitvene možnosti, izgubljanje spretnosti in znanja, zmanjševanje možnosti za zaslužek ter večje doživljenjsko tveganje revščine in socialne izključenosti;
29. poudarja, da bo staranje evropskega prebivalstva povzročilo vrzeli na trgih dela v številnih državah članicah. Ena od možnih rešitev tega problema je mobilnost delavcev; soglaša s stališčem Komisije, da je število mobilnih delavcev v Evropi še vedno prenizko, da bi ga lahko obravnavali kot resnični evropski trg dela; zato je bistvenega pomena, da se kvalifikacije mobilnih delavcev EU priznavajo hitro, preprosto in zanesljivo ⁽⁷⁾;

⁽⁶⁾ CDR789-2013.

⁽⁷⁾ Posodobitev direktive o priznavanju poklicnih kvalifikacij (Direktiva 2013/55/EU Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 354, 28.12.2013, str. 132).

30. poudarja, da so starejši državljani ena od skupin prebivalstva, ki jim še posebej grozita revščina in socialna izključenost. V večini držav članic so to v glavnem ljudje, ki živijo na odročnih podeželskih območjih ali prikrajšanih mestnih območjih. Poleg tega starejši pogosto vztrajajo v skupnostih, iz katerih se je večina izselila ali ki celo izginjajo;

31. kot je Odbor regij že navedel v mnenju o odzivu EU na demografske izzive, je treba vzpostaviti učinkovitejše in uspešnejše javne storitve ter določiti nove načine za izboljšanje kakovosti življenja ter telesne, duševne in socialne blaginje državljanov. Izkoristiti je treba priložnosti, ki jih prinašajo demografske spremembe, saj so to tudi priložnosti za zaposlitev, povezane s storitvami za starejše ljudi v okviru „gospodarstva sivolasih“ (fizične, digitalne storitve, zdrav življenjski slog itd.). Dostop do teh storitev spada med njihove temeljne pravice;

32. poudarja, da Evropejci živijo dlje, zato se bodo stroški zdravstvenega in socialnega varstva znatno povečali, in sicer na okoli 9 % BDP EU leta 2050; pri tem je IKT lahko močan zaveznik za ohranjanje stroškovno učinkovitega zdravstvenega in socialnega varstva, saj ljudem vseh starosti kjer koli omogoča boljše skrb za zdravje in kakovost življenja;

33. spominja, da so naložbe v IKT ključno orodje regij in mest pri njihovih prizadevanjih za obvladovanje izziva, ki ga pomeni staranje prebivalstva. Tovrstne naložbe lahko povečajo kakovost življenja, podpirajo socialno vključenost, omogočajo starejšim, da so seznanjeni z novim razvojem na evropski ali nacionalni ravni, da prispevajo svoje dolgoletne izkušnje in znanje k razvoju družbe ter da z uporabo novih izdelkov in storitev spodbujajo konkurenčnost in rast na lokalni in regionalni ravni.

Posebna priporočila za spremembo Priloge

34. Načelo 2(a) (Poglavje I) se za stavkom „Zagotoviti je treba enako obravnavanje [...] Preprečiti je treba [...] prekrasnih in začasnih delovnih razmerij,“ doda: „s strožjimi pogoji glede spoštovanja standardov iz delovnih pogodb, ki jih morajo izpolnjevati podjetja, da bi lahko črpala evropska sredstva in se hkrati izognila tveganju socialnega dampinga.“

35. Načelo 2(b) (Poglavje I) bi se moralo glasiti tako: „Prožni pogoji za zaposlitev lahko odprejo vrata na trg dela in ohranijo zmožnost delodajalcev, da se hitro odzovejo na spremembe v povpraševanju. Po možnosti je treba kljub temu zagotoviti prehod k pogodbam za nedoločen čas.“

36. Prvi stavek v načelu 7(c) (Poglavje II) bi se moral glasiti tako: „Odpust delavca, ki je uspešno zaključil poskusno dobo, mora biti obrazložen, odpovedni rok, določen na nacionalni ravni, mora biti razumno dolg, obstajati morata tudi ustrezno nadomestilo, če je odpust neupravičen, ter dostop do hitre in učinkovite pritožbe v okviru nepristranskega sistema reševanja sporov.“

37. Prvi stavek načela 8(a) (Poglavje II) bi se moral glasiti tako: „Zaposlitev mora biti pošteno plačana in mora omogočati dostojen življenjski standard. Države članice v zakonodaji ali s kolektivnimi pogajanja na pregleden in predvidljiv način določijo plače in po potrebi minimalne plače, pri čemer se dosledno spoštujeta tradicija in praksa v posamezni državi. Plačna politika mora zagotavljati dostop do zaposlitve in ohranjati motivacijo za iskanje dela, gibanje plač pa mora biti v skladu z gibanjem produktivnosti.“

38. Načelo 11(a) (Poglavje III) bi se moralo glasiti tako: „Potrebna je integracija dajatev in storitev socialne zaščite v največji možni meri, vsaj na sosednjih ozemljih in tam, kjer imajo lokalne oblasti večjo vlogo, da bi okrepili doslednost in uspešnost teh ukrepov ter pomagali pri vključevanju v družbo in na trg dela.“

39. Prvi stavek v načelu 12(a) (Poglavje III) bi se moral glasiti tako: „Vsakdo mora imeti pravočasen dostop do kakovostnega preventivnega in kurativnega zdravstvenega varstva ter storitev oskrbe za starejše in/ali od pomoči odvisne osebe, potreba po zdravstvenem varstvu ali storitvah oskrbe za starejše pa ne sme povzročati revščine ali finančne stiske.“

40. Prvi stavek v načelu 12(c) (Poglavje III) bi se moral glasiti tako: „Vsem delavcem, ne glede na vrsto pogodbe o zaposlitvi, mora biti med boleznijo zagotovljen ustrezno plačan bolniški dopust – odvisno od pravic, ki so jih do takrat pridobili v okviru nacionalnega sistema socialnega varstva; spodbujati je treba udeležbo samozaposlenih v sistemih zavarovanja.“ Denarnih nadomestil za primer bolezni ni mogoče določiti brez upoštevanja drugih pravil na področju socialne varnosti, ki veljajo v posamezni državi članici, saj bi sicer prišlo do zahtev glede socialne varnosti, ki ne bi bile povezane z osebnimi prispevki posameznika, to pa bi pomenilo kršitev načela subsidiarnosti.

41. Načelo 13(a) (Poglavje III) bi se moralo glasiti tako: „[...] na primer z ustreznim priznavanjem obdobja varstva, pri čemer imajo zaposleni še vedno pravico do nadaljnjega izplačila plač ali nadomestila za plače, odvisno od pravic, ki so jih do takrat pridobili v okviru sistema socialnega varstva. V skladu z nacionalnimi posebnostmi je treba spodbujati udeležbo samozaposlenih v sistemih pokojninskega zavarovanja.“

42. Načelo 15(a) (Poglavje III) bi se moralo glasiti tako: „Osebam brez zadostnih sredstev za dostojen življenjski standard je treba glede na prakso v posamezni državi članici zagotoviti ustrezne minimalne socialne prejemke. Pri osebah v delovni dobi, sposobnih za delo, je treba to državno jamstvo za eksistenčni minimum pogojit z zahtevami po sodelovanju, kot je udeležba v aktivni podpori, da bi spodbudili (ponovno) vključevanje na trg dela. Prejemanje tega dohodka ne bi smelo biti ovira za zaposlitev.“

43. Načelo 18(b) (Poglavje III) bi se moralo glasiti tako: „Na zgodnji stopnji je treba sprejeti ukrepe in preventivne pristope za odpravo revščine otrok, tudi posebne ukrepe za spodbujanje udeležbe pri otrocih iz prikrajšanih okolij. Zato je treba prilagoditi sisteme zaščite tako, da se da poudarek zaščiti otrok in družin z majhnimi otroki.“

44. Besedilo načela 19(a) (Poglavje III) bi se moralo glasiti tako: „Prikrajšanim in socialno ogroženim osebam, tudi brezdomcem, in stanovalcem v zdravju škodljivih, neprimernih ali prenatrpanih stanovanjih, je treba prednostno zagotoviti dostop do socialnih stanovanj ali pomoč pri nastanitvi. Odpraviti je treba socialna stanovanja, ki ne izpolnjujejo standardov. Ranljive osebe brez zagotovljene alternativne nastanitve je treba zaščititi pred deložacijo.“ (1) Kot v prejšnjih mnenjih OR predlaga razširitev opredelitve socialnih stanovanj, da se upošteva manevrski prostor držav članic pri načrtovanju, zagotavljanju, financiranju in organizaciji gradnje socialnih stanovanj, zagotovi demokratična pravica do izbire in da prednost pravici do dostojnega in cenovno dostopnega bivalnega prostora, saj stanovanjski trgi trenutno ne zmorejo pokriti vseh potreb po stanovanjih. (2) Glede deložacij velja, da ne smejo biti na splošno prepovedane, saj je to v nasprotju z lastninsko pravico in načelom subsidiarnosti. Zaščita pred deložacijo mora biti namenjena samo ranljivim osebam in povezana z zahtevo po zagotovitvi alternativne nastanitve. (3) Spodbujanje dostopa gospodinjstev z nizkimi ali srednje visokimi dohodki do lastnega stanovanjskega prostora ne bi smelo biti pravna zahteva (kot to velja tudi v Listini EU o temeljnih pravicah), saj so njegove ekonomske in socialne koristi odvisne od globalnega, nacionalnega, regionalnega in lokalnega ozadja, pa tudi od političnih prednostnih nalog, o katerih se v skladu z načelom subsidiarnosti odloča na nacionalni oziroma regionalni ali lokalni ravni.

45. Besedilo načela 20(a) (Poglavje III) bi se moralo glasiti tako: „Vsem ljudem mora biti zagotovljen cenovno dostopen dostop do storitev splošnega gospodarskega pomena, vključno z elektronskimi komunikacijami, energijo, prevozom in finančnimi storitvami. Podpirajo se ukrepi za lažji dostop do teh storitev.“ Pojem „osnovne storitve“ v nasprotju s storitvami splošnega gospodarskega pomena (glej tudi člen 36 Listine o temeljnih pravicah) ni opredeljen v evropski primarni ali sekundarni zakonodaji. Poleg tega je treba na splošno spodbujati dostop do teh storitev, ne le za socialno ogrožene osebe.

V Bruslju, 11. oktobra 2016

Predsednik
Evropskega odbora regij
Markku MARKKULA

Mnenje Evropskega odbora regij – Pregled evropske sosedске politike

(2017/C 088/13)

Poročevalka: Anne Quart (DE/PES), državna sekretarka za evropske zadeve in varstvo potrošnikov, ministrstvo za pravosodje, evropske zadeve in varstvo potrošnikov, zvezna dežela Brandenburg

Referenčni dokument: JOIN(2015) 50 final

POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ

Splošne ugotovitve

1. meni, da bi moralo biti spodbujanje stabilnosti in blaginje v sosedstvu EU glavna prednostna naloga zunanje in varnostne politike EU, ter poziva, naj se pri oblikovanju in izvajanju zunanje politike EU upošteva potencial lokalnih in regionalnih oblasti. Odbor regij bi moral pomembno prispevati h krepitvi zaupanja in mednarodnemu sodelovanju na lokalni in regionalni ravni;
2. ugotavlja, da ima lahko evropska sosedska politika (ESP) trajne učinke le, če državljanom držav članic EU in držav ESP konkretno koristi, in poziva, naj se temu vidiku nameni osrednja pozornost pri izvajanju nove strategije;
3. meni, da je ESP predvsem projekt institucij Evropske unije ter vlad držav članic in sosednjih držav. Poudarja, da ima uspešno izvajanje programov in projektov znaten vpliv na lokalni in regionalni ravni tako v državah članicah EU kot v vpletenih tretjih državah. Poziva, naj se v okviru ESP okrepi zlasti sodelovanje na lokalni in regionalni ravni in vzajemno delovanje civilnih družb ter naj se v ta namen zagotovijo ustrezna sredstva. Lokalne in regionalne oblasti ter njihova združenja morajo biti vključeni v vse faze izvajanja ESP, od načrtovanja programov do demokratičnega nadzora, sodelovati pri delu pridružitvenih odborov in svetov ter pridobiti stalni status opazovalcev;
4. poziva k večjemu številu konkretnih projektov za spodbujanje medčloveških stikov; meni, da je nujno zagotoviti več sredstev za čezmejno sodelovanje, partnerstva med lokalnimi oblastmi ter znanstveno, kulturno in mladinsko izmenjavo; ponovno poziva k vključitvi partnerjev v programe Unije, kot je Erasmus; pozdravlja, da je Komisija prednost namenila vprašanju poenostavitve vizumskih postopkov ter predložila konkretne predloge za Ukrajino in Gruzijo; ponovno izraža podporo za sodelovanje pri vprašanih glede vizumov in mobilnosti s partnerskimi državami ESP, ki si to želijo, vključno z liberalizacijo vizumskega režima in spodbujanjem dialoga;
5. ponavlja predloge, ki jih je podal v mnenju *Nova evropska sosedska politika* z dne 9. julija 2015; poziva Evropsko komisijo in Evropsko službo za zunanje delovanje, naj jih upoštevata pri izvajanju strategije;
6. ugotavlja, da oboroženi spopadi, uporaba sile, posegi v ozemeljsko suverenost, kršitve človekovih pravic in načela enakih pravic vseh ljudstev, terorizem ter resna destabilizacija mnogih držav in regij v sosedstvu EU povzročajo veliko število človeških žrtev, ranjenih, notranje razseljenih ljudi in prisilnih migracij ter zavirajo razvoj trajnih partnerstev. Poudarja, da je treba opustiti geopolitične pristope in iluzije, na podlagi realne ocene določiti dosegljive cilje ter organizirati sodelovanje med tistimi partnerji, ki jim je medsebojno sodelovanje dejansko v interesu in so zmožni doseči dolgoročne cilje; vztraja, da je treba ohranjati ravnovesje med vzhodnim in južnim sosedstvom, čeprav je razlikovanje med njima nujno;

7. opozarja, da je mogoče trajno partnerstvo vzpostaviti le na podlagi enakopravnosti in obojestranske koristi; pozdravlja, da je Komisija pri pregledu ESP poseben poudarek namenila temu vprašanju, in poziva, naj se koncept obojestranske odgovornosti za enakopravno partnerstvo ESP prenese v prakso;

8. zlasti poudarja, da ne bi smelo biti ogroženo dosledno spoštovanje človekovih pravic in standardov mednarodnega humanitarnega prava. Pri tem opozarja, da konflikti, ki pretresajo mnogo partnerjev ESP, ustvarjajo nove izzive glede zaščite beguncev in spoštovanja mednarodnega humanitarnega prava in da je treba sprejeti nove pristope, da se vključijo novi in bolj učinkoviti instrumenti za zagotavljanje polnega spoštovanja evropskih in mednarodnih standardov za zaščito beguncev. Poleg tega poudarja, da morajo prihodnja pogajanja o globalnih migracijskih sporazumih s številnimi partnerskimi državami ESP potekati ob sodelovanju lokalnih oblasti ter z večjim povezovanjem migracijske in sosedске politike, da se preprečijo nasprotja in neskladja;

Stabilnost EU in njenega sosredstva

9. poudarja, da na stabilnost in blaginjo v sosredstvu Evrope najbolj vplivajo privlačnost socialno-ekonomskega modela EU, enotnost in solidarnost med državami članicami, trajnostni razvoj, demokracija ter spoštovanje človekovih pravic in demokratičnih svoboščin; EU lahko največ prispeva k stabilizaciji sosredstva tako, da tudi sama ostaja stabilna in spoštuje svoje vrednote in načela;

10. poziva, naj se varnostne grožnje celovito analizirajo, pri čemer je treba začeti z obravnavo vzrokov za nestabilnost; poudarja, da je treba najprej odpraviti socialno-ekonomske vzroke za sedanje varnostne in migracijske izzive; pozdravlja zavezo EU, da si bo skupaj s partnerji ESP prizadevala za uresničitev ciljev trajnostnega razvoja Združenih narodov; poziva, naj se večja pozornost nameni spodbujanju socialnih pravic, saj je trajnosten gospodarski in socialni razvoj bistven za stabilno sosredstvo; poudarja, da je ustvarjanje delovnih mest ključno za prihodnost večine držav evropskega sosredstva; podpira poseben poudarek na zaposlovanju mladih ter spodbujanju malih in srednje velikih podjetij; poudarja, da sta za to potrebna pristop na več ravneh, od nacionalne do regionalne in lokalne ravni, ter regionalno, podregionalno in čezmejno sodelovanje; poziva, naj se sektorski programi sodelovanja oblikujejo tako, da jih bodo lahko izvajale lokalne in regionalne oblasti;

11. pozdravlja, da je Evropska komisija predstavila predlog za nov partnerski okvir s tretjimi državami in predlog za nov evropski načrt za zunanje naložbe, katerega cilj je odpraviti osnovne vzroke migracij z mobilizacijo naložb, okrepitvijo tehnične pomoči ter podpiranjem gospodarskih in strukturnih reform za izboljšanje poslovnega okolja in okvirnih političnih pogojev; poziva k vključevanju evropskih lokalnih in regionalnih oblasti v ta proces;

12. pričakuje, da se bodo v novih dogovorih o migracijah, o katerih se EU v okviru sporočila o vzpostavitvi novega partnerskega okvira z dne 7. junija 2016 pogaja z Jordanijo in Libanom, ustrezno uravnotežile potrebe beguncev, potrebe in razmere v teh državah ter pričakovanja EU in njenih držav članic ob spoštovanju človekovih pravic in standardov mednarodnega humanitarnega prava;

13. ponavlja svojo zavezo tunizijskim državljanom in poziva k resničnemu, trdnemu in celostnemu partnerstvu med EU in Tunizijo; poudarja, da bi Tunizija z nadaljnjim mirnim in demokratičnim razvojem ter prehodom v gospodarsko in varnostno stabilnost dala zelo pozitiven signal vsem državam ESP; izpostavlja potrebo po znatnem povečanju pomoči EU Tuniziji, da se podpre utrditev demokratičnega prehoda ter spodbudijo naložbe in razvoj v vseh gospodarskih sektorjih in delih družbe, zlasti pri ustvarjanju novih delovnih mest in ohranjanju kakovostnih javnih storitev, ki so dostopne vsem; ugotavlja, da so se začela pogajanja za sklenitev ambicioznega prostotrgovinskega sporazuma med EU in Tunizijo (poglobljen in celovit sporazum o prosti trgovini), in Komisijo poziva, naj sprejme celosten pristop za zagotovitev, da bo ta sporazum koristen za obe strani, pri čemer je treba ustrezno upoštevati znatne gospodarske razlike med pogodbenicama;

14. poziva, naj se beguncev ne pošilja v tretje države in naj se namesto tega lokalne in regionalne oblasti v EU in državah ESP prednostno podpre pri tem, da bodo lahko beguncem zagotovile osnovno oskrbo ustrezne kakovosti ter v sodelovanju z njimi dolgoročno vzpostavile trajnosten socialni in gospodarski razvoj v njihovih izvornih skupnostih in regijah; opozarja, da lahko begunci, ki so prišli v Evropo iz sosednjih držav, v prihodnosti pomenijo vezni člen med EU in sosednjimi državami;

15. zaradi verske radikalizacije, nacionalizma, ekstremizma in terorizma se zavzema za razvoj strategij in zagotavljanje ustreznih instrumentov za spodbujanje medkulturnega dialoga v EU ter z družbo njenih sosednjih držav; opozarja na odgovornost in potencial lokalnih in regionalnih oblasti na tem področju; potreben je tako dialog med politikami kot med akterji civilne družbe in zlasti med državljani;

16. ugotavlja, da so za stabilnost v Evropi nujno potrebni dobri sosedski odnosi z državami ESP in njihovimi sosedami ter da sta še posebej pomembna gospodarsko sodelovanje in politični dialog med EU in Rusko federacijo; opozarja, da je normalizacija gospodarskih in političnih odnosov z Rusijo odvisna od tega, ali bo dogovor iz Minska v celoti izveden; ugotavlja, da se sodelovanje in dialog na podnacionalni ravni ter med akterji civilne družbe in akterji iz gospodarstva nadaljujeta, kar bi bilo treba bolje izkoristiti pri presežanju razlik;

Razlikovanje in regionalno sodelovanje

17. poudarja, da sodelovanje z EU ne bi smelo povzročiti tekmovanja sosednjih držav za najboljše odnose z EU, temveč bi morale prispevati k regionalnemu in teritorialnemu sodelovanju; poudarja, da je nujno potrebna večstranska razsežnost ESP. Večplastne izzive v zvezi s stabilizacijo sosedstva je mogoče obvladati le, če vsi partnerji regije sistematično sodelujejo. EU si mora bolj prizadevati, da bi spodbudila večstranski pristop sosedske politike in pri tem osrednjo vlogo namenila lokalnim in regionalnim oblastem;

18. opozarja na prizadevanje in potencial Odbora regij pri regionalnem sodelovanju, zlasti v okviru Evro-sredozemske skupščine lokalnih in regionalnih oblasti (ARLEM), konference regionalnih in lokalnih oblasti za vzhodno partnerstvo (CORLEAP) ter projektne skupine za Ukrajino; poziva Komisijo in delegacije EU, naj bolje izkoristijo strokovno znanje teh treh organov;

19. ugotavlja, da so se Gruzija, Moldavija in Ukrajina v pričakovanju dolgoročne koristi za svoj demokratični in gospodarski razvoj odločile, da z EU vzpostavijo posebno tesen odnos s podpisom pridružitvenih sporazumov; zaskrbljen je zaradi socialnih stroškov procesov reform, ki bi lahko negativno vplivali na sprejemanje procesa približevanja med prebivalci, in poziva EU, naj s temi državami še tesneje sodeluje pri iskanju možnosti za obvladovanje tega izziva; poudarja, kako pomembne so reforme za decentralizacijo v teh državah za izvajanje sporazumov, ter poziva, naj se prednostno spodbujajo procesi demokratizacije na lokalni in regionalni ravni;

20. poziva k pripravi strategij za preprečitev razmer, v katerih bi morale države izbrati med tesnejšim sodelovanjem z EU in drugimi partnerji; pozdravlja, da so se v najnovjših pogajanjih med EU in Armenijo preučile nove možnosti za tesno sodelovanje z EU, ne da bi bile ogrožene druge mednarodne obveznosti; te izkušnje bi bilo treba uporabiti tudi pri razvoju odnosov z Belorusijo in Azerbajdžanom;

21. poziva k podregionalnim strategijam, ki bi upoštevale zelo raznolike izzive in razmere v južnem sosedstvu, in sicer k strategiji za jadransko-jonsko regijo, strategiji za zahodno Sredozemlje in strategiji za vzhodno Sredozemlje;

22. poziva visoko predstavnico in Komisijo, naj predložita konkretno strategijo za vključevanje sosed sosednjih držav, zlasti Ruske federacije, med države ESP, da bi oživili ta pristop;

23. poudarja, da se partnerstvo začne v obmejnih regijah; poziva Komisijo, naj prizna vlogo teh regij in podpre razvijajoče se čezmejno sodelovanje med lokalnimi in regionalnimi oblastmi v državah evropskega sosedstva ter tako postavi zgled za prihodnje države ESP; poziva k oblikovanju dolgoročnejšega in celovitega načrta, ki bo presegel obstoječi finančni okvir; pri tem poziva k uporabi EZTS med regijami EU in sosednjimi regijami ter k čimprejšnjemu sprejetju sporazuma o usklajeni porazdelitvi sredstev iz skladov EU med programom Interreg Europe in evropskim instrumentom sosedstva, ki naj bi bil namenjen za razvoj vseh regij EU, ki mejijo na države ESP;

Odgovornost in usmerjenost v državljane

24. poudarja, da je lokalna in regionalna odgovornost nujna za uspeh ESP in da morajo biti politike, ukrepi in financiranje EU prilagojeni regionalnim potrebam, pri tem pa je treba sprejeti celovit pristop, ki bo koristil vsem segmentom družbe in spodbujal regionalni razvoj. Lokalne in regionalne oblasti, zlasti iz obmejnih regij, morajo imeti močnejšo vlogo pri dvostranskih akcijskih načrtih, zato je treba okrepiti njihove pravice in pristojnosti ter zagotoviti zadostna finančna sredstva, ki jih te oblasti lahko črpajo;

25. ugotavlja, da podnacionalna raven in širša javnost slabo poznata EU in sporazume, ki jih je sklenila z državami ESP; poziva Komisijo, naj v sodelovanju z delegacijami EU bistveno poveča prepoznavnost programov sodelovanja na lokalni in regionalni ravni, bolje obvešča in izobražuje lokalne in regionalne akterje, zlasti s programi usposabljanja za učitelje in izmenjavo didaktičnega gradiva, ter na podnacionalni ravni okrepi razvoj zmogljivosti za uporabo programov ESP;

26. meni, da je nujno okrepiti vključevanje mladine in udeležbo žensk, ki sta ključna dejavnika za razvoj držav evropskega sosledstva;

27. poziva k večjemu številu konkretnih projektov na lokalni ravni, ki bodo državljanom prinesli vidne rezultate in pozitivno vplivali na njihovo vsakdanje življenje;

Dobro upravljanje, pravna država ter spoštovanje človekovih pravic in državljskih svoboščin

28. ugotavlja, da so dobro upravljanje, pravna država, demokracija ter spoštovanje človekovih pravic in demokratičnih svoboščin temelji stabilnosti; poudarja, da imajo družbe v sosledstvu EU različne zgodovinske izkušnje in danosti ter da standardov demokracije in človekovih pravic ni mogoče uvesti od zunaj ali od zgoraj navzdol, temveč se morajo razviti od spodaj navzgor; poudarja vlogo lokalnih in regionalnih oblasti pri utrjevanju demokracije in pravne države v družbi; poudarja, da so te osnovne vrednote bistvene za ESP in ne smejo biti ogrožene; opozarja, da je treba v partnerske sporazume vključiti učinkovitejše institucionalne mehanizme, s katerimi bo mogoče spremljati, ali partnerji ta načela spoštujejo;

29. opozarja, da je treba izboljšati upravne zmogljivosti v večini držav evropskega sosledstva; ponovno poudarja pripravljenost Odbora regij in njegovih članov ter udeleženih lokalnih oblasti in njihovih nacionalnih združenj za sodelovanje pri programih za razvoj upravnih zmogljivosti v sosednjih državah; poziva Komisijo, naj zagotovi za to potrebne upravne in finančne pogoje; poziva k večjemu podpiranju reform za decentralizacijo v državah evropskega sosledstva; predlaga, naj se s temi državami sprejmejo dogovori o sektorskih pilotnih projektih, za izvajanje katerih bodo odgovorne lokalne in regionalne oblasti, da bi omogočili pridobivanje izkušenj na področju procesov decentralizacije;

30. poziva Komisijo, naj razvije projekte za lokalne in regionalne predstavnike ter lokalne uprave, v okviru katerih bo mogoče organizirati izmenjavo izkušenj z lokalnimi in regionalnimi oblastmi iz EU; poziva k večjemu podpiranju nacionalnih združenj lokalnih in regionalnih oblasti, da bi spodbudili izmenjavo izkušenj med temi oblastmi v državah ESP; se zavzema za znatno razširitev programov partnerstva med mesti, programa za izmenjavo informacij in tehnično pomoč (TALEX) ter programa za medinstitucionalno sodelovanje; poziva Komisijo, naj dejavnosti, ki jih vodi OR ter razvijajo ARLEM, CORLEAP in projektna skupina za Ukrajino, ne podpira le politično, temveč tudi z ustreznimi finančnimi sredstvi;

31. ponovno poziva Evropsko službo za zunanje delovanje, naj kot praktičen ukrep imenuje enotno kontaktno točko za lokalne in regionalne oblasti v vsaki od 16 delegacij Komisije v državah ESP;

Sodelovanje na področju energije

32. ugotavlja, da je tesno sodelovanje pri energetskih vprašanih pomemben del odnosov med EU in njenimi sosedami, saj so mnoge med njimi pomembne dobaviteljce virov energije za države članice; meni, da lahko EU zmanjša svojo odvisnost od zunanjih dobaviteljev in virov energije, če izboljša energetsko učinkovitost na vseh ravneh energetske vrednostne verige, čim bolj poveča uporabo obnovljivih in drugih domačih virov energije ter se osredotoči na okoljsko trajnostna goriva in tehnologije. Tako bo tudi prispevala k doseganju ciljev COP 21, določenih v Parizu; poudarja, da mora sodelovanje med EU in sosednjimi državami na področju energije zajemati predvsem projekte za razvoj energetske infrastrukture in energetske učinkovitost;

33. poudarja, da je lahko Konvencija županov za podnebje in energijo ena od platform za sodelovanje na tem področju, in v zvezi s tem ponuja strokovno znanje in izkušnje ambasadorjev Konvencije županov iz OR pri uresničevanju podnebnih in energetskih ciljev v državah ESP;
34. priznava, da imajo države pravico same odločati o svoji oskrbi z energijo; poziva, naj se pri tem dosledno upoštevajo stališča lokalnih in regionalnih oblasti ter državljanov; opozarja, da številne občine v EU zelo nasprotujejo pridobivanju zemeljskega plina in nafte s hidravličnim lomljenjem, in poziva, naj energetsko sodelovanje z državami ESP temelji na tem, da se pri pridobivanju in predelavi zemeljskega plina in nafte upoštevajo najvišji okoljski standardi EU;
35. poziva k boljši povezanosti energetskih omrežij ne le znotraj EU, temveč tudi med EU in sosednjimi državami ter sosedami sosednjih držav;
36. je zaskrbljen, ker so se v nekaterih državah ESP zelo povišale cene energije; poziva, naj se prizadevanja Komisije za spodbujanje cenovne dostopnosti energije razvijejo v konkretne koncepte za podpiranje prebivalstva v državah ESP, ki ga je prizadela energetska revščina;
37. je trdno prepričan, da bi morali biti novi energetski projekti osredotočeni na diverzifikacijo oskrbe z energijo in ne bi smeli spodkopati statusa držav ESP kot tranzitnih držav;

Ustvarjanje sinergij

38. priporoča boljšo izmenjavo izkušenj, pridobljenih v okviru sodelovanja z vzhodnim in južnim sosedstvom, in pozdravlja s tem povezano prizadevanje članov ARLEM, CORLEAP in projektne skupine za Ukrajino;
39. poziva k večji usklajenosti ESP in programov, ki jih je oblikovala EU za olajšanje begunske situacije v državah evropskega sosedstva;
40. pozdravlja, da je bila v globalni strategiji za zunanjo in varnostno politiko Evropske unije priznana vloga regij, ki „v decentraliziranem svetu pomenijo kritične prostore upravljanja“, in podana zaveza, da „bomo spodbujali in podpirali kooperativne regionalne ureditve po vsem svetu“; visoko predstavnico in ESZD poziva, naj preučita in uporabita izkušnje lokalnih in regionalnih oblasti;

Finančna sredstva

41. poudarja, da finančna sredstva iz evropskega instrumenta sosedstva niso sorazmerna s političnimi cilji in izzivi v sosedstvu EU, ter obžaluje, da pri pregledu ESP ni bilo podano priporočilo za povečanje finančnih sredstev;
42. ugotavlja, da v EU še nikoli prej ni bilo toliko kriz, med katerimi izstopajo begunska kriza, naravne nesreče in oboroženi spopadi, ki ogrožajo temeljne vrednote. Teh kriz pri končnem oblikovanju večletnega finančnega okvira 2014–2020 še ni bilo mogoče predvideti, zato poziva Komisijo, naj predstavi predlog za revizijo večletnega finančnega okvira, pri čemer bi zvišali zgornje meje tako v razdelku 4 kot v razdelku 3, s tem pa tudi bistveno povečali sredstva ESP, med drugim za obvladovanje migracijske in begunske krize, da bi lahko zagotovili sprejem in vključevanje migrantov, za kar so večinoma odgovorne lokalne in regionalne oblasti. Novi večletni finančni okvir je priložnost, da se povečajo sredstva, namenjena izvajanju prednostnih nalog evropske agende o migracijah, tudi njene zunanje razsežnosti;
43. poziva k postopnemu opuščanju prakse, da se finančna sredstva ESP usmerjajo predvsem v sodelovanje z nacionalno ravno, in k določitvi odstotkov financiranja projektov na podnacionalni ravni, ki bodo čim bolj ustrezali pogojem posameznih držav. Finančna sredstva EU je treba prilagoditi potrebam regionalnih in lokalnih akterjev, med drugim s podpiranjem manjših projektov in prožno ureditvijo sofinanciranja. Komisija bi morala preučiti možnost ponovne uvedbe instrumenta za lokalno upravo (LAF), ki ga uporabljajo države pristopnice, in razširitve njegovega področja uporabe na države ESP s strožjimi predpisi za povračila, ki bodo zahtevali izvajanje bolj konkretnih in bolj trajnostnih projektov. Porabo finančnih sredstev je treba pozorno spremljati, tudi v okviru civilne družbe.

V Bruslju, 11. oktobra 2016

Predsednik
Evropskega odbora regij
Markku MARKKULA

Mnenje Evropskega odbora regij – Letalska strategija

(2017/C 088/14)

Poročevalka: Ulrika Carlefall Landergren (SE/ALDE), članica občinskega sveta, Kungsbacka**Referenčni dokumenti:** Sporočilo Komisije Letalska strategija za Evropo

COM(2015) 598 final

Delovni dokument služb Komisije, priložen sporočilu Letalska strategija za Evropo

SWD(2015) 261 final

Predlog uredbe o skupnih pravilih na področju civilnega letalstva in ustanovitvi Agencije Evropske unije za varnost v letalstvu ter razveljavitvi Uredbe (ES) št. 216/2008 Evropskega parlamenta in Sveta

COM(2015) 613 final

POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ

1. se strinja z mnenjem Komisije, da je letalstvo zelo pomembno za gospodarsko rast, zaposlovanje, trgovino in mobilnost znotraj in zunaj EU. Letalstvo je pomembna gospodarska panoga, v kateri se ustvari mnogo delovnih mest;
2. poudarja družbeni pomen zračnega prometa in njegovo pomembno vlogo v teritorialni koheziji, zlasti zato, ker odročnim in redko poseljenim regijam, vključno z otoki in najbolj oddaljenimi regijami, omogoča dostop do večjih skupnih trgov in kulturno izmenjavo. Konkurenčno in trajnostno evropsko letalstvo je pomembno tudi za razvoj na lokalni in regionalni ravni;
3. se strinja s Komisijo, da je glede na strukturne spremembe, do katerih je prišlo v zadnjih nekaj letih na mednarodnem trgu zračnega prometa, potrebna krovna letalska strategija, in odobrava cilj strategije, v skladu s katerim naj bi podprli mobilnost državljanov EU, izboljšali konkurenčnost ter dosegli okoljsko, gospodarsko in socialno trajnost celotne vrednostne verige v letalskem prometu EU;
4. poudarja, da imajo lokalne in regionalne oblasti odločilno vlogo pri razvoju letališč in zračnega prometa, saj so odgovorne za kakovost življenja prebivalcev, okoljske razmere in prostorsko načrtovanje. Trajnostni nadaljnji razvoj zračnega prometa v Evropi ter učinkovito izkoriščanje in povečanje letaliških zmogljivosti zahtevajo odprto in pregledno sodelovanje na področju prostorskega načrtovanja med lokalnimi in regionalnimi oblastmi ter predstavniki letalstva in letališč, ki temelji na zaupanju. To je nujno, da se lahko doseže raven sprejemljivosti, ki jo potrebuje evropsko letalstvo za krepitev konkurenčnosti in ohranjanje vodilne vloge;
5. ob upoštevanju navedenega meni, da je obžalovanja vredno, da lokalna in regionalna raven ter lokalne in regionalne oblasti pri navajanju potrebnih skupnih prizadevanj in sodelovanja niso omenjene. Prav tako tudi ni teritorialne in prostorske perspektive ter niso upoštevani vplivi na okolje na lokalni in regionalni ravni, kar je nujen pogoj za dolgoročen razvoj letalstva. Predstavniki letalstva se tega zavedajo, vendar pa to v strategiji ni izraženo;

Razvoj trga zračnega prometa

6. meni, da je liberalizacija evropskega trga zračnega prometa regijam in njihovim prebivalcem v zadnjih dvajsetih letih prinesla mnoge koristi, in podpira predlagane ukrepe za spodbujanje razvoja trga zračnega prometa, med drugim pogajanja o celovitih letalskih sporazumih na ravni EU z več državami in regijami, pa tudi pogajanja o pravilih konkurence, saj lahko ti ukrepi prispevajo k dodatni liberalizaciji zračnega prometa in jamčijo enake konkurenčne pogoje za pošteno konkurenco v letalstvu. Celoviti letalski sporazumi, sklenjeni v teh pogajanjih, morajo spoštovati temeljne konvencije Mednarodne organizacije dela;

7. se zaveda vpliva liberalizacije na letalstvo EU in glede tega opozarja na največje nove izzive, s katerimi se sooča ta panoga, in sicer je treba spodbujati uravnotežen teritorialni razvoj, poskrbeti, da bodo sedanja in nova delovna mesta v skladu z evropskimi standardi, ter upoštevati pravila o državni pomoči;

Pomanjkanje zmogljivosti v zraku in na trgu?

8. v zvezi z zmogljivostmi v zraku ugotavlja, da pogovori z udeleženci na trgu dajejo vtis, da v zračnem prostoru ni pomanjkanja zmogljivosti in so zamude povprečno zelo omejene. Pri tem je še precej manevrskega prostora za povečanje učinkovitosti in boljšo okoljsko uspešnost ter znižanje stroškov z uresničitvijo enotnega evropskega neba (Single European Sky) ter izvajanjem rezultatov projekta SESAR, med drugim s pomočjo skupnih standardov, ki lahko prispevajo k odprtju trga za sisteme upravljanja zračnega prometa. Zmogljiv in povezan sistem upravljanja zračnega prometa je koristen za regije in je v njihovem interesu, kar zlasti velja za odročne regije z majhnimi letališči. Daljinsko vodeni nadzor zračnega prometa je primer nove tehnologije, ki lahko zagotovi učinkovitejše delovanje majhnih regionalnih letališč;

9. podpira predlog za razvoj strateškega načrtovanja za upravljanje letaliških zmogljivosti na ravni EU v primeru, ko na nekaterih večjih letališčih zmogljivosti primanjkuje, na mnogih drugih letališčih pa so neizkoriščene. Ker na splošno obstajajo presežne zmogljivosti, je smiselno zagotoviti učinkovitejšo uporabo že obstoječe infrastrukture, kar bi imelo tudi očiten okoljski vpliv. Tovrstno načrtovanje na nacionalni in regionalni ravni mora izhajati iz teritorialne razsežnosti. Zlasti pomembno je vprašanje, kako najbolje izkoristiti obstoječe letališke zmogljivosti. V strategiji so poudarjene razlike v povezljivosti med različnimi regijami, ki jih ni vselej mogoče pojasniti z različnimi lokalnimi okoliščinami ali razlikami v povpraševanju in pogojih ponudbe. Zaradi teh razlik so nekatere regije v precej podrejenem konkurenčnem položaju, celotni potencial se izkorišča slabše in neenakomerno ter slabi se teritorialna kohezija. Prizadevati si je treba za ustrezno regionalno povezanost vseh evropskih regij, vendar je treba preprečiti, da bi se povečalo število nerentabilnih letališč in da bi prišlo do izkrivljanja konkurence v primerih, ko obstajajo pogoji za delovanje trga;

10. pozdravlja, da bo Komisija še naprej sodelovala z opazovalno skupino za letališča pri spremljanju razvoja povezljivosti znotraj in zunaj Evrope, da bi opredelila pomanjkljivosti in sprejela ustrezne ukrepe. Usklajena in neprestana analiza povezljivosti regij z vidika obstoječega povpraševanja, ki bi vsebovala podatke o regijah, ki niso dovolj povezane, ter o obstoječih letaliških zmogljivostih, bi bila dragocena podlaga za načrtovanje uporabe in razvoja letaliških zmogljivosti. Ukrepi načrtovanja za izboljšanje dostopnosti in povečanje ciljnega območja bi lahko vplivali na privlačnost premalo izkoriščenih letališč. Tovrstno načrtovanje mora obsegati tako potniški kot tudi tovarni promet, temeljiti na intermodalni osnovi ter upoštevati gospodarske, socialne in okoljske posledice;

11. ugotavlja, da Komisija v strategiji poziva Svet in Evropski parlament, naj čim prej sprejmeta revidirano uredbo o dodeljevanju slotov, ki jo je predložila leta 2011. Regionalni povezljivosti bi bilo treba dati večjo prednost, kot ji je bila namenjena v času objave predloga revidirane uredbe, zato bi bilo treba predlog za revizijo uredbe o dodeljevanju slotov spremeniti, da se regionalni povezljivosti nameni večja prednost;

Letalski prevoz tovora

12. opozarja, da prevoz tovora predstavlja pomemben del sektorja zračnega prevoza, vendar je v letalski strategiji popolnoma prezrt. Letalski prevoz tovora je bistven del tovarnega prevoza in logistike, vpliva na razvojne možnosti regij, zlasti najbolj oddaljenih, in je pomemben element regionalnega načrtovanja. Pomembno je, da se tovarni promet upošteva pri načrtovanju z vidika intermodalne logistike. V obsežni letalski strategiji EU je treba upoštevati tudi letalski prevoz tovora z vidika letaliških zmogljivosti, intermodalnosti in logistične mreže ter še posebej obremenitve s hrupom zaradi poznih večernih, nočnih in zgodnjih jutranjih letov;

Povezljivost

13. ugotavlja, da je razvojni potencial neke regije močno odvisen od kakovosti njenih mednarodnih povezav. Z regionalnega vidika je prednostna naloga sektorja zračnega prevoza zagotoviti dobro povezljivost. Zato si po mnenju OR regije upravičeno prizadevajo za močnejšo in boljše povezanost z vzpostavitvijo letalskih linij. Za letališča v najbolj oddaljenih regijah so te zračne povezave nujne zaradi njihove geografske lege in zato, ker drugih možnosti za prevoz ni. V zvezi s tem bi lahko spodbujali uvedbo novih direktnih letalskih povezav in trženje destinacij. Pri tem je treba poskrbeti za preglednost, da ne bi prišlo do izkrivljanja konkurence in izgube verodostojnosti;

14. hkrati poudarja, da se povezljivost regij zagotavlja zlasti s celostnimi intermodalnimi prometnimi sistemi. Letalo je sicer pomembno prevozno sredstvo za dolge razdalje in za celinske in medcelinske povezave, vendar je za potovanje od vrat do vrat in večje udobje celotnega potovanja odločilno, kako dobro je letalski promet z ostalimi prevoznimi sredstvi vpet v povezan prometni sistem. V zvezi s tem je treba tudi opozoriti, da so zaposleni na letališčih oziroma v njihovi bližini odvisni od javnih prevoznih sredstev, ki ustrezajo njihovem urniku (večinoma zunaj običajnega delovnega časa);

Letališke pristojbine kot instrument upravljanja

15. poudarja pomen preglednosti in dialoga med letališči in letalskimi prevozniki pri določanju letaliških pristojbin. OR se poleg tega zavzema, da se v letalsko strategijo EU zapiše poziv k usklajenemu pobiranju letaliških pristojbin za okoljske vidike v zvezi s hrupom in kakovostjo zraka. Obsežna in usklajena uporaba z okoljem povezanih letaliških pristojbin bi morala močno pripomoči k usmerjanju in biti ena od mnogih spodbud, ki lahko skupaj z ekonomskimi instrumenti za zmanjšanje porabe goriva in vpliva na okolje prispevajo k hitrejši prenovi letalskih flot, ki je zaželeno z vidika podnebne in okoljske politike. OR se poleg tega zavzema za to, da strategija na splošno upošteva vprašanje spodbud za pospešeno prenovno letalskih flot, da se zmanjša vpliv zračnega prometa na okolje in podnebje;

Spodbujanje regij s slabimi prometnimi povezavami

16. obžaluje, da Komisija v strategiji ne namenja pozornosti vlogi in pomenu regionalnih letališč za razvoj zračnega prometa. Pri uravnoteženem pristopu, ki ga želi Komisija uporabiti v skladu s smernicami za državno pomoč za letališča in letalske družbe (UL C 99, 4.4.2014, str. 3), je treba upoštevati nujnost regionalnega razvoja in povezanosti vseh evropskih regij, zlasti redko poseljenih, odročnih in najbolj oddaljenih območij, kjer obstaja jasna nevarnost, da trg teh regionalnih potreb ne bo upošteval. OR poudarja, da je obveznost javne službe na področju prevoza z regionalnega vidika odločilnega pomena. Nujno pa je tudi upoštevati, da je regionalnim letališčem treba omogočiti prejemanje podpore, da bi si dolgoročno lahko trajno zagotovila finančno rentabilnost. Za najbolj oddaljena, odročna in redko poseljena območja ter tista, ki iz drugih razlogov trenutno nimajo dobrih povezav, so letalske povezave z nacionalnimi gospodarskimi in upravnimi središči ter vozlišči zračnega prometa, ki omogočajo nadaljnje potovanje, dolgoročno življenjskega pomena. Za ustvarjanje ustreznih pogojev za razvoj teh regij so v mnogih primerih potrebna javna naročila, pomoč za naložbe in pomoč za tekoče poslovanje za letališča ter zagotovitev slotov za vzlete in pristanke v času največje obremenitve zračnega prometa na vozliščih, ki omogočajo povezovalne lete do evropskih in medcelinskih destinacij. To je nujen pogoj za teritorialno kohezijo v EU, zato OR meni, da bi letalska strategija to morala jasno odražati. OR znova poudarja svoje stališče, da bi se morala Komisija osredotočiti na velika letališča in da se ukrepi državne pomoči za majhna letališča s povprečnim prometom manj kot 300 000 potnikov na leto ne bi smeli obravnavati kot državna pomoč, saj ne morejo bistveno vplivati na trgovino med državami članicami, ker s strukturnega vidika ne morejo pokrivati kapitalskih in obratovalnih stroškov⁽¹⁾ in ker javna podpora prispeva k razvoju varne in ekonomsko vzdržne infrastrukture zračnega prometa v regijah s slabimi prometnimi povezavami⁽²⁾. Takšno določbo bi vsekakor morale spremljati znatno povešanje praga (trenutno znaša 200 000 potnikov letno), ki omogoča izjemo za pomoč letališčem, ki zagotavljajo storitve splošnega gospodarskega pomena; ta prag bi moral

⁽¹⁾ Mnenje OR o smernicah EU o državni pomoči letališčem in letalskim prevoznikom z dne 28. novembra 2013, COTER-V-043 (UL C 114, 15.4.2014, str. 11).

⁽²⁾ Glej sklep Evropske komisije o letališču Angoulême, 23.7.2014: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-14-498_en.htm.

spet znašati 1 milijon potnikov letno, kot pred sprejetjem t. i. svežnja Almunie o storitvah splošnega gospodarskega pomena. Pogoj za takšen ukrep mora biti, da primerne povezave ni mogoče zagotoviti na noben drug način;

17. meni, da je uporaba predpisov o državni pomoči, zlasti smernic za državno pomoč za letališča in letalske družbe iz leta 2014, v povezavi s predpisi EU o storitvah splošnega gospodarskega pomena prezapletena. To povzroča negotovost v zvezi z vprašanjem, kako lahko lokalne in regionalne oblasti finančno podprejo regionalna letališča. Obravnava tovrstnih vprašanj v Komisiji je zelo dolgotrajna, zato bi bilo treba natančneje določiti in pospešiti postopke odobravanja. Negotovost in zamude pri obravnavi na splošno otežujejo vzdrževanje ustrezne povezanosti manjših, odročnih in najbolj oddaljenih regij, to pa lahko negativno vpliva na gospodarski razvoj teh regij;

18. v zvezi z revizijo uredbe o splošnih skupinskih izjemah⁽³⁾, katere namen je izvzeti državno pomoč za letališko infrastrukturo iz zahteve po obvezni prijavi, OR izrecno podpira pristop Evropske komisije k investicijski podpori za regionalna letališča, in sicer, da „ni primerno določiti praga za priglasitev v smislu zneska pomoči, saj je učinek ukrepa pomoči na konkurenco odvisen predvsem od velikosti letališča in ne velikosti naložbe“. OR od Komisije tudi pričakuje, da bo opredelilve „pojmov na področju pomoči za regionalna letališča“ prilagodila že obstoječi zakonodaji EU;

Raziskave in inovacije

19. pozdravlja, da se v strategiji poudarja pomen raziskav in razvoja ter inovacij za ohranjanje vodilne vloge Evrope na področju zračnega prometa in letalske industrije. OR poudarja vlogo regij, zlasti tudi v zvezi z njihovo odgovornostjo za delo na področju regionalnega razvoja, ki poteka v sodelovanju z javnim in zasebnim sektorjem ter visokim šolstvom na področju raziskav, razvoja in inovacij. Raziskave in razvoj, ki lahko pripomorejo k zavezitvi okoljskih vplivov zračnega prometa, so še posebej v interesu lokalnih in regionalnih oblasti. Pomembno raziskovalno področje je na primer razvoj cenovno ugodnih nefosilnih goriv za zračni promet;

Brepilotni zrakoplovi

20. je prepričan, da je na lokalni in regionalni ravni velik potencial za uporabo brezpilotnih zrakoplovov, zlasti v redko poseljenih evropskih regijah, in podpira cilj, da bi Evropa postala pionir pri razvoju in uporabi tehnologije brezpilotnih zrakoplovov. Kot primer za področje uporabe z velikim razvojnim potencialom je treba navesti kmetijstvo, kjer uporaba brezpilotnih zrakoplovov dolgoročno lahko prispeva k povečanju učinkovitosti. Pričakuje se, da se bo nabor storitev, ki se lahko opravljajo z brezpilotnimi zrakoplovi, bistveno razširil in povečal, kar bi zelo koristilo podjetjem in državljanom. Hkrati vse večja uporaba brezpilotnih zrakoplovov pomeni tudi, da je treba obravnavati in rešiti probleme, povezane z varnostjo v zračnem prostoru in na tleh, vprašanje varovanja zasebnosti, uporabo radijskih frekvenc ter vprašanja odgovornosti in sprejemanja v javnosti. OR je v zvezi s tem izvedel oceno teritorialnega učinka uporabe brezpilotnih zrakoplovov na lokalni in regionalni ravni. Odbor se zavzema za osnovne predpise na evropski ravni za uporabo brezpilotnih zrakoplovov, ki morajo temeljiti na tveganjih, biti usklajeni in upoštevati načelo subsidiarnosti; poudarja, da je potreben dialog med Evropsko agencijo za varnost v letalstvu (EASA), ki je zadolžena za temeljna regulativna vprašanja, in ustreznimi akterji na nacionalni, regionalni in lokalni ravni v državah članicah. Tehnologija brezpilotnih zrakoplovov daje letalstvu drugačno lokalno in regionalno pokritost kot prej in to prostorsko razsežnost je treba v zakonih in predpisih priznati. Ti splošni usklajeni predpisi za uporabo brezpilotnih zrakoplovov morajo vključevati predpise o certificiranju in homologaciji, ki določajo izobrazbo in usposobljenost za upravljanje in vzdrževanje brezpilotnih zrakoplovov, da se zagotovi prosto gibanje teh strokovnjakov ter svoboda ustanavljanja podjetij kjer koli v EU;

Podnebje, okolje in intermodalnost – prostorsko načrtovanje za trajnostni razvoj

21. z začudenjem ugotavlja, da se podnebno vprašanje, ki je eden od absolutno največjih skupnih izzivov za prihodnost, v strategiji obravnava le na kratko. V zvezi s tem poudarja, da je razdrobljenost evropskega neba in pomanjkanje blažilnih

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/competition/consultations/2016_gber_review/index_en.html.

ukrepov na globalni ravni treba obravnavati kot pomembna dejavnika, ki zavirata zmanjševanje emisij ogljikovega dioksida. Vzpostavitev globalnega mehanizma za zaježitev posledic letalstva za podnebje v okviru Mednarodne organizacije za civilno letalstvo (ICAO) je dobra in pomembna namera, vendar pa to ne sme biti ovira, da v skladu s ciljem, navedenim v strategiji, da se ohranjajo in sčasoma krepijo okoljski standardi, ne bi imeli večjih ambicij, kot so osnovni cilji, ki jih določa ICAO. Posebno pozornost je treba nameniti zmanjšanju vsakršnih težav z dostopnostjo in konkurenčnostjo v primeru regij iz člena 349 PDEU;

22. obžaluje, da letalski sektor (skupaj s pomorskim) ni bil upoštevan v lanskem pariškem sporazumu o podnebnih spremembah. Sicer poudarja, da leti znotraj EU že sodijo v sistem EU za trgovanje z emisijami (EU ETS), vendar odločno spodbuja k uporabi takšnega mehanizma tudi zunaj EU, da se zaježijo emisije ogljikovega dioksida. Zato OR odločno poziva ICAO, naj na naslednjem, 39. zasedanju skupščine naredi korak naprej na tem področju;

23. poudarja, da je blažitev podnebnih sprememb odgovornost, ki jo morajo skupaj prevzeti vsi akterji; pomembno je, da se obravnava s širšega vidika in da se vplivi zračnega prometa na podnebje ne obravnavajo izolirano. Promet po kopnem in letališke dejavnosti ustvarjajo na lokalni in regionalni ravni pomemben del (do 50 %) emisij ogljikovega dioksida. Sodelovanje med lokalnimi in regionalnimi organi, zasebnimi podjetji in letališči za razvoj intermodalnih prometnih rešitev z manj vplivi na podnebje, je primer pobude, ki lahko jasno prispeva k zmanjšanju podnebnih posledic. Mnoga letališča izvajajo ambiciozne programe, ki prispevajo k občutnemu zmanjšanju emisij ogljikovega dioksida na evropskih letališčih. OR meni, da je treba v letalski strategiji nameniti pozornost odgovornosti in potencialu lokalne in regionalne ravni pri aktivnem omejevanju emisij ogljikovega dioksida v zračnem prometu;

24. meni, da je hrup, ki ga povzročajo letala, velik problem, ki ga je treba rešiti, da bi se letalstvo v EU lahko nadalje razvijalo. OR z začudenjem ugotavlja, da se ta tako pomembna problematika, povezana z zračnim prometom, tako pomanjkljivo obravnava. Letalski hrup povzroča velike zdravstvene probleme in zmanjšuje kakovost življenja. Ker so lokalne in regionalne oblasti odgovorne za zdravje, varnost in dobro počutje prebivalcev ter za prostorsko načrtovanje, imajo pomembno vlogo pri zmanjšanju hrupa, ki ga povzročajo letala v okolici letališč, in reševanju s tem povezanih navzkrižij interesov;

25. poleg tega poziva, da se temeljito proučijo ostali okoljski vplivi zračnega prometa, zlasti emisije dušikovega oksida in delcev. Strategija navaja pričakovane rezultate projektov raziskav in razvoja, kot sta Čisto nebo in SESAR; s pomočjo letnega okoljskega poročila naj bi EU, države članice in letalski sektor lažje spremljali okoljsko uspešnost zračnega prometa ter ocenjevali učinkovitost različnih ukrepov. OR pozdravlja to sistematično, dosledno in redno ocenjevanje okoljske uspešnosti. Za lokalne in regionalne oblasti je izjemno pomembno, da imajo dostop do podatkov nižje geografske ravni;

26. meni, da je treba v letalski strategiji izrecno priznati odločilno vlogo lokalnih in regionalnih oblasti, in poziva k razvoju ustreznega sodelovanja med upravljavci letališč ter lokalnimi in regionalnimi oblastmi. Pri tem je treba poudariti primere dobre prakse, da se spodbudi in podpre tovrsten razvoj;

27. v zvezi z vplivi na okolje se zavzema za dva temeljna pristopa, ki se morata dopolnjevati. V okviru prvega je treba omejiti nastanek emisij pri viru, na kar imajo velik vpliv mednarodni standardi in instrumenti. V okviru drugega je pomembno izvajanje prostorskega načrtovanja in drugih ukrepov na lokalni in regionalni ravni, pri čemer lokalne in regionalne oblasti, letališča in letalski sektor sodelujejo z namenom, da se omejijo lokalne emisije oziroma njihove posledice. V strategiji sta popolnoma spregledana pomen načrtovanja na lokalni in regionalni ravni ter ključna vloga lokalnih in regionalnih oblasti v zvezi s tem, kar je velika pomanjkljivost.

V Bruslju, 12. oktobra 2016

Predsednik
Evropskega odbora regij

Markku MARKKULA

Mnenje Evropskega odbora regij – Evropski sistem jamstva za vloge (ESJV)

(2017/C 088/15)

Poročevalec:	Hans-Jörg Duppré (DE/EPP), predsednik okrožnega sveta, deželno okrožje Südwestpfalz
Referenčni dokument:	Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (EU) št. 806/2014 za vzpostavitev evropskega sistema jamstva za vloge COM(2015) 586 final

I. PREDLOGI SPREMEMB

Predlog spremembe 1

Uvodna izjava 6

<i>Predlog Komisije</i>	<i>Predlog spremembe OR</i>
<p>Nedavna kriza je pokazala, da je delovanje notranjega trga morda ogroženo in da je tveganje finančne razdrobljenosti vse večje. Propad banke, ki je razmeroma velika v primerjavi z nacionalnim bančnim sektorjem, ali sočasni propad dela nacionalnega bančnega sektorja lahko nacionalne SJV izpostavi velikim lokalnim pretresom kljub dodatnim mehanizmom financiranja, ki jih določa Direktiva 2014/49/EU Evropskega parlamenta in Sveta. Ta izpostavljenost nacionalnih SJV velikim lokalnim pretresom lahko prispeva k negativnim povratnim učinkom med bankami in njihovimi državami, kar ogroža homogenost zaščite vlog in prispeva k pomanjkanju zaupanja med vlagatelji ter posledično vodi v nestabilnost trga.</p>	<p>Nedavna kriza je pokazala, da je delovanje notranjega trga morda ogroženo in da je tveganje finančne razdrobljenosti vse večje. Propad banke, ki je razmeroma velika v primerjavi z nacionalnim bančnim sektorjem, ali sočasni propad dela nacionalnega bančnega sektorja lahko nacionalne SJV izpostavi velikim lokalnim pretresom kljub dodatnim mehanizmom financiranja, ki jih določa Direktiva 2014/49/EU Evropskega parlamenta in Sveta, če nacionalni SJV, ki jih je treba vzpostaviti s to direktivo, niso v celoti uvedeni in finančno zadostno zaščiteni. Ta izpostavljenost nacionalnih SJV velikim lokalnim pretresom lahko prispeva k negativnim povratnim učinkom med bankami in njihovimi državami, kar ogroža homogenost zaščite vlog in prispeva k pomanjkanju zaupanja med vlagatelji ter posledično vodi v nestabilnost trga.</p>

Obrazložitev

S spremembo želimo pojasniti, da so nacionalni SJV, ki jih določa Direktiva 2014/49/EU in jih je treba uvesti v nacionalno zakonodajo, še posebej ranljivi, kadar niso v celoti uvedeni in v nacionalnih skladih ni zadosti sredstev.

Predlog spremembe 2

Uvodna izjava 8

<i>Predlog Komisije</i>	<i>Predlog spremembe OR</i>
<p>Čeprav Direktiva 2014/49/EU znatno izboljšuje zmogljivost nacionalnih shem za izplačilo nadomestil vlagateljem, so potrebne učinkovitejšje ureditve jamstva za vloge na ravni bančne unije, da se zagotovijo zadostna finančna sredstva za utrditev zaupanja vseh vlagateljev in s tem zaščiti finančna stabilnost. ESJV bi okrepil odpornost bančne unije na prihodnje krize z bolj razširjeno delitvijo tveganja ter ponudil enako zaščito zavarovanim vlagateljem, kar bi podprlo ustrezno delovanje notranjega trga.</p>	<p>Čeprav Direktiva 2014/49/EU znatno izboljšuje zmogljivost nacionalnih shem za izplačilo nadomestil vlagateljem, so morebiti potrebne učinkovitejšje ureditve jamstva za vloge na ravni bančne unije, da se zagotovijo zadostna finančna sredstva za utrditev zaupanja vseh vlagateljev in s tem zaščiti finančna stabilnost. Delujoč ESJV bi okrepil odpornost bančne unije na prihodnje krize z bolj razširjeno delitvijo tveganja ter ponudil enako zaščito zavarovanim vlagateljem, kar bi podprlo ustrezno delovanje notranjega trga. Pogoj za to pa je, da se v vseh državah članicah z izvajanjem Direktive 2014/49/EU ustvarijo enaki pogoji, kar Evropska komisija preveri z oceno, ki jo opravi do 31. decembra 2016 v okviru poročila. Komisija bo v skladu s svojimi smernicami za boljše pravno urejanje do istega datuma opravila oceno učinka obravnavanega predloga, v kateri bo med drugim upoštevala tudi vidike institucionalne zaščite.</p>

Obrazložitev

V členu 19(5) Direktive 2014/49/EU je določeno, da Evropska komisija do leta 2019 predloži poročilo o načinu delovanja nacionalnih SJV znotraj evropskega sistema. Ker je bil zdaj objavljen predlog uredbe predložen že pred objavo in temelji neposredno na delujočih nacionalnih SJV, bi morala Evropska komisija poročilo predložiti še letos, da omogoči razpravo, usmerjeno v prakso. Enako velja za oceno učinka, ki jo je treba opraviti.

Predlog spremembe 3

Uvodna izjava 15

<i>Predlog Komisije</i>	<i>Predlog spremembe OR</i>
<p>Da se zagotovijo enaki konkurenčni pogoji znotraj celotnega notranjega trga, je ta uredba skladna z Direktivo 2014/49/EU. Dopolnjuje pravila in načela iz navedene direktive, da se zagotovi pravilno delovanje ESJV ter da je zanj na voljo ustrezno financiranje. Materialno pravo o jamstvu vlog, ki se bo uporabljalo v okviru ESJV, bo zato v skladu s pravom, ki ga uporabljajo nacionalni SJV ali imenovani organi nesodelujočih držav članic, usklajenim z Direktivo 2014/49/EU.</p>	<p>Da se zagotovijo enaki konkurenčni pogoji znotraj celotnega notranjega trga, je ta uredba skladna z Direktivo 2014/49/EU. Dopolnjuje pravila in načela iz navedene direktive, da se zagotovi pravilno delovanje ESJV ter da je zanj na voljo ustrezno financiranje. Pri tem zlasti upošteva soodvisnost med stabilnim gospodarstvom in dejavnostjo lokalnih in regionalnih bank ter spodbujevalnih bank. Te ustanove v prvi vrsti finančno podpirajo ukrepe spodbujanja na lokalni, regionalni in nacionalni ravni. Materialno pravo o jamstvu vlog, ki se bo uporabljalo v okviru ESJV, bo zato v skladu s pravom, ki ga uporabljajo nacionalni SJV ali imenovani organi nesodelujočih držav članic, usklajenim z Direktivo 2014/49/EU.</p>

Obrazložitev

S spremembo želimo zagotoviti, da bo vloga javnih bank v predlogu zadostno upoštevana.

Predlog spremembe 4

Člen 1(3)

<i>Predlog Komisije</i>	<i>Predlog spremembe OR</i>
<p>člen 2 se nadomesti z naslednjim:</p> <p>„Člen 2</p> <p>Področje uporabe</p> <p>1. Za namene EMR se ta uredba uporablja za naslednje subjekte:</p> <p>(a) kreditne institucije s sedežem v eni od sodelujočih držav članic;</p> <p>(b) nadrejene družbe, vključno s finančnimi holdingi in mešanimi finančnimi holdingi, s sedežem v eni od sodelujočih držav članic, kadar so predmet konsolidiranega nadzora, ki ga izvaja ECB v skladu s členom 4(1) (g) Uredbe (EU) št. 1024/2013;</p> <p>(c) investicijska podjetja in finančne institucije s sedežem v eni od sodelujočih držav članic, kadar so zajete pod konsolidiran nadzor nadrejene družbe, ki ga izvaja ECB v skladu s členom 4(1)(g) Uredbe (EU) št. 1024/2013.</p> <p>2. Za namene ESJV se ta uredba uporablja za naslednje subjekte:</p> <p>(a) sodelujoče sisteme jamstva za vloge, kot so opredeljeni v točki (1) člena 3(1a);</p> <p>(b) kreditne institucije, vključene v sodelujoče sisteme jamstva za vloge.</p> <p>Kadar ta uredba ustvarja pravice ali obveznosti za sodelujoči SJV, ki ga upravlja imenovani organ, kot je opredeljeno v točki (18) člena 2(1) Direktive 2014/49/EU, se šteje, da so pravice in obveznosti enake kot za imenovane organe.“;</p>	<p>člen 2 se nadomesti z naslednjim:</p> <p>„Člen 2</p> <p>Področje uporabe</p> <p>1. Za namene EMR se ta uredba uporablja za naslednje subjekte:</p> <p>(a) kreditne institucije s sedežem v eni od sodelujočih držav članic;</p> <p>(b) nadrejene družbe, vključno s finančnimi holdingi in mešanimi finančnimi holdingi, s sedežem v eni od sodelujočih držav članic, kadar so predmet konsolidiranega nadzora, ki ga izvaja ECB v skladu s členom 4(1) (g) Uredbe (EU) št. 1024/2013;</p> <p>(c) investicijska podjetja in finančne institucije s sedežem v eni od sodelujočih držav članic, kadar so zajete pod konsolidiran nadzor nadrejene družbe, ki ga izvaja ECB v skladu s členom 4(1)(g) Uredbe (EU) št. 1024/2013.</p> <p>2. Za namene ESJV se ta uredba uporablja za naslednje subjekte:</p> <p>(a) sodelujoče sisteme jamstva za vloge, kot so opredeljeni v točki (1) člena 3(1a);</p> <p>(b) kreditne institucije, vključene v sodelujoče sisteme jamstva za vloge.</p> <p>3. Za namene ESJV pa se ta uredba ne uporablja za spodbujevalne banke v skladu s točko 16 (nova) člena 3 (1).</p> <p>Kadar ta uredba ustvarja pravice ali obveznosti za sodelujoči SJV, ki ga upravlja imenovani organ, kot je opredeljeno v točki (18) člena 2(1) Direktive 2014/49/EU, se šteje, da so pravice in obveznosti enake kot za imenovane organe.“;</p>

Obrazložitev

Spodbujevalne banke se močno razlikujejo od običajnih bančnih modelov. Čeprav se refinancirajo na kapitalskem trgu, je zaradi načina njihovega dela in obsega razpoložljivega kapitala njihovo tveganje insolventnosti zelo majhno, zato jih je treba izvzeti iz določb o SJV.

Predlog spremembe 5

Člen 1(4)

<i>Predlog Komisije</i>	<i>Predlog spremembe OR</i>
<p>člen 3 se spremeni:</p> <p>(a) v odstavku 1 se dodajo naslednje točke (55), (56) in (57):</p> <p>(55) „sodelujoči sistemi jamstva za vloge“ ali „sodelujoči SJV“ pomeni sisteme jamstva za vloge, kot so opredeljeni v točki (1) člena 2(1) Direktive 2014/49/EU, ki so vzpostavljeni in uradno priznani v sodelujoči državi članici;</p> <p>(56) „dogodek, ki povzroči izplačilo“ pomeni pojav nerazpoložljive vloge, kot je opredeljena v točki (8) člena 2(1) Direktive 2014/49/EU, v povezavi s kreditno institucijo, vključeno v sodelujoči SJV;</p> <p>(57) „razpoložljiva finančna sredstva jamstvenega sklada za vloge“ pomeni gotovino, vloge in sredstva z nizkim tveganjem, ki se lahko unovčijo v obdobju, ki ne presega obdobja iz člena 8(1) Direktive 2014/49/EU.“;</p>	<p>člen 3 se spremeni:</p> <p>(a) v odstavku 1 se dodajo naslednje točke (16) (nova), (55), (56) in (57):</p> <p>(16) (nova) „Spodbujevalna banka“ je vsako podjetje ali subjekt, ki ga ustanovi enota centralne ali regionalne ravni države in daje spodbujevalne kredite na nekonkurenčni in neprofitni osnovi z namenom spodbujanja ciljev javne politike zadevne države, pod pogojem, da ta raven države zaščiti ekonomske temelje podjetja ali subjekta in ohrani njegovo sposobnost delovanja med celotno življenjsko dobo, ali da centralna ali regionalna raven države neposredno ali posredno jamči vsaj za 90 % njegovega prvotnega financiranja ali danega spodbujevalnega kredita;</p> <p>(55) „sodelujoči sistemi jamstva za vloge“ ali „sodelujoči SJV“ pomeni sisteme jamstva za vloge, kot so opredeljeni v točki (1) člena 2(1) Direktive 2014/49/EU, ki so vzpostavljeni in uradno priznani v sodelujoči državi članici;</p> <p>(56) „dogodek, ki povzroči izplačilo“ pomeni pojav nerazpoložljive vloge, kot je opredeljena v točki (8) člena 2(1) Direktive 2014/49/EU, v povezavi s kreditno institucijo, vključeno v sodelujoči SJV;</p> <p>(57) „razpoložljiva finančna sredstva jamstvenega sklada za vloge“ pomeni gotovino, vloge in sredstva z nizkim tveganjem, ki se lahko unovčijo v obdobju, ki ne presega obdobja iz člena 8(1) Direktive 2014/49/EU.“;</p>

Obrazložitev

Treba je uporabiti opredelitev iz člena 3(27) v Oddelku 1 Uredbe (EU) 2015/63, saj je bolj dosledna, ker vsebuje vse bistvene elemente in ker se je treba v pravnih aktih izogibati različnim opredelitvam pojmov.

Predlog spremembe 6

Člen 74c(5)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
<p>Na Komisijo se prenese pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov v skladu s členom 93 za določitev metode za izračun prispevkov na podlagi tveganja v skladu z odstavkom 2 tega člena.</p>	<p>Komisija poda predloge za določitev metode za izračun prispevkov na podlagi tveganja v skladu z odstavkom 2 tega člena.</p>
<p>Komisija sprejme prvi delegirani akt, v katerem določi metodo za izračun prispevkov, ki jih je treba plačati sodelujočim SJV in samo v obdobju pozavarovanja v jamstveni sklad za vloge. V tem delegiranem aktu izračun temelji na znesku kritih vlog in stopnji tveganja, ki ji je izpostavljena posamezna kreditna institucija v primerjavi z vsemi drugimi kreditnimi institucijami, vključenimi v isti sodelujoči SJV.</p>	<p>Komisija predlaga ureditev, v kateri določi metodo za izračun prispevkov, ki jih je treba plačati sodelujočim SJV in samo v obdobju pozavarovanja v jamstveni sklad za vloge. Izračun temelji na znesku kritih vlog in stopnji tveganja, ki ji je izpostavljena posamezna kreditna institucija v primerjavi z vsemi drugimi kreditnimi institucijami, vključenimi v isti sodelujoči SJV. Pri tem se upošteva tudi obstoj drugih prostovoljnih nacionalnih SJV.</p>
<p>Komisija sprejme drugi delegirani akt, v katerem določi metodo za izračun prispevkov, ki se vplačajo v jamstveni sklad za vloge od obdobja sozavarovanja. V tem drugem delegiranem aktu izračun temelji na znesku kritih vlog in stopnji tveganja, ki ji je izpostavljena posamezna kreditna institucija v primerjavi z vsemi drugimi kreditnimi institucijami iz točke (b) člena 2(2). Oba delegirana akta vključujeta formulo za izračun, specifične kazalnike, razrede tveganja za člane, prage za uteži tveganj, pripisane posameznim razredom tveganj, in druge potrebne elemente. Stopnja tveganja se oceni na podlagi naslednjih meril:</p>	<p>Komisija predlaga še drugo ureditev, v kateri določi metodo za izračun prispevkov, ki se vplačajo v jamstveni sklad za vloge od obdobja sozavarovanja. Izračun temelji na znesku kritih vlog in stopnji tveganja, ki ji je izpostavljena posamezna kreditna institucija v primerjavi z vsemi drugimi kreditnimi institucijami iz točke (b) člena 2(2). Oba delegirana akta vključujeta formulo za izračun, specifične kazalnike, razrede tveganja za člane, prage za uteži tveganj, pripisane posameznim razredom tveganj, in druge potrebne elemente. Stopnja tveganja se oceni na podlagi naslednjih meril:</p>
<p>(a) raven zmožnosti institucije za pokrivanje izgub;</p>	<p>(a) raven zmožnosti institucije za pokrivanje izgub;</p>
<p>(b) zmogljivost institucije za izpolnjevanje kratkoročnih in dolgoročnih obveznosti;</p>	<p>(b) zmogljivost institucije za izpolnjevanje kratkoročnih in dolgoročnih obveznosti;</p>
<p>(c) stabilnost in raznolikost virov financiranja institucije ter njena neobremenjena visoko likvidna sredstva;</p>	<p>(c) obstoj delujoče institucionalne sheme za zaščito vlog v skladu s členom 113(7) Uredbe (EU) št. 575/2013 o bonitetnih zahtevah za kreditne institucije in investicijska podjetja ter členom 4 Direktive 2014/49/EU o sistemih jamstva za vloge;</p>
<p>(d) kakovost sredstev institucije;</p>	<p>(d) stabilnost in raznolikost virov financiranja institucije ter njena neobremenjena visoko likvidna sredstva;</p>
<p>(e) poslovni model in upravljanje institucije;</p>	<p>(e) kakovost sredstev institucije;</p>
<p>(f) stopnja obremenjenosti sredstev institucije.</p>	<p>(f) poslovni model in upravljanje institucije;</p>
	<p>(g) stopnja obremenjenosti sredstev institucije.</p>

Obrazložitev

Namen sprememb je prilagoditi metodo za izračun v zvezi s kreditnimi institucijami, ki imajo prostovoljne sisteme jamstva. Treba je zagotoviti, da podvajanje plačilne obveznosti ne bo spodkopalo motivacije za vzdrževanje prostovoljnih (dodatnih) sistemov. Poleg tega želimo pojasniti, da o metodi za izračun ne bi smela odločati samo Evropska komisija, temveč bi morala biti določena na podlagi rednega zakonodajnega postopka.

II. POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ

Uvodne ugotovitve

1. priznava, da je svetovna gospodarska kriza povečala nezaupanje prebivalstva v velik del bančnega sektorja. Visoko tvegane špekulacije posameznih velikih bank so v precejšnji meri pripomogle k tej krizi oziroma so bile eden od številnih vzrokov za zlom finančnih sistemov. Reševanje sistemskih bank z javnimi sredstvi je bilo z gospodarskega vidika sicer neizogibno, vendar je med državljani zbudilo ostro kritiko glede odgovornosti držav članic za tvegane posle pretežno zasebnih finančnih ustanov. Zato je treba nujno paziti, da bodo ustrezni predlogi evropskega sistema jamstva za vloge v vseh državah enakomerno okrepili zaupanje državljanov v evropski bančni sektor;

2. poudarja, da sta gospodarska stabilnost držav članic in stabilnost bank s sedežem v državah članicah očitno povezani. Zato se sistema evropske bančne unije ne sme obravnavati izolirano, temveč ga morajo vedno spremljati ukrepi za gospodarsko upravljanje na ravni držav članic, katerih namen je vzpostavitev in ohranjanje gospodarske stabilnosti. V nekaterih državah članicah, na primer, povzroča nacionalna stečajna zakonodaja predolge postopke, kar vodi v precejšnje zamude pri doseganju izvršljivih naslovov. Takšne ureditve nasprotujejo predlogom Komisije, saj izrazito otežujejo ali dejansko onemogočajo reševanje bank v primeru odgovornosti;

3. v zvezi s tem pozdravlja prizadevanje Evropske komisije na področju bančne unije, ki naj bi ponovno vzpostavilo zaupanje državljanov. Bančna oziroma gospodarska kriza je razkrila slabosti v bančnem sistemu, ki jih je treba v naslednjem koraku dosledno odpraviti. K temu sta bistveno prispevali direktiva o sistemih jamstva za vloge (direktiva SJV) iz leta 2014 in direktiva o sanaciji in reševanju bank (DSRB), ki pa še vedno nista preneseni v zakonodaje vseh držav članic. V zvezi s tem je treba opozoriti tudi, da predlog predvideva, da države članice uporabljajo že uvedene nacionalne jamstvene sklade za vloge hkrati s skupnim evropskim skladom, vsaj dokler ni doseženo polno jamstvo v skladu s sistemom jamstva za vloge;

4. priznava, da je prehod z nacionalnega na evropski sistem zajamčenih vlog pomemben korak, ki je sicer tvegan, vendar bi lahko zagotovil varnost bančnih vlog državljanov Evropske unije. Pogoji za to pa so, da Komisija najprej opravi oceno učinka, da vse države članice izvedejo direktivo o sistemih jamstva za vloge in da se zmanjšajo obstoječa tveganja. Le tako bo mogoče ne le zaščititi vloge s sistemom, temveč tudi povečati finančno stabilnost in še bolj zmanjšati povezave med bankami in državnim dolgom;

5. meni, da bi morale vse države članice najprej začeti izvajati direktivo SJV, preden se začne razmišljati o uvedbi evropskega sistema jamstva za vloge. To še posebej velja zaradi poenotenih zahtev glede financiranja sistemov jamstva za vloge in možnosti uporabe sredstev (tudi preventivni ukrepi oziroma ukrepi, ki ščitijo institucije). Uvedba evropskega sistema jamstva za vloge brez predhodne uskladitve nacionalnih jamstvenih sistemov bi državam članicam, ki direktive SJV še niso prenesle v svojo zakonodajo, odvzela motivacijo za izvajanje. Evropski sistem nikakor ne sme povzročiti, da bi stabilni in učinkoviti skladi morali jamčiti za nestabilne sisteme, ne da bi imeli vpliv na upravljanje tveganja v teh sistemih. V zvezi s tem je treba tudi poudariti, da je že v direktivi SJV predvideno poročilo o sodelovanju nacionalnih jamstvenih sistemov, ki ga je treba oddati do leta 2019. Takšno poročilo bi bilo pogoj za uvedbo evropskega sistema jamstva za vloge;

6. v zvezi s tem ponovno opozarja na ugotovitve v mnenju o ukrepih za spremljanje poročila petih predsednikov z naslovom Dokončanje evropske ekonomske in monetarne unije;
7. ugotavlja, da se banke v državah članicah med seboj močno razlikujejo po obliki in velikosti, pa tudi po načinu dela. Poleg tega obstajajo različni modeli lastniške strukture oziroma strukture garantov, kar lahko vodi v velike razlike glede strateške usmeritve, sprejetih tveganj in poslovanja na trgih;
8. meni, da ima lahko diverzifikacija modelov v kriznih časih prednosti. Različne nacionalne in regionalne posebnosti zahtevajo strategijo, ki se redno posebej prilagaja situaciji. Da se bo konkurenčnost EU in držav članic ne le ohranila, temveč tudi okrepila, se morajo obstoječi in dobro delujoči sistemi vključiti v evropski SJV;
9. meni tudi, da imajo evropske banke tudi za podjetja znotraj in zunaj Evropske unije pomembno vlogo in kot osnova evropskega gospodarstva prispevajo tudi k delovanju evropskega notranjega trga. Splošno zaupanje državljanov in podjetij v banke in finančne ustanove je nepogrešljiva osnova za javne in zasebne naložbe v državah članicah;

Vloga javnih bank v EU

10. priznava, da kljub uničujočim učinkom bančne krize na evropsko gospodarstvo in institucije v različnih državah članicah obstaja vrsta primerov, v katerih je bilo varovanje premoženja državljanov tudi v teh časih neoporečno;
11. poudarja, da so javne lokalne in regionalne banke zaradi svojih ciljev in lokalne zasidranosti tudi v času bančne oziroma gospodarske krize še naprej uživale zaupanje državljanov;
12. potrjuje, da lokalne in regionalne banke v glavnem ne poslujejo zgolj za dobiček, temveč za skupno dobro državljanov. Tako kot spodbujevalne banke v državah članicah v prvi vrsti delujejo v dobro državljanov in podjetij na kraju samem. V sodelovanju z lokalnimi in regionalnimi oblastmi bistveno doprinesejo h gradnji in ohranjanju temeljne infrastrukture ter financiranju MSP, mikropodjetij in zagonskih podjetij;
13. poudarja, da imajo dejavnosti javnih bank nizko tveganje, urejajo pa se na nacionalni in lokalni ravni, kar že v izhodišču preprečuje kopičenje tveganih operacij ali drugih tveganj, ki so značilna za dejavnosti komercialnih bank. Javnih bank nikakor ne moremo kriviti za povzročitev gospodarske krize. Ravno nasprotno, pogosto so zaščitile javno financiranje, medtem ko je preostanek finančnega trga skoraj popolnoma odpovedal;
14. poziva Evropsko komisijo, naj zato s predlogi ne postavi javnih lokalnih in regionalnih bank v slabši položaj. Usmerjenost in način dela tovrstnih bank ne smeta postati pomanjkljivost v primerjavi z velikimi, čezmejno delujočimi bankami. Enako velja tudi za javne spodbujevalne banke, ki se zaradi zastavljenih ciljev in načina dela razlikujejo od drugih finančnih ustanov. Te razlike bi bilo treba upoštevati pri merjenju prispevnih stopenj;
15. ugotavlja, da so obširnejši nacionalni sistemi jamstva, kot je institucionalna zaščita, v številnih primerih smiselna dopolnitev čistega jamstva za vloge. Ustrezen sistem, ki s podporo sodelujočim bankam v krizi ne varuje le premoženja državljanov, temveč celotno ustanovo, krepi tako zaupanje državljanov kot tudi gospodarstva. Poleg tega je mogoče v okviru ustreznega sistema s prestrukturiranjem zmanjšati učinke na trge;
16. v zvezi s tem izrecno opozarja, da predlog Komisije ustanovam, ki sodijo v okvir učinkovitih institucionalnih sistemov zaščite, s prispevki v evropski sistem jamstva za vloge ne sme povzročiti prevelikega dodatnega bremena in ogroziti obstoj teh uveljavljenih in preverjenih institucionalnih sistemov;

Večje upoštevanje smernic za boljše pravno urejanje

17. opozarja, da je Evropska komisija 19. maja 2015 predložila smernice za nov sistem boljšega pravnega urejanja, ki določajo, da se je treba pred objavo predloga javno posvetovati z zainteresiranimi stranmi o možnih vidikih predloga. Do takšne oblike posveta z javnostjo, ki bistveno prispeva k legitimnosti vsakega evropskega pa tudi nacionalnega ali regionalnega zakonodajnega akta, pa v primeru obravnavanega predloga o ESJV ni prišlo;

18. izraža nezadovoljstvo, ker podana obrazložitev ne izpolnjuje meril v skladu s členoma 2 in 5 Protokola o subsidiarnosti (Protokol št. 2 k Pogodbi o Evropski uniji) in ker pred objavo predloga ni bila opravljena ocena učinka. Ocene učinka so ključni del boljše pravne ureditve. Brez predhodne ocene ekonomskih pa tudi družbenih in političnih posledic zakonodajnega predloga obstaja ne le tveganje znatnih stroškov, temveč tudi neželenih učinkov. Poleg tega objava rezultatov teh ocen učinka pomembno prispeva k izboljšanju zakonodajne preglednosti;

19. zato Evropsko komisijo poziva, da naknadno izvede neopravljene postopke in predloži obrazložitev o subsidiarnosti, preden bodo o predlogu razpravljale institucije, ki sodelujejo v zakonodajnem postopku. Šele po preučitvi vseh alternativ pravne ureditve in obsežni oceni posledic predloga bodo lahko institucije, udeležene v postopku, našle praktične rešitve. Obstajajo precejšnji pomisleki, ali je predlog Komisije v skladu z načeloma subsidiarnosti in sorazmernosti;

20. v zvezi s tem opozarja, da Komisija v predlogih ni upoštevala institucionalnih jamstvenih shem. Pričakujejo se precejšnje posledice za države članice, ki so ustrezne sheme uvedle že v okviru izvajanja direktive o novi ureditvi jamstva za vloge iz leta 2014. V zvezi s tem Evropsko komisijo poziva, naj pojasni, kako naj se ti sistemi obravnavajo v okviru novih predlogov;

21. poziva, naj bodo dejanske kvote za merjenje prispevkov zajete v samem predlogu, ne pa da jih določi Komisija v obliki delegiranih pravnih aktov. Osnova za merjenje občutno usmerja vpletene finančne ustanove in stabilnost sistemov jamstva za vloge, zato jo je treba določiti ob udeležbi Sveta in Evropskega parlamenta;

Primerna pravna podlaga za evropsko jamstvo za vloge

22. meni, da je treba kot pravno podlago za obravnavani predlog namesto člena 114 PDEU uporabiti klavzulo iz člena 352 PDEU za primere, v katerih Pogodbi ne predvidevata pooblastil. Člen 114 PDEU dovoljuje sprejetje ukrepov približevanja pravnih in upravnih predpisov za vzpostavitev notranjega trga. To pa ne utemeljuje splošne zakonodajne pristojnosti Evropske unije za notranji trg, temveč je namenjeno le odpravljanju pomanjkljivosti v delovanju notranjega trga zaradi različnih nacionalnih predpisov;

23. meni, da je predlog o evropskem sistemu jamstva za vloge v prvi vrsti usmerjen v finančno stabilnost, ki podpira ekonomsko in monetarno politiko Unije, zato bi bilo treba za pravno podlago izbrati člen 352 PDEU;

Evropska finančna politika – varstvo premoženja kot prednostna naloga

24. poziva, da se najprej odpravijo preostala tveganja v bančnih bilancah, preden se začne uporabljati evropski sistem jamstva za vloge. Dosedanji predlogi Evropske komisije na tem področju nikakor niso dovolj konkretni. Seveda pa so pogoj za usklajen SJV konkretni ukrepi za zmanjšanje tveganj, ki jih je treba na vsak način naknadno predložiti pred naslednjim posvetovanjem o predlogih Komisije;

25. meni, da ena rešitev za vse ni mogoča zaradi različnih struktur v bančnem sektorju držav članic. Nasprotno, treba bi bilo ohraniti delujoče sisteme in jih vključiti v evropski sistem. Predlog nikakor ne sme uvesti zahteve po reorganizaciji vseh sistemov v državah članicah, ki bi povzročila znatne stroške in zlasti precejšnjo negotovost glede smiselnosti in varnosti s tem povezanih zahtev;

26. poziva k evropski bančni politiki, ki v celoti štiti državljane Evropske unije in njihovo premoženje. Takšen sistem mora v prvi vrsti ponovno vzpostaviti oziroma ohraniti zaupanje državljanov v delovanje finančnih sistemov in trgov. Evropski SJV ne sme spodbujati špekulacij z visokim tveganjem ali jih kakor koli podpirati. Nasprotno, treba bi bilo prednostno spodbujati trdno finančno politiko, ki obsega institucionalne modele, smiselne z makroekonomskega vidika;
27. meni tudi, da evropski SJV ne sme postaviti v slabši položaj finančnih ustanov, ki poslujejo konservativno. Banke, ki so v glavnem udeležene pri visoko tveganih poslih, bi morale poleg plačevanja višjega prispevka k jamstvu za vloge izpolnjevati še druge zahteve, da se odpravi prenašanje odgovornosti na majhne ustanove, ki v glavnem poslujejo z nizkim tveganjem ali se samo na lokalni ravni ukvarjajo s financiranjem realnega gospodarstva;
28. izraža nezadovoljstvo, ker Komisija v predlogu uredbe ne navaja dovolj podrobnih informacij o konkretni uporabi načrtovanega evropskega jamstvenega sklada za vloge. Ni jasno, ali, v kateri fazi in v kakšnem obsegu bi se lahko uporabila sredstva za preventivne oziroma alternativne ukrepe. Gola zaščita vlog lahko sicer kompenzira premoženje varčevalcev do višine, ki jo krije jamstvo, ne prepreči pa primerov odgovornosti. Z gospodarskega pa tudi političnega vidika bi moralo biti preprečevanje primerov odgovornosti glavna prednostna naloga.

V Bruslju, 12. oktobra 2016

Predsednik
Evropskega odbora regij
Markku MARKKULA

Mnenje Evropskega odbora regij – Akcijski načrt EU za krožno gospodarstvo

(2017/C 088/16)

Poročevalka: Babette Winter (DE/PES), državna sekretarka za evropske zadeve in kulturo v deželni vladi, Turingija

Referenčni dokument: Sporočilo Komisije Zaprtje zanke – akcijski načrt EU za krožno gospodarstvo

COM(2015) 614 final

POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ

Splošne ugotovitve

1. pozdravlja prizadevanja Komisije, da z močnejšo usmeritvijo v krožni model, ki ohranja vrednost izdelkov, materialov in virov znotraj življenjskega cikla, ustvari trajnostno, nizkoogljično in tehnološko napredno gospodarstvo, ki varčuje z viri in jih učinkovito porablja ter zagotavlja trajne konkurenčne prednosti in delovna mesta v Evropi;
2. poudarja, da bi morali biti ukrepi v vseh državah članicah za uresničitev teh ciljev umeščeni v enak okvir, ki omogoča, da se v skladu s pobudo za zeleno zaposlovanje in novim programom znanj in spretnosti za Evropo ⁽¹⁾ v novih tržnih nišah, ki nastajajo zaradi krožnega gospodarstva (okoljsko trajnostna gradnja, ravnanje z odpadki ipd.), ustvarijo možnosti za zaposlovanje ter da se delavce usposobi glede na potrebe. S podpornimi ukrepi in ustreznimi izobraževalnimi ukrepi bi bilo mogoče mnoge brezposelne znova vključiti na trg dela ter delavcem na splošno odpreti nove priložnosti;
3. poudarja, da imajo mnogi problemi, ki jih povzročata proizvodnja in potrošnja v EU, posledice za druge dele našega planeta, zlasti za države v razvoju in vzponu, kar pa pomeni, da lahko spremembe proizvodnje in potrošnje razvoj v teh državah obrnejo v pozitivno smer. OR se zaveda odgovornosti, ki jo to nalaga politični ravni, gospodarstvu in družbi EU, zato priporoča, tudi ob upoštevanju Agende 2030 ZN za trajnostni razvoj, ki je začela veljati 1. januarja 2016, naj se največ pozornosti nameni ukrepom, s katerimi bi na mednarodni ravni zagotovili izvajanje ukrepov za varstvo in ohranjanje virov tudi zunaj EU;
4. poudarja, da je za dosego ambicioznega cilja, tj. zaprtega krožnega gospodarstva, potrebna pripravljenost na vseh političnih ravneh za sprejemanje za to nujnih ukrepov. Sem sodijo okolju prijazna zasnova izdelkov in storitev, preprečevanje nastajanja odpadkov, recikliranje, nadaljnja in ponovna uporaba materialov in sestavnih delov ter zmanjšanje količine škodljivih sestavin, ki motijo predelavo, da bi spodbujali popravljivost, možnost recikliranja, posodabljanje in trajnost. Tudi dojemanje tega vprašanja v javnosti in vedenje potrošnikov se morata za vedno spremeniti; poleg tega je treba ustvariti stabilen trg za izdelke in materiale, proizvedene iz sekundarnih surovin;
5. podpira sklepe Sveta o akcijskem načrtu EU za krožno gospodarstvo ⁽²⁾, ki poziva k hitremu in ambicioznemu izvajanju akcijskega načrta Evropske komisije za krožno gospodarstvo ter poudarja, da takšen prehod zahteva dolgoročno zavezanost in ukrepe na mnogih političnih področjih v EU in vseh ravneh upravljanja v državah članicah, pa tudi aktivno sodelovanje vseh gospodarskih in družbenih akterjev ter državljanov na vseh ravneh upravljanja;

⁽¹⁾ COM(2014) 446 final, COM(2016) 381 final.

⁽²⁾ Sklepi Sveta za okolje z dne 20. junija 2016, http://www.consilium.europa.eu/en/meetings/env/2016/06/st10444_en16_pdf/.

6. v zvezi s tem opozarja, da se storitve na področju ravnanja z odpadki pogosto izvajajo kot storitve splošnega gospodarskega pomena v smislu člena 14 PDEU in da Protokol št. 26 o storitvah splošnega pomena med drugim daje lokalnim in regionalnim oblastem velik maneverski prostor. Tako se lahko razvijajo in uresničujejo optimalne regionalne in lokalne rešitve na področju ravnanja z odpadki;

7. opozarja, da morajo akterji in sektorji učinkovito in obsežno sodelovati za oblikovanje krožnega gospodarstva. Vzpostavitev platform in grozdov v različnih sektorjih, pri katerih sodelujejo podjetja in nosilci političnega odločanja, bi omogočila skupen razvoj izdelkov, preglednost na podlagi informacijske tehnologije in izmenjave informacij, skupno zbiranje podatkov, sektorske standarde ter usklajevanje spodbud in mehanizmov posredovanja;

8. meni, da mora celotna strategija za krožno gospodarstvo, katere cilj je resnična sprememba paradigme, temeljiti na prizadevanjih za rešitve, ki so z okoljskega vidika najboljše v celotnem življenjskem ciklu („od zibelke do zibelke“), ne glede na trenutno stanje posameznih pravnih ureditev, strategij in instrumentov, ki jih je treba razvijati, prilagajati ali dopolnjevati tako, da služijo uresničevanju krovnega cilja;

9. je prepričan, da to lahko uspe le, če se poleg kratkoročnih predlogov, ki so že podani v akcijskem načrtu, določijo tudi konkretni in realistični srednje- in dolgoročni cilji, ki vsem udeleženi omogočajo, da začnejo načrtovati na trdni podlagi in vzpostavijo infrastrukturne pogoje;

10. zato priporoča, naj se glede na dolgotrajne politične procese razvoja in izvajanja za uvedbo krožnega gospodarstva obravnava obdobje vse do leta 2050 ⁽³⁾ ter določijo vmesni cilji in ukrepi do leta 2030;

11. meni, da mora biti prvi pomemben korak kritičen pregled stanja, s katerim bi ugotovili, kje so programi financiranja, subvencije in regulativni ukrepi neučinkoviti ali celo kontraproduktivni ter katere probleme je treba prednostno reševati in v kakšnem časovnem okviru;

12. meni, da imajo raziskovalni programi, ukrepi financiranja in prostovoljni instrumenti omejen učinek in so zato lahko le podpora pri ustrezni obravnavi izzivov, s katerimi se sooča EU. Kot primer majhne učinkovitosti lahko navedemo sistem EU za okoljsko ravnanje EMAS, ki obstaja že 20 let in ki ga je doslej uvedlo zgolj približno 4 000 podjetij in nepridobitnih ustanov na približno 10 000 lokacijah v EU. Preostalih 30 milijonov podjetij pa se je uporabi tega instrumenta odreklo;

13. priporoča stroge zakonodajne zahteve, ki jih morajo dopolnjevati podporni ukrepi. Pri tem je treba upoštevati tudi inovativne pristope, kot je npr. Top-Runner ⁽⁴⁾. Ti so ne le dobri za naravne vire in podnebje, temveč predvsem prinašajo tudi koristi za potrošnike, ki imajo dolgoročno nižje stroške, in za gospodarstvo, ki pridobi prednost na področju inovacij pred drugimi konkurenčnimi gospodarstvi;

14. ugotavlja, da so mnoge lokalne in regionalne oblasti že uvedle različne pobude za spodbujanje učinkovite rabe virov in krožnega gospodarstva. Te pobude so dobri primeri, ki lahko drugim služijo za vzor. Komisija bi morala podpreti platforme za izmenjavo izkušenj;

15. izraža obžalovanje, da vidiki izobraževanja in ozaveščanja niso omenjeni v akcijskem načrtu, in Komisijo poziva, naj jih razvija skupaj z državami članicami, regionalnimi in lokalnimi oblastmi ter drugimi partnerji in naj za večjo ozaveščenost spodbuja pridobivanje in izmenjavo znanja ter dobre prakse na tem področju; v zvezi s tem pozdravlja posebne specialistične module za posamezne študijske programe ter primerne tečaje usposabljanja, ki so jih v tesnem sodelovanju oblikovali podjetja, raziskovalne ustanove in izobraževalni sektor;

⁽³⁾ Resolucija Evropskega parlamenta z dne 9. julija 2015 o učinkoviti rabi virov: prehod na krožno gospodarstvo (2014/2208(INI)).

⁽⁴⁾ CDR 140/2011.

Oblikovanje izdelkov in proizvodni procesi

16. ugotavlja, da se Komisija opira na uveljavljene strategije in da na mnogih področjih ni konkretnih ukrepov, na primer ni notnih meril za uporabo in izvajanje teh strategij. V napovedanih zakonodajnih predlogih o razširjeni odgovornosti za proizvode bi bilo treba natančno navesti, kako naj proizvajalci internalizirajo celotne stroške proizvodov vzdolž celotne vrednostne verige;

17. priporoča, da se za doseg splošnih ciljev in usklajenosti med vsemi političnimi področji pri preverjanju odobrenih subvencij uvedejo rutinski postopki, s katerimi se zagotovi, da se v prihodnje ne odobrijo nobene subvencije za proizvodne zmogljivosti ali razvoj izdelkov, ki ne izpolnjujejo zahtev za okoljsko primerno zasnovano;

18. poudarja, da je treba predpise o okoljski zasnovi izdelkov temeljito revidirati⁽⁵⁾ ter preveriti, ali je treba za posamezne panoge ali izdelke določiti zahteve glede okoljske zasnove;

19. v zvezi s tem poziva Evropsko komisijo, naj čim prej predloži ambiciozen delovni načrt za izvajanje Direktive 2009/125/ES o okoljsko primerni zasnovi, ki bi se moral nanašati na obdobje 2015–2017;

20. poudarja, da se lahko odpadni in stranski proizvodi, ki nastajajo pri proizvodnji, uporabijo kot sekundarne surovine v proizvodnji drugih izdelkov; tukaj je zlasti v malih in srednje velikih podjetjih (MSP), ki so ekonomski steber mnogih regij, še velik potencial za resnično krožno gospodarstvo v smislu industrijske simbioze. Regulativne ovire za te MSP je treba čim bolj zmanjšati, v novih pravilih pa naj jih bo čim manj. Tako bi bilo treba na primer sprejeti ukrepe za določitev meril, s katerimi se posamezne snovi opredelijo kot stranski produkti, ali za določitev meril za prenehanje statusa odpadka; ti ukrepi so omenjeni v členu 5(2) in členu 6(2) okvirne direktive o odpadkih;

21. priporoča Komisiji in državam članicam, naj tudi za gospodarstvo sprejmejo zavezujoče ureditve za trajnostno nabavo in sodelovanje vzdolž celotne vrednostne verige, če se sprejete prostovoljne zaveze ne izpolnjujejo v primernem času in v zadostnem obsegu. Pri tem se morajo posvetovati z lokalnimi in regionalnimi oblastmi;

22. ugotavlja, da sistem EMAS – kljub slabi razširjenosti, omenjeni v točki 12 – načeloma ponuja velik potencial za prepoznavanje in dokumentiranje (neučinkovitih in/ali okolju škodljivih) tokov materiala v (proizvodnih) procesih, zato podpira dejstvo, da Komisija v akcijskem načrtu predvideva tudi izboljšanje tega instrumenta v korist podjetij, zlasti MSP. Odbor želi poleg tega spomniti na to, da je EMAS zaradi svoje sistemsko zagotovljene preglednosti in nadzora kot edini sistem ravnanja z okoljem zelo primeren za zanesljivo preverjanje takšnih tokov materiala;

23. zato priporoča, naj se sistem EMAS kot prostovoljen instrument za verodostojno preverjanje zahtevanih dokazil in podatkov bolj kot doslej upošteva v drugih predpisih in pri njihovem izvrševanju;

Potrošnja

24. poudarja, da je problem vse krajšega časa uporabe izdelkov, npr. elektronskih naprav in oblačil, bolj posledica obnašanja potrošnikov in družbenih trendov kot pa posledica njihove domnevne in dejanske tehnične zastarelosti;

25. glede na to – predvsem družbeno in etično – ozadje izrecno opozarja, da morajo Komisija, države članice ter zlasti lokalne in regionalne oblasti kot politična raven, ki je državljanom najbližje, sprejeti ukrepe na področju izobraževanja, nadaljnega usposabljanja in pridobivanja kvalifikacij, s katerimi bodo med državljani, pa tudi v gospodarstvu bistveno izboljšale dojetje in razumevanje povezav med trajnostno in netrajnostno potrošnjo, preprečevanjem odpadkov, ohranjanjem virov, okoljem, odgovornostjo proizvajalcev ter oblikovanjem in oglaševanjem izdelkov. Odbor priporoča, da se ti vidiki bolj vključijo v izobraževalne programe in kampanje obveščanja;

⁽⁵⁾ CDR 4083/2014, Resolucija Evropskega parlamenta 2014/2208(INI).

26. priporoča, da se z ustreznim označevanjem zagotovi preglednost nad okoljskimi učinki izdelkov z vseh možnih vidikov. Pri tem je treba izkoristiti izkušnje z obstoječimi oznakami. Oznake morajo biti enostavne in razumljive, podatki na njih pa pregledni in preverljivi;

27. meni, da je okoljski odtis izdelkov primeren pristop v ta namen, vendar opozarja, da bodo za njegov metodološki razvoj potrebna še precejšnja prizadevanja in da bo lahko kot protiukrep za poplavo oznak in s tem povezano nepreglednost učinkovit le, če bo splošno zavezujoč. Zato mora biti za proizvajalce enostaven za uporabo, tudi z vidika njihove konkurenčnosti in načela sorazmernosti, njegova sporočilnost in možnosti za njegov nadzor pa se zaradi tega ne smejo zmanjšati. K temu bi prispevalo oblikovanje evropske blagovne znamke, s katero bi bilo mogoče doseči prepoznavno dobro ime in ki bi odprla vrata krožnemu gospodarstvu. V ta namen sta nujna strategija za pripravo znamke in obveščanje o njej ter načrt za konkretno izvajanje, vključno s programi za izboljšanje in oglaševalskimi kampanjami na evropski ravni;

28. Komisijo in države članice poziva, naj s srednjeročno reformo davčnega sistema za uporabo primarnih surovin določijo višjo davčno stopnjo kot za uporabo sekundarnih surovin, materialov in sestavnih delov, ki jih je mogoče znova uporabiti, s čimer bodo močno spodbudile ponovno uporabo surovin, materialov in sestavnih delov, ki so že vneseni v gospodarski krogotok, namesto novih primarnih surovin. Direktivo EU o DDV bi bilo morebiti treba predelati, da ne bi onemogočala uporabe različnih stopenj DDV za ta namen. Komisija in države članice bi poleg tega morale v sodelovanju z lokalnimi in regionalnimi oblastmi bolj spodbujati uporabo sekundarnih surovin, materialov in sestavnih delov, tudi z drugimi primernimi ekonomskimi instrumenti;

29. priznava, da zelena javna naročila predstavljajo velik delež bruto domačega proizvoda in so zato lahko pomembno gonilo krožnega gospodarstva. OR pri tem poudarja, da zelo velik del javnih naročil v EU oddajo lokalne in regionalne oblasti, zato imajo ključno vlogo na področju zelenih javnih naročil. Ta ustvarjajo spodbude, ki jih zeleno gospodarstvo rabi za rast, in odpirajo velike možnosti za zaposlovanje, kar pomeni, da se lahko tudi zeleni akcijski načrt za MSP in zelena pobuda za zaposlovanje boljše izvajata ⁽⁶⁾;

30. ugotavlja, da se zelena javna naročila, ki se jih promovira že mnogo let, še vedno zelo malo uporabljajo, zato pozdravlja vsako pobudo Komisije za učinkovitejše izvajanje te politike javnega naročanja; poudarja, da pri javnih naročilih ni pomembno upoštevati le najnižjo ceno, temveč tudi tako imenovano „ekonomsko najugodnejšo ponudbo“. To pomeni dajati večjo težo rešitvam, ki imajo nižje skupne stroške življenjskega cikla ter so visoko tehnično učinkovite in na splošno bolj trajnostne; takšne prakse bi bilo treba vključiti v uredbe o strukturnih skladih, saj bi s tem lahko izboljšali vstopanje sekundarnih surovin na trg;

31. ugotavlja, da – tudi če države članice EU že izvajajo nova pravila EU o javnih naročilih ⁽⁷⁾ – obstajajo še dodatne možnosti za trajnostno, konkurenčno, inovacijam prijazno in pregledno javno naročanje, npr. pametnejša pravila in več elektronskih postopkov. Meni, da je treba povečati ozaveščenost podjetij (zlasti v MSP) o novih možnostih, ki jih dajejo revidirana pravila EU o javnih naročilih;

32. Evropsko komisijo in države članice poziva, naj predložijo smernice in predloge za pospešitev uporabe zelenih javnih naročil. Priročnik z naslovom *Kupujte zeleno! Priročnik o zelenih javnih naročilih*, ki ga je objavila Komisija, je dober začetek. Poleg tega poziva, naj se za namene tega priročnika pripravi in redno posodablja seznam sekundarnih surovin in materialov, primernih za zelena javna naročila, ter produktov, proizvedenih z uporabo takšnih snovi in materialov;

33. glede na prihodnje spremembe zakonodajnega okvira EU, ki je začel veljati leta 2016, poziva k obveznemu upoštevanju zelenih javnih naročil v postopkih javnega naročanja, če ti presegajo prag za vseevropska naročila in za projekte, ki se financirajo z javnimi sredstvi. Zelena javna naročila bi bilo treba v vsakem primeru upoštevati v okviru programov financiranja EU, da bodo ti projekti lahko služili kot vzor in spodbuda za uporabo zelenih javnih naročil;

⁽⁶⁾ COM(2014) 440 final in COM(2014) 446 final.

⁽⁷⁾ Direktive 2014/23/EU, 2014/24/EU in 2014/25/EU.

34. v tem smislu priporoča, da se zaradi doslednosti prava EU in v skladu s prejšnjim priporočilom revidira direktiva o javnem naročanju (Direktiva št. 2014/24/EU), tako da bodo trajnostni izdelki in rešitve, ki ohranjajo in učinkovito porabljajo vire, načeloma imeli prednost v postopkih javnega naročanja in bo treba njihovo zavrnitev utemeljiti; poleg tega priporoča uvedbo spremljanja, s katerim se ob upoštevanju celotne vrednostne verige primerjajo in ocenjujejo stroški konvencionalnih javnih naročil, ki so usmerjena izključno v najboljše razmerje med ceno in rezultati, ter stroški zelenih javnih naročil; poleg tega priporoča, da se razvijejo sistemi za objavo postopkov oddaje naročil, ki bi po potrebi omogočali vpogled v podatke za primerjavo različnih naročil in njihovih meril;

Odstranjevanje odpadkov

35. podpira namero Komisije, da tesneje sodeluje z državami članicami za boljše izvajanje zakonodaje EU o odpadkih, in poudarja, da imajo lokalne in regionalne oblasti pri tem pomembno vlogo. Zato OR poziva Komisijo, naj poskrbi, da bodo države članice te oblasti tesno vključile v potrebne tehnične in fiskalne ukrepe ter v izmenjavo najboljše prakse;

36. ponavlja svoj poziv Evropski komisiji in državam članicam, naj spodbujajo uvajanje visokokakovostnega recikliranja, zlasti v še vedno manj razvitih regijah, in naj v ta namen pospešeno uvajajo ekonomske instrumente, kot so načelo odgovornosti povzročitelja ali dajatve za odlaganje na odlagališčih in sistemi plačil glede na količino odpadkov⁽⁸⁾;

37. poudarja, da je glede na razlike med regijami in državami članicami v EU glede doseganja ciljev, določenih v evropski zakonodaji na področju ravnanja z odpadki, nujno spodbujati sodelovanje in razširjanje primerov dobrih praks na tem področju, da bi se državam članicam in regijam z najslabšimi rezultati pomagalo pri uresničevanju končnih ciljev, zlasti regijam z nizko gostoto prebivalstva ter otoškimi in najbolj oddaljenim regijam, ki se soočajo z velikim demografskim pritiskom in dolgimi razdaljami do obratov za predelavo odpadkov, saj je tam skoraj nemogoče doseči cilj nič odpadkov;

38. poudarja, da je treba potrošnike veliko bolj vključiti v vse ukrepe, ki se nanašajo na ravnanje z odpadki. Lokalne in regionalne oblasti, pristojne za obdelavo komunalnih trdnih odpadkov, morajo zato transparentno obveščati o postopkih obdelave in spremljanju recikliranja vseh materialov, da bi potrošnike tesneje vključile v zbiranje ali recikliranje teh materialov;

39. poudarja, da so enaki konkurenčni pogoji za vse pri izvajanju predpisov o odstranjevanju odpadkov pomemben dejavnik konkurenčnosti MSP na evropskem notranjem trgu;

40. pozdravlja načrte Komisije, da preuči pomen izkoriščanja energetske vrednosti odpadkov v energetski in podnebni politiki. OR poudarja, da morajo ti načrti temeljiti na hierarhiji ravnanja z odpadki v EU in pristopu, ki upošteva življenjski cikel, da se čim bolj zmanjša nastajanje odpadkov, ter da se modela krožnega gospodarstva z visokimi stopnjami ponovne uporabe in recikliranja ne sme spodbujati v korist pridobivanja energije⁽⁹⁾;

41. opozarja, da je treba odpadke, ki se jim ni mogoče izogniti ali jih reciklirati, obdelati v visokoučinkovitih termičnih napravah („Waste to energy“ – energija iz odpadkov), zlasti če se hkrati izkorišča energija, pri čemer je treba preprečiti predimenzionirano infrastrukturo za zbiranje ali sežiganje odpadkov;

42. močno podpira namero Evropske komisije, da pospeši izvajanje revidirane uredbe o pošiljkah odpadkov in s tem boj proti nezakonitemu izvažanju in pošiljanju odpadkov, ki jih zavržejo potrošniki, v obrate za obdelavo odpadkov, ki ne ustrezajo standardom, najsi bo znotraj ali zunaj EU. Evropska komisija bi morala pristojne lokalne in regionalne oblasti tesneje vključiti v svoje dejavnosti in spodbujati razvoj elektronske izmenjave podatkov za pošiljke odpadkov ter oblikovati smernice za ustrezno načrtovanje inšpekcij, saj je bila ta obveznost uvedena z zadnjo revizijo direktive;

Krepitev trga s sekundarnimi surovinami

43. načeloma meni, da mora standarde kakovosti po potrebi določiti industrija, ki uporablja surovine, saj le proizvajalci izdelkov vedo, kakšne kakovosti morajo biti surovine in materiali, ki jih potrebujejo v proizvodnji. Odbor v zvezi s tem poudarja, da mora biti odločilnega pomena kakovost, in ne poreklo proizvoda;

⁽⁸⁾ CDR 4083/2014.

⁽⁹⁾ CDR 3751-2013.

44. hkrati meni, da je Komisija odgovorna za opredelitev in odpravo pravnih ovir, ki onemogočajo ali otežujejo uporabo sekundarnih surovin, razen če gre za vidike, povezane z varnostjo (npr. škodljive snovi, bolezni živali, higiena);

45. podpira namero Komisije, da poišče možnosti medsebojnega delovanja zakonodaje o kemikalijah, izdelkih in odpadkih, ter meni, da mora to storiti čim hitreje. OR pri tem poudarja, da sta nadomeščanje nevarnih in strupenih snovi z varnimi alternativami, ki so že na voljo ali jih je še treba razviti, ter sledljivost nevarnih kemikalij v vrednostni verigi in v krogotokih materialov, neobhodno potrebna za nemoteno delovanje krožnega gospodarstva;

Prednostna področja

46. pozdravlja osredotočenost Komisije na plastiko, opozarja na svoje mnenje o zeleni knjigi o evropski strategiji za plastične odpadke v okolju⁽¹⁰⁾ in poudarja, da je treba določiti pravila za uporabo plastike na nekaterih področjih, da se poenostavi predelava plastike ali zmanjša njena uporaba na nekaterih področjih. Plastika, ki vsebuje okolju in zdravju škodljive snovi, se ne bi smela ponovno uporabiti oziroma predelati, če škodljivih snovi z obdelavo ni mogoče odstraniti in jih umakniti iz krogotoka. Plastiko, ki vsebuje škodljive sestavine, bi nato morali umakniti iz krogotoka npr. s sežiganjem. Komisija bi morala to upoštevati pri pripravi predpisov in določanju ciljev. Poleg tega bi si morala prizadevati za to, da bi bila primarna proizvodnja čim prej brez okolju in zdravju škodljivih snovi;

47. poudarja, da imajo lahko številni novi kombinirani materiali pozitivne okoljske učinke (kot sta izolacija, prihranek pri teži itd.), hkrati pa lahko v svojem življenjskem ciklu predstavljajo tudi nove izzive glede ponovne uporabe, recikliranja ali odstranjevanja;

48. izraža kritiko, ker pomembni temi smetenja in luženja plastike v akcijskem načrtu nista podrobneje obravnavani, zato Komisijo poziva, naj jima v strategiji za plastiko v krožnem gospodarstvu, ki jo je napovedala za leto 2017, nameni dovolj pozornosti ter navede jasne cilje za odpravo težav;

49. Komisiji in državam članicam priporoča, naj podprejo tržno usmerjene spodbude za večjo uporabo recikliranega materiala, in sicer tako, da uvedejo davčne in ekonomske spodbude za podjetja za uporabo poslovnih modelov, ki podpirajo krožno gospodarstvo, ter spodbude za potrošnike za nakup izdelkov in storitev, ki ravno tako podpirajo krožno gospodarstvo;

50. meni, da je zmanjšanje obsega živilskih odpadkov pomembno za krožno gospodarstvo, tako z ekonomskega in okoljskega kot tudi etičnega vidika, in pri tem opozarja na mnenja, ki se nanašajo na zakonodajni sveženj, ter na mnenje na lastno pobudo o razmetavanju s hrano⁽¹¹⁾;

51. meni, da ukrepi za preprečevanje živilskih odpadkov vzdolž celotne vrednostne verige niso zgolj naloga držav članic, lokalnih in regionalnih oblasti ter podjetij, temveč da imajo Evropska komisija in druge institucije EU pri tem odločilno vlogo, saj je ta tema tesno povezana z drugimi političnimi področji (npr. higienskimi predpisi, varstvom potrošnikov, trgovinskimi standardi, kmetijskimi subvencijami);

52. meni, da je treba gradbeništvo zaradi velikega obsega in vse večje kompleksnosti odpadkov, ki tam nastajajo, nujno obravnavati celostno. Pri gradbenih izdelkih je treba še posebej upoštevati zahteve glede okoljsko primerne zasnove v celotnem življenjskem ciklu, zato je treba to skupino izdelkov obravnavati odločneje. Čeprav ima gradbeništvo v EU nedvomno interes za učinkovitejšo rabo virov, pa različni državni in zasebni pristopi v državah članicah povečujejo zapletenost delovnega okolja za vse zainteresirane strani. Ker ni skupnih ciljev, kazalnikov in podatkov ali vzajemnega priznavanja različnih pristopov, bi se lahko hitro izničil dosedanji napredek in povzročilo izkrivljanje notranjega trga na področju načrtovanja, projektiranja, gradnje in proizvodnje;

⁽¹⁰⁾ CDR 3751-2013.

⁽¹¹⁾ CDR 6646/2015.

53. meni, da je treba pri uporabi načel krožnega gospodarstva na področju nepremičnin in v gradbeništvu načrtovati „po plasteh“, izbrati ustrezne materiale in sestavne dele ter že med gradnjo razmišljati o postopkih razstavljanja in o prilagodljivosti. Zato je treba vključiti industrijo in znova opredeliti odpadke kot dragocen vir, zgradbe pa morajo postati „banke materiala“ za prihodnje generacije. V ta namen je treba ustvariti takšne materiale in gradbene dele, ki jih je mogoče delno ali v celoti razstaviti ali demontirati, da se lahko različni sestavni deli ponovno uporabijo, materiali reciklirajo ali pa se cele zgradbe znova postavijo na drugem kraju;

54. poudarja, da ima krožno gospodarstvo v primeru gradbenih odpadkov regionalno razsežnost, saj ti odpadki zaradi obsega in teže ekonomsko niso primerni za dolge prevoze in tako v glavnem ostanejo v regiji, v kateri so nastali;

55. meni, da je gradbeništvu pomembno področje, na katerem morajo ukrepati javne uprave na vseh ravneh, saj so ne le lastnice javnih zgradb, temveč tudi odgovorne za izgradnjo in ohranjanje infrastrukture, zato bi morale imeti pionirsko vlogo pri omogočanju dostopa do trga za inovativne, okolju prijazne postopke in izdelke, kot so sekundarni agregati iz gradbenih odpadkov ali odpadkov pri rušenju objektov, ki nastanejo pri gradnji cest in nizkih gradnjah⁽¹²⁾;

56. poudarja, da imajo predvsem lokalne in regionalne oblasti pomembno vlogo pri odobravanju gradbenih projektov in projektov rušenja, zato bi morale dobiti podporo EU pri uresničevanju krožnega gospodarstva v tem sektorju, in sicer v obliki smernic EU;

57. ponavlja, da je razvoj kazalnikov za oceno okoljske učinkovitosti zgradb v posameznih življenjskih ciklikih pomemben za lokalne in regionalne oblasti v EU ter pogoj za razvoj splošnih ciljev in standardov za varstvo okolja v gradbeništvu. Lokalne in regionalne oblasti bi morale sodelovati pri pripravi teh kazalnikov⁽¹³⁾;

58. ugotavlja, da je vprašanje farmacevtskih proizvodov in nanomaterialov kot odpadkov ali izpustov v okolje v akcijskem načrtu prezrto in ga je treba kot dodatno prednostno področje kratkoročno obravnavati na podlagi ustreznih strategij;

Inovacije, naložbe in drugi horizontalni ukrepi

59. pozdravlja zavezo Komisije v akcijskem načrtu, da z usmerjenimi ukrepi podpre države članice ter lokalne in regionalne oblasti v prizadevanjih za krožno gospodarstvo in da jim za razvoj projektov krožnega gospodarstva da na voljo sredstva različnih instrumentov financiranja EU, kot so evropski strukturni in investicijski skladi, Evropski sklad za strateške naložbe, finančni instrument za okolje (LIFE) ter programa Obzorje 2020 in Cosme; poudarja, da je treba izboljšati sinergije med različnimi skladi in programi ter poenostaviti njihovo uporabo in se zavzema za pristop „vse na enem mestu“;

60. glede tega opozarja, da ti instrumenti financiranja pogosto ne ustrezajo potrebam regij ter lokalnih in regionalnih oblasti, in poziva, da se jih prilagodi njihovim potrebam, pa tudi finančnim in upravno-tehničnim možnostim; tudi ukrepe in instrumente je treba prilagoditi posebnostim posameznih regij v Evropi, pri čemer je zlasti treba upoštevati gostoto prebivalstva in poseljenost;

61. opozarja, da so bili operativni programi evropskih strukturnih in investicijskih skladov določeni že pred akcijskim načrtom in da naložbenih ukrepov, potrebnih za krožno gospodarstvo, ni bilo mogoče načrtovati tako, da bi omogočali tudi manjše projekte za preprečevanje odpadkov, vzpostavljanje mrež za ponovno uporabo, popravila, ekonomijo delitve, preskušanje novih postopkov ločevanja odpadkov in ravnanja z njimi, krepitev zmogljivosti MSP ali ozaveščanje javnosti;

62. zato Evropsko komisijo poziva, naj ta vprašanja bolj upošteva v prihodnjem obdobju financiranja in naj krožnemu gospodarstvu v okviru strukturnih in investicijskih skladov na splošno nameni enako prednost kot doslej podnebnim spremembam;

⁽¹²⁾ Glej delovni dokument služb Komisije *EU GPP Criteria for Office Building Design, Construction and Management* (Merila EU za zelena javna naročila pri načrtovanju, gradnji in upravljanju pisarniških zgradb) z dne 20. maja 2016, SWD(2016) 180 final.

⁽¹³⁾ CDR 4084/2014.

63. poziva Evropsko komisijo, naj tudi v okviru krožnega gospodarstva bolj podpre prelomne tehnologije, ki lahko močno spremenijo celotne tržne segmente ali jih celo odpravijo, da se zagotovi boljše izkoriščanje znanja;

Spremljanje in upravljanje

64. poziva Evropsko komisijo, naj Odboru regij redno poroča o stanju izvajanja akcijskega načrta, naj se z Odborom regij redno posvetuje o doseženem napredku ter naj preuči možnost, da Odbor regij zaprosi za predhodna mnenja, s čimer bi mu omogočila, da prispeva svoja stališča že v fazi priprave politik.

V Bruslju, 12. oktobra 2016

Predsednik
Evropskega odbora regij
Markku MARKKULA

Mnenje Evropskega odbora regij – Strategija EU za ogrevanje in hlajenje

(2017/C 088/17)

Poročevalka: Daiva Matonienė (LT/ECR), članica mestnega sveta, Šiauliai**Referenčni dokument:** Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Strategija EU za ogrevanje in hlajenje

COM(2016) 51 final

POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ

Splošne ugotovitve

1. pozdravlja predlog Evropske komisije, da se ogrevanje in hlajenje obravnavata kot sestavni del skupnega energetskega sistema, in ugotavlja, da se s tem sektor ogrevanja prvič izpostavlja kot pomembno področje energetskega sektorja, ki lahko v veliki meri prispeva k večji neodvisnosti, zagotavljanju energetske varnosti, doseganju podnebnih ciljev in zmanjšanju izdatkov za potrošnike;
2. meni, da ni univerzalne rešitve za zagotavljanje trajnosti sektorja ogrevanja in hlajenja, in poudarja, da treba za doseganje učinkovitosti uporabiti široko paleto možnosti, tj. različne tehnologije in različne rešitve tako v posameznih primerih kot za celotno panogo;
3. vendar ugotavlja, da je strategija zelo splošna, premalo jasna in ne navaja dovolj konkretno, kako in v katero smer je treba razvijati sektor ogrevanja in hlajenja, katere praktične ukrepe je treba sprejeti za doseg zastavljenih ciljev, kakšen bo učinek teh ukrepov na lokalne in regionalne oblasti, podjetja in potrošnike (gospodinjstva) ali katera pravila finančne podpore in spodbud bi bilo treba uporabiti za uresničitev ciljev trajnostne oskrbe z energijo;
4. poudarja, da je EU še vedno močno odvisna od uvoza energije. Za ogrevanje in hlajenje se trenutno porabi 50 % vse energije v enem letu, kar pomeni 59 % celotne porabe plina in 13 % celotne porabe nafte v Evropi ⁽¹⁾. Te številke kažejo velik potencial za prihranek energije, ki pa ga bo mogoče uresničiti, če bodo sprejeti ukrepi za prestrukturiranje tega sektorja in za zagotovitev učinkovitega ogrevanja in hlajenja;
5. podpira predlog Komisije, naj države članice sektor ogrevanja in hlajenja vključijo v nacionalne energetske in podnebne akcijske načrte, ki so del upravljanja energetske unije;
6. poudarja, da je zakonodaja EU – kot so direktiva o energijski učinkovitosti, direktiva o energijski učinkovitosti stavb in direktiva o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov, ki določajo specifične ukrepe za proizvodnjo in porabo energije – pomembna za razvoj sektorja ogrevanja in hlajenja; zato poudarja, da je treba pri prihodnjih pregledih te zakonodaje upoštevati ključno vlogo lokalnih in regionalnih oblasti v tem sektorju ter še posebej priporočila iz tega mnenja;
7. ugotavlja, da svetovni trend zmanjševanja zalog neobnovljivih virov energije, svetovne podnebne spremembe ter večji poudarek na kakovosti okolja in človekovem zdravju vse bolj narekujejo usmeritev sodobnih gradbenih zasnov in določajo njihovo osredotočenje na varčevanje z energijo, učinkovito rabo energije ter posledice za okolje in človekovo zdravje;

⁽¹⁾ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/1_EN_ACT_part1_v14.pdf.

8. meni, da bo strategija omogočila državam članicam objektivno oceno njihovih političnih in upravnih odločitev, ki so jih doslej sprejele v sektorju daljinskega ogrevanja. Poleg tega bo spodbudila razvoj sektorja s posodabljanjem sistemov ogrevanja, prenovo stavb, prehodom z uporabe zemeljskega plina na goriva iz obnovljivih virov energije oziroma na druga goriva iz čistih energetske virov ter omogočanjem priklopa novih uporabnikov. Na ta način bodo storitve še cenejše, zmanjšali se bodo izdatki za potrošnike, zrak v mestih pa bo čistejši;

9. poziva Evropsko komisijo, naj pregleda politike EU, da bo razvila trajnostni in učinkovit sektor ogrevanja in hlajenja. Primer, ki ponazarja nepovezanost različnih elementov zakonodaje EU, je Delegirana uredba Komisije (EU) št. 244/2012 ⁽²⁾ o dopolnitvi direktive o energijski učinkovitosti stavb, ki omogoča, da se toplotna in električna energija iz obnovljivih virov ne upoštevata pri izračunu energetske učinkovitosti stavbe, če sta proizvedeni na kraju samem, upoštevata pa se, če sta dobavljeni iz centralizirane proizvodnje. Ta nedoslednost utegne spodkopati sisteme za daljinsko ogrevanje in hlajenje ter sproizvodnjo toplote in električne energije ter škoduje cilju okrepljene uporabe obnovljivih virov energije, uporabe odpadkov za proizvodnjo toplote ter zmanjšanja emisij CO₂. Meni, da bi morala biti poraba energije oziroma potreba po njej v stavbi glavno merilo za energijsko učinkovitost stavb;

10. poziva Evropsko komisijo, naj državam članicam ob upoštevanju njihovega potenciala svetuje, kako naj z razvojem učinkovitih tehnologij, spodbujanjem inovacij ter odpravo pravnih in upravnih ovir razvijajo trajnostni sektor ogrevanja in hlajenja;

11. izraža obžalovanje, ker vloga lokalnih in regionalnih oblasti v strategiji ni dovolj opredeljena, ter poudarja, da te oblasti nosijo največjo odgovornost za sektor ogrevanja in hlajenja, saj so ne le vključene v razvoj in upravljanje infrastrukture, temveč so tudi eden od največjih porabnikov energije;

12. opozarja, da si lokalne in regionalne oblasti v okviru svojih možnosti čim bolj prizadevajo za prispevek k doseganju ciljev glede trajnostne energije. Mnoga mesta v vsej EU že dolgo let pripravljajo akcijske načrte za podnebje in trajnostno energijo, v katere vključujejo zaveze za nizkoogljično proizvodnjo toplote in elektrike, rabo obnovljivih virov energije in ukrepe, namenjene izboljšanju energetske učinkovitosti;

13. poudarja, da Odbor regij kot skupščina predstavnikov lokalnih in regionalnih oblasti EU pri svojem delu pripisuje velik pomen energetske vprašanju in je v več mnenjih v okviru predlogov energetske unije že podal priporočila ⁽³⁾, in sicer v zvezi z razvojem energetskega sektorja, izrecna opozorila glede pomembne vloge lokalnih in regionalnih oblasti pri uresničevanju ciljev energetske politike, usmerjene v trajnost, ter predloge za aktivnejše sodelovanje med centralnimi in lokalnimi organi v državah članicah pri postopkih odločanja in zastopanju interesov potrošnikov;

14. opominja, da je Odbor regij že ob več priložnostih opozoril na glavno vlogo, ki jo morajo imeti lokalne in regionalne oblasti pri razvoju sproizvodnje toplote in električne energije. Ta tehnologija za hkratno pridobivanje električne energije in toplote omogoča skoraj 90-odstotni izkoristek primarne energije iz goriva. Evropska unija bi morala ustvariti potrebne pogoje za podporo teh visokoučinkovitih obratov, tako da bodo lahko pokrili svoje stroške obratovanja ⁽⁴⁾;

⁽²⁾ Delegirana uredba Komisije (EU) št. 244/2012 z dne 16. januarja 2012 o dopolnitvi Direktive 2010/31/EU Evropskega parlamenta in Sveta o energetske učinkovitosti stavb z določitvijo primerjalnega metodološkega okvira za izračunavanje stroškovno optimalnih ravnih za minimalne zahteve glede energetske učinkovitosti stavb in elementov stavb (UL L 81, 21.3.2012, str. 18).

⁽³⁾ Mnenje Odbora regij – Sveženj za energetske unijo; mnenje Odbora regij – Cenovno dostopna energija za vse (UL C 174, 7.6.2014, str. 15). Zaposilo grškega predsedstva Sveta z dne 4. novembra 2013; mnenje Odbora regij – Energija iz obnovljivih virov: glavni akter na evropskem energetske trgu (UL C 62, 2.3.2013, str. 51); mnenje Odbora regij – Energetska učinkovitost (UL C 54, 23.2.2012, str. 49); predhodno mnenje Odbora regij – Energetske akcijske načrte EU za obdobje 2011–2020 (UL C 42, 10.2.2011, str. 6); mnenje Odbora regij – Energija: strateški pregled in energetske učinkovitost stavb (UL C 200, 25.8.2009, str. 41); mnenje Odbora regij – Spodbujanje uporabe energije iz obnovljivih virov (UL C 325, 19.12.2008, str. 12).

⁽⁴⁾ Mnenje Odbora regij – Energija iz obnovljivih virov: glavni akter na evropskem energetske trgu.

15. meni, da je zelo pomembno, da cene energije ostanejo dostopne tudi za državljane z najnižjimi dohodki, ki pogosto porabijo velik del dohodkov samo za ogrevanje, hlajenje, razsvetljavo in naprave, ter da so programi za večjo energijsko učinkovitost namenjeni predvsem tistim, ki jih najbolj potrebujejo ⁽⁵⁾;

Daljinsko ogrevanje in hlajenje ter individualna oskrba s toplotno energijo

16. meni, da so sistemi daljinskega ogrevanja in hlajenja izjemno primerni za to, da se različni viri energije povežejo s proizvajalci in odjemalci energije. Daljinsko ogrevanje je lahko ena od najčistejših oblik oskrbe s toplotno energijo in utegne imeti ključno vlogo pri zmanjševanju emisij CO₂ ter pri zagotavljanju energetske neodvisnosti in varnosti. Zato bi bilo treba razvoju teh sistemov dati prednost, če so pogoji zanje ugodni in je mogoče dokazati njihove splošne okoljske koristi;

17. poudarja, da so sistemi daljinskega ogrevanja in hlajenja na območjih z veliko gostoto prebivalstva lahko odličen način za oskrbo z ogrevanjem in hlajenjem, da morajo biti vsi ukrepi v takšnem primeru usmerjeni v učinkovito proizvodnjo energije in da je treba porabnikom v večji meri omogočiti uporabo toplote in elektrike, ki sta bili pridobljeni iz ogljično nevtralnih virov. Opozoriti je treba, da so energetske strukture med državami članicami različne in da ni univerzalne rešitve, ki bi bila primerna za vse države članice. Pomembno je, da so pobude za nove oblike proizvodnje energije oblikovane tako, da ne spodkopavajo dobro delujočih sistemov na lokalni ali regionalni ravni;

18. meni, da imajo mreže daljinskega ogrevanja resnični potencial za učinkovito dobavo energije gospodinjstvom, in poziva nacionalne ravni upravljanja in raven EU, naj zagotovijo podporo za pokrivanje morebitnih potreb po širjenju in nadgradnji sedanjih omrežij. To velja tudi za lokalna (ločena od preostalega) omrežja bioplina, ki so namenjena oskrbi zasebnih uporabnikov na lokalni ravni z gorivom;

19. ugotavlja tudi, da je v številnih predelih EU individualna proizvodnja toplote zaradi razporeditve prebivalstva najučinkovitejša ali celo edina gospodarna ali tehnično izvedljiva možnost; poudarja, da bi bilo treba na teh območjih nameniti več pozornosti spodbujanju oskrbe stavb s toplotno in električno energijo iz obnovljivih virov in zamenjave starih kotlov z novimi, učinkovitejšimi, ki povzročajo manj onesnaževanja, s čimer bi tudi rešili problem kakovosti zraka, glede na to, da v nekaterih evropskih državah uporaba trdnih goriv za ogrevanje gospodinjstev povzroča do tri četrtine onesnaženosti zraka z drobnimi prašnimi delci;

20. ugotavlja, da je treba za učinkovit razvoj sistemov ogrevanja in hlajenja energetske vire povezovati z industrijo in odjemalci. Povezovanje omrežij za ogrevanje, hlajenje in električno energijo bi na primer zmanjšalo splošne stroške energetskih sistemov in koristilo odjemalcem. V ta namen je treba spodbujati razvoj novih in inovativnih tehničnih rešitev;

Povečanje energijske učinkovitosti stavb

21. poudarja, da se energijsko učinkovitost morda najbolj povezuje s stavbami, saj imajo ogromen potencial za prihranek energije. V Evropski uniji se 45 % energije za ogrevanje in hlajenje porabi v stanovanjskem sektorju ⁽⁶⁾. Izboljšanje energijske učinkovitosti na tem področju bi zato moralo biti še naprej prednostna naloga;

22. poudarja, da je energijska učinkovitost stavb rezultat kombinacije različnih ukrepov in pomeni zmožnost čim bolj izkoristiti vsako enoto energije z racionalno rabo energije, tehnologijami za varčevanje z energijo, uporabo obnovljivih virov energije in spodbujanjem energijsko varčnega ravnanja odjemalcev. Poudariti je treba, da bi morala izbira gradbenih materialov in tehnologij temeljiti na celostnem pristopu in upoštevanju prednostnih nalog trajnostne gradnje;

23. izpostavlja, da so energijski prihranki v celotnem življenjskem ciklu stavbe v veliki meri odvisni od odločitev, sprejetih pri načrtovanju nove stavbe ali pripravi načrta prenove že zgrajene stavbe. Zato priporoča trajnostno spremljanje procesa že od zgodnje faze projekta z uporabo inovativnih instrumentov, kot je informacijsko modeliranje stavb (BIM) ⁽⁷⁾;

⁽⁵⁾ Predhodno mnenje Odbora regij – Energetski akcijski načrt EU za obdobje 2011–2020.

⁽⁶⁾ Glej opombo 1.

⁽⁷⁾ https://en.wikipedia.org/wiki/Building_information_modeling

24. predlaga, da se preverijo obstoječi modeli prenove, proučijo njihove dobre strani in pomanjkljivosti ter ocenijo izkušnje držav članic z zasnovno novih modelov financiranja, privlačnih za potrošnike. Prav tako je treba odpraviti pravne in upravne ovire za prenovo. Približno 70 % državljanov EU prebiva v zasebnih stanovanjskih objektih. Lastniki pogosto ne izvedejo stroškovno učinkovite prenove, ker niso dovolj dobro seznanjeni z njenimi prednostmi, ne dobijo nepristranskih nasvetov o tehničnih možnostih ter se morajo soočiti z različnimi interesi (npr. v večstanovanjskih stavbah) in finančnimi omejitvami. Zato se morajo oblasti držav članic ter lokalne in regionalne oblasti osredotočiti na sodelovanje z javnostjo in povečati ozaveščenost o izvajanju ukrepov za izboljšanje energijske učinkovitosti ter spodbujati varčevanje z energijo;

25. poziva lokalne in regionalne oblasti, naj proučijo, kako bi lahko zasebni sektor in podjetja za energetske storitve z ustvarjanjem ugodnih pogojev ter odpravljanjem upravnih in pravnih ovir vključili v izvajanje ukrepov za izboljšanje energijske učinkovitosti;

26. predlaga, naj se v stavbah bolj uporabljajo napredne tehnologije, ki prispevajo k zmanjšanju porabe energije za ogrevanje notranjih prostorov, hlajenje, prezračevanje, osvetljava, toplo vodo in druge potrebe, ne da bi zmanjšale udobje uporabnikov. Obstajajo na primer tehnologije za vračanje toplote, ki učinkovito zajemajo toploto iz odvodnega zraka stavbe in jo prenašajo v dovodni zrak, s čimer je mogoče prihraniti občutno količino energije, ki se uporablja za ogrevanje notranjih prostorov;

27. ugotavlja, da Komisija v enem od pristopov k izboljšanju energijske učinkovitosti stavb močno stavi na pametne sisteme, saj zagotavljajo instrumente za merjenje, nadzor in avtomatizacijo, ter razširja možnosti za uporabnike za udeležbo pri upravljanju povpraševanja. Te ukrepe je načeloma treba podpreti. Vendar obstajajo pomisleki v zvezi z njihovim vplivom na gospodarstvo in zasebnost, ki ga je treba nadalje preučiti, zato mora ostati uporaba pametnega merjenja prostovoljna;

28. poudarja pomen promocije pasivnih hiš, ki imajo izredno nizko porabo energije, ter podpira in spodbuja to, da bi se v praksi bolj uveljavil koncept aktivne hiše, ki uporablja alternativne vire energije;

29. poudarja, da je v gradbeništvu zelo pomemben odgovoren pristop; predlaga določitev strožjih priporočenih standardov za naprave in nove stavbe ter uveljavitev strožjih meril načrtovanja in gradnje, ki bi arhitekto, načrtovalce in projektante spodbudili k zasnovi hiš, skladnih z zahtevami za pametne stavbe;

30. izpostavlja, da je za uresničitev ciljev strategije EU za ogrevanje in hlajenje pomembno slediti celostnemu pristopu in spodbujati prenovo po zaključenih območjih. Poleg prenove stavb je tudi smiselno, da se po celotnem takšnem območju izvede celostna revitalizacija okolja, posodobi infrastruktura, ustvarijo zelene cone, vzpostavi kolesarjenju prijazna infrastruktura itd.;

Industrija, soproizvodnja in obnovljivi viri energije

31. opozarja na pomemben potencial pri varčevanju z energijo v industriji, kar temelji na konceptu industrijske simbioze, ki je pomemben element ideje premika h krožnemu gospodarstvu; ugotavlja, da pogosto nastajata presežna toplota in hlad, ki se preprosto sproščata v okolje, in se strinja, da bi uporaba odpadne toplote in hlada v omrežjih daljinskega ogrevanja in hlajenja zmanjšala porabo primarne energije ter koristila tako gospodarstvu kot okolju. Lokalne in regionalne oblasti imajo pri tem pomembno vlogo, saj so pristojne za načrtovanje sistemov ogrevanja;

32. ugotavlja, da bi bilo treba industrijo spodbujati, naj bolj poudarja učinkovitejšo rabo obstoječih tehnologij, s čimer bi znižala stroške energije. Industrija je imela leta 2012 četrtninski delež v skupni porabi končne energije v EU, od tega se je 73 % porabilo za ogrevanje in hlajenje ⁽⁸⁾;

⁽⁸⁾ Glej opombo 1.

33. poziva Evropsko komisijo, naj se bolj osredotoči na inovacije v industriji in podpira rabo obnovljivih virov energije ter razvoj novih nizkoogljicnih tehnologij, vključno z zajemanjem in geološkim shranjevanjem ogljika, ki lahko učinkovito prispevajo k blaženju podnebnih sprememb, in meni, da je reformiran sistem ETS pri tem odločilnega pomena;

34. se strinja, da potencial soproizvodnje toplote in električne energije trenutno ni docela izkoriščen. Zato poziva Komisijo, naj pripravi konkreten akcijski načrt, v katerem bodo podrobno opredeljeni ukrepi za spodbujanje soproizvodnje;

35. poziva nacionalne organe, naj se o odločitvah glede razvoja soproizvodnje posvetujejo z lokalno in regionalno ravno. Pretehtati bi bilo treba razmere in priložnosti na lokalni ravni ter ekonomske koristi širjenja soproizvodnje, kot je na primer večja konkurenčnost industrije zaradi izkoriščanja njene odpadne toplote, ter na podlagi tega odpraviti upravne in regulativne ovire, ki zavirajo razvoj tega sektorja;

36. meni, da bi bila lahko uporaba obnovljivih virov energije v sektorju ogrevanja in hlajenja ena od možnosti za zagotovitev njegovega učinkovitega razvoja. Sistemi daljinskega ogrevanja bi lahko izkoriščali različne obnovljive in lokalne vire energije, tudi odpadno energijo, komunalne odpadke, biogoriva, sončno in geotermalno energijo ipd. Zato bi bilo treba spodbujati razvoj sistemov tako, da se omogoči uporaba obnovljivih virov energije;

Potreba po financiranju in možnosti za financiranje sektorja ogrevanja in hlajenja

37. poudarja, da so za izboljšanje učinkovitosti sektorja ogrevanja in hlajenja potrebni precejšnji finančni viri, zato je izredno pomembno poskrbeti za skupni pristop in si prizadevati za boljšo usklajenost med različnimi viri financiranja;

38. predlaga pregled sedanjih sistemov finančne podpore na različnih ravneh, ki bi jih lahko uporabili za podporo razvoja sistemov daljinskega ogrevanja in hlajenja, energijske učinkovitosti in izkoriščanja energije iz obnovljivih virov. Poziva tudi k spodbujanju oblikovanja privlačnih shem financiranja, ki bodo omogočale izvajanje učinkovitejših ukrepov za razvoj sektorja ogrevanja in hlajenja;

39. predlaga, naj se spodbuja uporaba inovativnih finančnih instrumentov za financiranje razvoja sektorja ogrevanja in hlajenja, podpirajo naložbe v čiste tehnologije ter olajša sodelovanje zasebnega sektorja. Prizadevati si je treba za sinergije med novimi metodami in priložnostmi za financiranje ter uporabiti ukrepe finančnega inženiringa, kot so posojila z nizkimi obrestnimi merami, jamstva, subvencionirane obrestne mere, kapitalske naložbe, listinjenje ipd.;

40. poudarja, da bi bilo za izvajanje strategije EU za ogrevanje in hlajenje ter za financiranje večjih projektov dobro združiti evropske strukturne in investicijske sklade (ESIF) ⁽⁹⁾ s finančnimi instrumenti Evropskega sklada za strateške naložbe (EFSI). Zato poziva, naj države članice EU čim več uporabijo to kombinacijo ukrepov ter naj se proces pospeši in poenostavi;

41. poudarja, da je treba pri energetskih projektih spodbujati večjo uporabo modela podjetij za energetske storitve (ESCO) ter odpraviti pravne in upravne ovire, ki preprečujejo njegovo uporabo v sektorju ogrevanja in hlajenja. Ugotavlja tudi, da so za odpravo ovir za naložbe in birokracije v tem sektorju pomembne stalne strukturne reforme v državah članicah EU;

42. poudarja, da je pomembno sodelovanje z Evropsko investicijsko banko (EIB) in da je treba lokalne in regionalne oblasti podpreti pri iskanju dodatnih virov financiranja ter pri izvajanju večjih projektov na področju energijske učinkovitosti. S pomočjo EIB je Litva na primer ustanovila inovativen sklad JESSICA, privabila dodatne vire financiranja in dosegla multiplikacijski učinek;

⁽⁹⁾ https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/european-structural-and-investment-funds_sl.

43. pozdravlja podporo iz Evropskega sklada za strateške naložbe (EFSI) ⁽¹⁰⁾ s posebnim poudarkom na zagotavljanju jamstva za prvo izgubo za naložbe v večje in bolj tvegane projekte energijske učinkovitosti. Ugotavlja tudi, da je bil sklad EFSI doslej posebej koristen za mala in srednje velika podjetja (MSP). Zato je treba izvajati več dejavnosti za ozaveščanje na lokalni ravni, da se spodbudi večja uporaba EFSI v državah članicah, kjer je bila ta doslej omejena;

44. pozdravlja Evropski portal naložbenih projektov (EIPP) ⁽¹¹⁾, spletno platformo, ki povezuje izvajalce evropskih projektov in vlagatelje vanje, ter predlaga, da se platforma dopolni z opisi instrumentov financiranja, in sicer tako da se zberejo primeri dobre prakse pri razvoju programov financiranja energetskih projektov v državah članicah EU;

45. meni, da bi bilo koristno, če bi EU pripravila smernice za učinkovito upravljanje in financiranje energetskega sektorja ter pripravila primere možnih modelov učinkovitega upravljanja, ki bi jih lokalne in regionalne oblasti lahko uporabile v sektorju ogrevanja in hlajenja;

Vloga lokalnih in regionalnih oblasti

46. ugotavlja, da imajo lokalne in regionalne oblasti v sektorju ogrevanja in hlajenja pomembno vlogo:

- te oblasti so neposredno odgovorne za sektor, saj urejajo zagotavljanje storitev, so pristojne za načrtovanje sistemov in rešujejo vprašanja financiranja v zvezi z razvojem in posodabljanjem sistemov;
- lokalne in regionalne oblasti so vezni element med vsem akterji v sektorju – odjemalci, ponudniki, proizvajalci, vlagatelji in sistemskimi operaterji – ter med drugim prispevajo k izboljšanju kakovosti okolja;
- glavne odločitve se sprejemajo na lokalni ravni, kjer nastajajo tudi glavne pobude. Lokalna raven je tista, kjer teorija postane praksa in kjer se pravne zahteve preoblikujejo v vidne in otipljive rezultate;
- obveščanje odjemalcev in posvetovanje z njimi;

47. ugotavlja, da lahko lokalne in regionalne oblasti, ki so pristojne za občinsko načrtovanje, pomagajo spodbujati rabo energije iz obnovljivih virov in izboljšati energijsko učinkovitost na lokalni in regionalni ravni, na primer z določitvijo ambicioznih ciljev in akcijskih načrtov, poenostavitvijo upravnih postopkov in pravil ali zagotavljanjem finančne podpore;

48. izraža obžalovanje, da v strategiji niso omenjene lokalne in regionalne oblasti kot glavni akterji v sektorju ogrevanja in hlajenja, ter Evropsko komisijo poziva, naj jih pri izvajanju nadaljnjih ukrepov na tem področju obravnava kot partnerke in jim pripiše enako težo kot nacionalnim vladam;

49. meni, da bi se bilo treba o prihodnjih specifičnih ukrepih posvetovati z lokalnimi in regionalnimi oblastmi, glede na njihovo vlogo pri načrtovanju in gradnji infrastrukture, privabljanju vlagateljev in obveščanju odjemalcev ter posvetovanju z njimi;

50. ugotavlja, da so v mnogih državah za storitve ogrevanja in hlajenja odgovorne občine (gre za komunalne storitve), zato je lokalna raven s tega vidika ključna, da z vzpostavljanjem pogojev za večjo konkurenco in zmanjševanjem stroškov ogrevanja spodbuja vse akterje v sektorju (gospodinjstva, industrijo) k vključevanju v njegov razvoj;

Pomen obveščanja in vključevanja javnosti

51. opozarja, da bo spodbujanje splošne uporabe sodobne tehnologije in učinkovitih ter trajnostnih sistemov ogrevanja in hlajenja, ki omogočajo učinkovito rabo energije in virov, prispevalo k ohranjanju kakovosti zunanega zraka ter varovanju blaginje posameznika in družbe;

⁽¹⁰⁾ <http://www.eib.org/efsi/index.htm>.

⁽¹¹⁾ https://ec.europa.eu/priorities/european-investment-project-portal-eipp_en

52. ugotavlja, da zgolj prenova ali prehod na drugo gorivo ali drugi ukrepi ne bodo prinesli vidnih rezultatov; izredno pomembno je zagotavljanje pravih informacij. Lastniki stavb pogosto niso dovolj dobro seznanjeni s koristmi prenove. Za ogrevanje in hlajenje gre v Evropi v povprečju 6 % izdatkov. 11 % prebivalstva pozimi ne more dovolj ogrevati svojih stanovanj ⁽¹²⁾. Izbira odjemalcev je omejena, saj ni dovolj informacij o dejanski porabi energije in stroških, pogosto pa tudi ni dovolj sredstev za naložbe v visokoučinkovite tehnologije. Težko je primerjati stroške, ki nastanejo med celotno življenjsko dobo, koristi, kakovost in zanesljivost posameznih tehnologij in rešitev. Zato Odbor predlaga, naj nacionalne vlade ter lokalne in regionalne oblasti sodelujejo pri ozaveščanju javnosti in izobraževanju odjemalcev o ukrepih za večjo energijsko učinkovitost ter tehnikah za varčevanje z energijo;

53. ugotavlja, da v sektorju ogrevanja in hlajenja (kot v mnogih drugih), glede na znanstveni napredek in tehnološki razvoj, ni dovolj strokovnjakov z ustreznim znanjem o gradnji energijsko učinkovitih stavb, energijski učinkovitosti in tehnologijah za uporabo obnovljivih virov energije. Za odpravo tega problema bi morali vsi akterji v sektorju sodelovati pri usposabljanju kvalificiranih strokovnjakov, organiziranju posvetovanj ter izvajanju programov za ozaveščanje in izobraževanje;

54. pozdravlja ustanovitev Evropskega svetovalnega vozlišča za naložbe (EIAH) ⁽¹³⁾, ki zasebnim in javnim izvajalcem projektov zagotavlja tehnično podporo in svetovanje po meri. Vendar meni, da bi bilo treba več svetovalnih storitev ponujati na lokalni ravni, bližje podjetjem, ki jih potrebujejo. Povečati je treba zavest javnosti in akterjev v sektorju o pomenu varčevanja z energijo;

55. pozdravlja Konvencijo županov, ki izhaja iz pobude Komisije in v kateri so se lokalne in regionalne oblasti zavezale k zmanjšanju emisij CO₂, s čimer prispevajo k izvajanju trajnostne energetske politike, ter poziva Evropsko komisijo, naj zagotovi spodbude za sodelovanje pri podobnih pobudah.

V Bruslju, 12. oktobra 2016

Predsednik
Evropskega odbora regij
Markku MARKKULA

⁽¹²⁾ Glej opombo 1.

⁽¹³⁾ <http://www.eib.org/eiah/index.htm>.

ISSN 1977-1045 (elektronska različica)
ISSN 1725-5244 (tiskana različica)

Urad za publikacije Evropske unije
2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

SL